

REJTŐ JENŐ

BRADLEY TAMÁS VISSZAÜT

TARTALOM

ELSŐ FEJEZET

Bradley feláldozza magát valakiért, akit nem ismer. Egy őrnagy szerint a halál ellen is van orvosság. A térzene miatt letépi a becsületrendet, és az orvosság nem használt.

MÁSODIK FEJEZET

Bradley Tamás nem lesz nyárspolgár. Ennek elsősorban egy régi példabeszéd az oka, és az a bizonyos aranyifjú, aki nem tudott különb lenni Noé apánknál. Végül az általános zűrzavarban az attasét a világitóudvarban felejtik, és megtartják a főtárgyalást. Mr. Higgins öreg napjaira szépíti magát egy ezredorvos kedvéért.

HARMADIK FEJEZET

Bradley kivételes elbánásban részesül, mert néhányszor lefokozták. Stuck a harmincéves háború áldozata. Egy favágó, akinek nincs múltja. Egy torreádor úgy elveri a pénzét és a menyasszonyát, hogy egyikből sem marad semmi. Higgins szeretne az afrikai meleggel takarékoskodni, majd őrzésével együtt eltűnik.

NEGYEDIK FEJEZET

Toglad sejk meghalálja a légionisták tettét, és ettől kis híján éhen halnak. Cseberből melegbe. Higgins ügyvezető igazgató lesz, és Krakauer sikerrel szerepel mint királynő. Kollégák csatlakoznak hozzájuk, majd új fényforrás tűnik fel a sivatagban.

ÖTÖDIK FEJEZET

Egy jó üzletember sivatagot varázsol a pusztaságba. De sajnós, az eső megfizethetetlen. Mr. Leonidas megbízható rablókat talál. Bradley és társai megtanulják, hogyan kell viselkedni az igazi légionistának.

HATODIK FEJEZET

Mr. Leonidast megbízzák, hogy ébressze fel egy úr vérében a szunnyadó őst. Nyomban felkelti Earl of Cunninghamet, és megállapodnak egy diszkrét orvtámadásban. Marcona portásokat kell alkalmazni. Feltűnnek a filmesek. Az ügyvezető igazgató és a titkár csuklanak, de ez a levegőváltozástól van. Néhány ember akasztófa helyett inkább az ötvenezer fontot választja. Megállapítják, hogy Mr. Leonidas hülye, és ebben maradnak.

HETEDIK FEJEZET

Mr. Leonidas az ügyvezető igazgatótól katonás tiszteletet várt el, azonban fejbe ütik. Az élethűség meglepően tökéletes. Mindenkit megkötöznek. A mosogatólány megjelenik a csendőrségen, de állandóan kidobják. A h-moll szimfónia szerzője puskatussal dirigál. Megérkeznek a kikötőbe.

NYOLCADIK FEJEZET

A munka nem szégyen, de unalmas. Bradley Tamás visszaüt, azonban megfélekedzik egy narancs-héjról. Az új főtárgyalás után a tanúk egymás ellen vallanak, és megtudjuk, hogy ki hol volt a háború alatt. Egy eleddig néma és türelmes szereplő beleszól a játékba, és egy hegedűművész elveszti eszméletét.

KILENCEDIK FEJEZET

Lord Flatherynt meglátogatja egy ügyvezető igazgató. Mr. Leonidas kissé pénzéhes lesz. Folyik a láva, és folyik a vér... Megtudjuk, hogy a hadseregszállítás hazafiúi kötelesség, és a modern parcellázás nem ismer akadályokat. Mr. Claytont lebeszéljük arról, hogy kriminalista legyen, és így, hála egy japán tűzhányónak, Marynek nem kell tíz évig várni.

Első fejezet

Bradley feláldozza magát valakiért, akit nem ismer. Egy őrnagy szerint a halál ellen is van orvosság. A térzene miatt letépik a becsületrendet, és az orvosság nem használt.

1

- Küldje ide azt az embert!

Az őrmester tisztelgett:

- Tout de suite, mon commandant.

Az őrnagy elgondolkozva hajolt a térkép fölé. Távoli ágyúdörgés hallatszott állandóan, amelyből tisztán különvált az aknavető mélyebben zengő robbanása.

Az őrmester egy közlegénnyel tért vissza.

- A kilences számú közlegény a meknesi huszonhetes pelotonból szolgálattételre jelentkezik, mon commandant.

- Elmehet, őrmester.

Az altiszt lelépett.

- Gyere közelebb - mondta nyájasan az őrnagy, és végignézte tetőtől talpig a katonát.

A hosszú állóharc meglátszott a legényen. Rongyos zubbonyának színét elvette a ráakódott mész és a por. Sovány, borostás arcán az éhség és kimerültség sötét mélyedései beárnyalták a halálosan fehér, horpadt bőrt.

De a leromlott külső sem ronthatta el teljesen ennek az embernek a megjelenését. Az üregükbe süppedő, zöld fényű szemek értelmes, hűvös nyugalommal tekintettek az őrnagyra. A magas homlok, az előreugró görög orr bátor, jellemes egyéniségre vallott.

- Neved?

- Bradley Tamás.

- Te vállalkoztál arra, hogy előremenj, mint megfigyelő, és összeköttetést létesíts az üteggel?

- Oui, mon commandant.

- Tisztában vagy a feladatoddal?

- Meg kell közelítenem a kabil árkokat annyira, hogy a lövegek becsapódását lássam. Tartanom kell a telefon-összeköttetést az üteggel, és a megfigyeléseimet jelenteni.

Az őrnagy figyelmesen nézte a legényt.

- Pihenj!

A puska agya döngve hullott a kilépő bakancs mellé.

- Van egy kérdés, amelyet nem szoktunk feltenni a légióban, tehát csak akkor felelj rá, ha akarsz: mi voltál civilben?

Szünet.

- Alázatosan jelentem, élek az engedelemmel, és megtagadom a választ.

A tiszt újra a térkép fölé hajolt.

- Te a tizennégyes közlegény helyett jelentkezél. Büntetésből kapta a megbízást. Részeget, garázda ember. Meglopta egy bajtársát. A légióban könnyen osztják a halált, de mindig van esély rá, hogy aki szerencsés, az megússza a szolgálatot. Tisztában vagy azzal, hogy itt nincs esély?

- Tisztában vagyok, mon commandant...

- Akkor hát miért váltod meg egy gazember életét? A barátod?

- Nem.

- Mióta ismered?

- Amióta az őrmester kijelölte erre a szolgálatra, és én ajánlkoztam helyette.

- Meg akarsz halni?

- Igen - felelte nyugodtan, értelmesen és csengő hangon.

Az őrnagy a térkép fölé hajolt, és egy körzővel játszott.

- Elmehetsz.

2

Két hete feküdtek a köves hammada piszkos futóárkaiban. Úgy látszott, hogy végképp megáll a harc. A kabilok is kitűnően kiépítették az állásaikat. A mocsár mögött húzódó, jól takart árkokat nem tudta szétrombolni a francia tüzérség. Lehetetlenség volt a sima terepen megfigyelőket kiküldeni. A pompás riff lövészek minden vakmerő kísérletezőt nyomban lelőttek. A francia katonai akadémiát végzett Ibn ben Gukra európai hadianyaggal és kitűnő katonai szakértőkkel rendelkezett, és modernül kiképzett, elsőrangú serege volt.

A gyarmati katonaságnak mindenáron döntést kellett kikényszeríteni, mielőtt az esős évszak beáll. Az esti általános támadást, amennyire lehetett, ügyesen készítették elő. Az alkony homályában sorra vonultak fel a vonal mögött összevont csapatok, és elfoglalták kijelölt helyüket az árkokban. A motoros osztagokat készenlétbe helyezték, kézigránátokat, töltényeket osztottak szét, és a kék „kepiket” rohamsisakkal cserélték fel.

- Fél órán belül eléred a mocsár szélét - mondta az őrmester a 9-esnek, aki karjára csavart dróttal, kezében kis dobozzal állt vele szemben az árokban. - Igyekszel a becsapódásokat megfigyelni, és közölsz mindent telefonon.

Az őrmester kinézett a homoksánc mögül, és a két kezét Bradley hátára tette. Körülöttük nyugtalan, halk, fojtott utasítások hallatszottak, és legörnyedt katonai küldöncök igyekeztek futva az árok szabadon hagyott oldala mellett.

- Vigyázz... - suttogta az őrmester.

A 9-es megfogta az árok peremét. Mindenfelé távoli villanások látszottak, és egy-egy tompa dörrenés érkezett utánuk. Trópusi gyorsasággal szállt le a sötét éjszaka. Egy távoli ároknál tüzelni kezdtek. A kabilok viszonozták.

- Indulj... - súgta az őrmester és előretolta Bradleyt.

A földhányás mellett gyorsan felhúzódkodott és máris hason kúszott a drótkadály felé. Tudta, hogy hol van az a hely, ahol átcsúszhat a tüskés drót alatt.

Az árokban az őrmester mellett egy legény ügyelt a drótra, amely egy hengerről tekergőzött le, és a másik vége Bradleynél volt.

- Állj...

A hengert forgató katona várt. A huzal megfeszült.

- Engedj...

Forgott a korong...

- Hány méter?

- Hetven... - mondta a másik katona, aki mérte a huzalt.

Az őrmester meglegedetten bólintott. De száz méternél már kissé csodálkozott.

- Száztíz...

A kabil állás megelevenedett. Sűrű lövések hangzottak, és egy gépfegyver is megszólalt.

- Észrevették! - dühöngte az őrmester, és idegesen szívta a fogát.

- Százhatvan...

- Tisztára bolond!

Egy világítóbomba esett a síkság közepére, és sápadt izzással ragyogta be a terméketlen, sziklás vidéket.

A 9-es, szerencséjére, kívül esett a fénykörön.

Száznyolcvan méternél nem húzott több drótot. Úgy látszik, megállt. Az őrmester füléhez tette a kagylót.

- Lorien őrmester... Lorien őrmester... - mondta halkán a kagylóba.

Várt.

- Lorien őrmester... - ismételte. - Lorien őrmester...

Végre néhány sercegő, furcsa zörej után suttogás hallatszott a kagylóból:

- Kilences közlegény... Jól hallani, amit mondok?

- Igen. Hol van?

- A Taurirt del Uarzaszt délkeleti lejtőjével szemben a mocsárban, egy szikla mögött. Jobbra tőlem hatalmas, mohos fatörzs fekszik.

- Tudom már. Szemben magával gépfegyverfészeknek kell lenni a gránitsirt oldalán - suttogta az őrmester, és felvett egy másik kagylót, hogy a tüzéséggel beszéljen.

- Megfigyelő van a Taurirt del Uarzaszt délkeleti lejtőjével szemben, a magányos szikla mögött. Jobbra tőle mohos fatörzs...

Altisztek siettek a szakaszaikhoz. Az árok megélnékült.

Pontban éjfélkor eldőrdült valamennyi francia ágyú, és megindult az általános támadás előkészítése.

Bradley a kő mögött lapult nyakig sárosan a mocsárban, fülén a kagylóval. Jól látta a kabilok burnuszait. A francia gránátok messze az árok mögött estek le.

- Hosszú... - suttogta a kagylóba. - Legalább ötven méter.

A becsapódások a hegyoldal felől a hegy lábához értek.

- Még mindig hosszú...

Most egymás után hat-nyolc lövés a mocsárba csapott be, toronymagasságnyira fröccsentve a hínárt. Bradley a szikla mögött másodpercekig lapult arcra borulva, azután újra a kagylóba suttogott:

- Rövid... Legalább harminc méter... és kissé nyugat felé...

De most már a kabilok is tudták, hogy megfigyelő van valahol. Vaktában lötték a terepet ágyúval és gépfegyverrel. Erős gyalogsági tűz árasztotta el a síkságot golyóval.

Most az volt a szerencséje Bradleynek, hogy ennyire előre jött. Sokkal távolabb keresték a megfigyelőt. Azért a lövedékek által felcsapott kövek, szétfröccsenő repeszdarabok ott röpködtek körülötte. Sokszor percekig nem látott semmit, csak feküdt arcra borulva.

- Még mindig rövid! Az irány jó...

Most megtalálták!

Egy reflektor fénye a köre tűzött, és észrevették, hogy mozog valaki. Doboltak a puska és gépfegyvergolyók a kövön, egy srapel robbant vijjogva a közelben.

A francia tüzérség is pokolian dolgozott, de nem találta el az árkot. A fülsiketítő hangzavarban most már Bradley felesleges óvatosság nélkül ordította a kagylóba:

- Még mindig rövid! - üvöltött -, még mindig rövid!

Jobbra-balra tőle sűrűn csapódtak le a lövedékek. Percek kérdése volt, hogy sziklástól, mindenestől felrepüljön, vagy lekaszálja egy nagyobb repeszdarab. A saját hangját sem hallotta a sűrű robbanások végítéleti zengésétől. Világítóbomba robbant. Nappali fény borította a síkot, és most jól látták mind a két oldalon, hogy Bradley egy másodpercre felemelkedett! Erős ütést érzett, de minden erejét összeszedve belekiáltotta a kagylóba:

- Kicsit rövid! Nem több nyolc méternél!

Azután lebukott a szikla mögé, de nem veszítette el az eszméletét.

Most bevágott az árokba!

Egymás után négy gránát robbant! Karok, fejek, szuronyok emelkedtek egy magasba törő láng- és füstárvával a levegőbe. Bradley a könyökére támaszkodva, elhomályosuló öntudattal ordította:

- Telitalálat! Teli...

Az utolsó szótag helyett egy hörgés buggyant ki a száján. Tántorogva felállt, és egymás után két kézigránát dobott a gépfegyvert fedező gránitszikla mögé.

Csak egy halom kavics maradt az állás helyén. Éles fájdalom futott végig a testén, feléje rohant a mocsos, nedves föld, és az arcába csapódott...

Füst, láng és sárfelhő borított el mindent. A megsemmisítő zárótűz egyetlen állandó dördülésbe olvadt össze. Özönlő füst, cikázó tűz és végítéleti sivítás, bűgás, robaj pokoli kakofóniája zengett.

Azután a francia árkokból kétezer szurony nyomult fel egyszerre...

Hajnalig tartott a támadás.

Mikor feljött a nap, még füstölgött a sík, de már csend volt. A francia csapatok egy része a menekülő kabilokat üldözte, a többieknek takarodót fújtak, ki-ki a századát kereste, és az egészségügyi osztagok vették át a csatateret.

Hosszú sorban vitték a hordágyakat hevenyészve bekötött sebesültekkel.

Az őrnagy egy vöröskeresztes osztaggal a 9-es közlegény földi maradványait kereste, ha ugyan fellelhető belőle még annyi, hogy ráismerjen.

Egyszerre meglepetten felkiáltott. Szembe jött vele Bradley! Kissé bizonytalan léptekkel, sárral, porral belepve, foszlányokra szakadt ruhában, de a görög orr... a homlok... a zöldes tekintet...

Kétségtelen, hogy ő az! A 9-es!

- Ember!

Bradley megkísérelt egy vigyázzállást.

- Alázatosan jelentem, mon...

Elvágódott.

Az őrnagy letérdelt az orvos mellé.

Csodálatos eset volt. A combját felhasította egy szilánk, és egy golyó a kulcscsont felett a vállába fúródott, azonfelül néhány horzsolás, de veszélyes sebe egy sincs a 9-esnek. Csak a kimerültsége verte le a lábáról.

Két hét múlva, mikor Marokkóban az egész helyőrség előtt Ribeaux tábornok a 9-es közlegény mellére tűzte a légio becsületrendjét, már a golyó helye is begyógyult.

Az őrnagy a tábornok mellett állt és Bradleyt figyelte.

Közömbösen nézett valahová a távoli égen vonuló felhők felé. Nem önti el az arcát az öröm pirossága, egy vonása sem rezdül, mikor a vezénylő tiszt „Gardez vous”-t kiált, az arcvonal tiszteleg, felharsan a trombita, és feje felett háromszor meglengetik a Becsület és Hűség trikolóriját.

Semmi...

Bizonyos, hogy ezt az embert nem érdekli a dicsőség.

- Két hónapra ide Marokkóba helyeztettek át - mondta a legénynek, mikor jelentkezett nála az irodában. - Előterjesztettek altiszti vizsgára is.

- Köszönöm, mon commandant.

- Van valami kívánságod?

- Van, őrnagy úr. Szeretnék bevonulni a századomhoz.

- Szóval nem kell a szabadság. Vissza akarsz menni a frontra?

- Oui, mon commandant.

- Hm... - néhány lépést tett az íróasztala előtt. - Hát most mégis itt maradsz. Parancs. Érted?

- Igenis.

- Azután meghalhatsz, ha úgy tetszik. - Felkattintotta a tárcáját. - Gyújts rá...

Bradley kivett egy cigarettát.

- Nézd - folytatta az őrnagy -, néha az ember úgy érzi, hogy mindennek vége, és eldobja az életet magától. Pedig ha két-három hónapig várna, már nem is lenne olyan elviselhetetlen az élet. Ezért kényszerítlek akaratod ellenére garnizonszolgálatra. Tehát két hónap múlva jelentkezel, és ha még mindig a halált választod, nem gátollak többé semmiben. Megértettél?

- Igenis.

- Minden jót, Bradley Tamás. Rompez.

4

Bradley tehát Marokkóban maradt. Az őrnagy pedig sehogyan sem bírt szabadulni gondolatban ettől a hüvös tekintetű, értelmes embertől, aki konokan és megfontoltan a halált hívja.

Egy napon az őrnagy az európai negyedben sétált, és csodálkozva látta, hogy a 9-es közlegény egy finoman öltözött, úri külsejű, feltűnően szép leánnyal megy.

A lányon meglátszott, hogy a jobb körökhöz tartozik. Önkéntelenül követte őket. Micsoda furcsa tragédiát hurcol magával itt Afrikában ez a légionárius?

Alkonyodott. A Jardin Public árnyas fái közé értek, és amikor elbúcsúztak egymástól, a leány hirtelen hozzáhajolt, és megcsókolta a katonát.

Hm... Talán mégis beválik majd az elmélete: az öngyilkosság legjobb ellenszere az idő.

No és a szerelem...

5

A kormányzóság bálján egy rokonszenves angol főúrral, lord Flatherryvel találkozott az őrnagy. Lord Flatherry, ha csak tehetett, Afrikában tartózkodott. Szenvedélyes oroszánvadász volt. Marokkói tartózkodása alatt a szultán látta vendégül. Az őrnagy is jó viszonyban volt a lorddal, és örömmel ragadták meg az alkalmat, hogy a bálterem egy csendesebb sarkában elbeszélgessenek.

- Értesültem róla, hogy milyen nagyszerű eredményt ért el csapatával a kabilok leverésénél - mondta a lord.

Az őrnagynak nyomban a 9-es közlegényre kellett gondolnia.

- Igen - felelte elkomolyodva -, kissé rám mosolygott Mars isten. Mert hiába, a háború annyiban hasonlít a kártyához, hogy szerencse nélkül kárba vész minden erőfeszítés.

- Ahhoz kell a legkülönb katonai képesség, hogy az ember felismerje és kihasználja a szerencsés alkalmat.

Az őrnagy viszonzni akarta az udvariasságot.

- No és angolok is kellene hozzá. Egy angol legénynek döntő szerepe volt a győzelemben.

A lord tekintete felvillant.

- Á! Egy angol?

- Igen. A kilences közlegény, Bradley Tamás.

Mi ez?

A lord arca jéghideg kifejezésbe dermedt. Azután mintha kísértetet látna, suttogta:

- Bradley Tamás?

- Igen.

- Hogy néz ki az az ember?

- Görög orrú, zöldes tekintetű, jóvágású férfi.

Nagy szünet.

- Talán ismeri, Sir?

A lord habozott. De képtelen volt arra, hogy hazudjon.

- Igen... Az... egy szörnyű tettet követett el.

- Rabolt? - kérdezte hökkenten a tiszt.

- Még szörnyűbbet.

- Gyilkolt?

- Kérem... Tegye meg nekem: ne beszéljünk erről az emberről. Csak annyit mondok: vigyázzon rá! Attól minden kitelik.

- Ugyan - mosolygott az őrnagy -, mintaszerű katona, csendes és szolgálatkész.

- Nono... azért csak vigyázzon.

Utóbb kiderült, hogy a lordnak igaza volt.

6

Ki sejthette volna, hogy miféle rejtett tűz lappang a hűvös, fényes tekintet mögött?

Marokkó főterén a „Clique”-nek nevezett légionista zenekar játszik délutánonként, és a helybeli polgárok itt sétálnak, üldögélnek a kellemes alkonyi órákban.

Lehet, hogy a katonák néha odaszóltak tréfásan a sétáló leányoknak, és ezek valószínűleg kedvezően fogadták, mert néhány epés polgár panaszt emelt a légionisták ellen, és egy még epésebb francia gyarmati főfelügyelő úgy intézkedett, hogy hat órától kilencig ezentúl csak civilek mehessenek a parkba.

Kivéve a zenekar tagjait.

Alkonyatkor a díszbe öltözött légionáriusok megrökönyödve álltak a Jardin Public bejáratánál. Négy arab csendőr, a rendeletre hivatkozva nem eresztette be őket.

Néhányan morogtak. Ekkor ért oda Bradley.

- Légionisták nem léphetnek a parkba - mondta nyersen a goumier.

- Micsoda?

- Ahogy hallotta.

Bradley szeme furcsa fénnel villant meg.

- Én bemegyek - mondta csendesen, és egyet lépett -, mi ültettük a virágokat, a mi zenekarunk játszik, mi védjük a várost...

A csendőr megfogta a zubbonyát:

- Hallja...

Bradley pillantása a goumier nyakáról lelógó szép zöld zsinórra tapadt. A következő pillanatban a zsinór a kezében volt, és egyet csavart rajta. A goumier fuldokolva lógott a kezén, amíg el nem lökte. A másik egyenesen feléje dőfött a szuronnyal, de Bradley elkapta a puskát, nagyot rántott rajta, hogy a támadója elvágódott, azután hátrafordult, és harsányan kiáltotta a köréje sereglő katonáknak:

- Bajtársak! Bemegyünk a térre! A mon commandement... En avant... Marche!

A feltápáskodó csendőrök meglapulva nézték a térre benyomuló katonákat. A civilek riadtan futottak szét.

A katonák senkit sem bántottak. Megálltak a zenekar előtt, átkarolták egymás vállát, és a Clique kísérete mellett elénekelték a La Carmagnolát.

A park kerítésén kívül álló szpáhi és szenegáli katonák megélték őket.

A gyarmati főfelügyelő rémülten telefonált a helyőrség parancsnokának:

- Ezredes úr! A légionisták a tilalom ellenére bevonultak a parkba!

- Úgy - jegyezte meg hűvösen az ezredes. - És mit csinálnak?

- Énekelnek.

Csend.

- Igen? Amelyik takarodóra nem lesz itt, azt megbüntettem.

De takarodóra valamennyien a kaszárnyában voltak. A főfelügyelő feljelentésére Bradleyt haditörvényszék elé állították, és megbüntették. Az ezredes letépte melléről a becsületrendet.

Éppolyan közömbösen állt ott, mint mikor feltűzték. Ráadásul egy hónap kaszárnyaáristomot kapott.

Az őrnagy most már sejtette, hogy ez az ember viaszárcban jár, de nagyon is érző, sőt fájó és felsebzett szív rejtőzik látszólagos nyugalma mögött.

A két hónap elteltével ismét maga elé hívatta Bradleyt:

- Nos? Még mindig meg akarsz halni?

- Oui, mon commandant - felelte udvariasan, nyugodtan és fegyelmezetten.

Második fejezet

Bradley Tamás nem lesz nyárspolgár. Ennek elsősorban egy régi példabeszéd az oka, és az a bizonyos aranyifjú, aki nem tudott különbséget tenni Noé apáknál. Végül az általános zűrzavarban az attasét a világítóudvarban felejtik, és megtartják a főtárgyalást. Mr. Higgins öreg napjaira szépíti magát egy ezredorvos kedvéért.

1

Bradley Tamás sem hitte volna valaha, hogy egyszer még a francia idegenlégióban fog szolgálni. Komoly, csendes, józan ember volt, olyasféle, akitől elvárják, hogy fiatalon nősüljön, hamar kopaszodjék, sok gyermeket neveljen és a választásokon a szavazatszedő bizottság elnöke legyen. Hogy mégsem így történt, az nem rajta múlt.

Miután a főiskolát elvégezte, a „Dalton Művek”-hez került mint vegyész-mérnök. A Dalton baronetek igen szerény és igen előkelő nemesek voltak, míg végül egy élelmes nagypapa ráadta magát a textilgyártásra, és néhány év alatt a „Dalton Művek” Anglia egyik leghatalmasabb iparvállalata lett.

Sir James Dalton bizonyára azt sem tudta, hogy üzemeihez egy vegyész-mérnök is tartozik. Olykor a tisztviselőknek valami jubileumán esetleg kezét fogott egy pillanatra ezzel a sasorrú, zöld szemű, magas fiatalemberrel, de igazán nem lepte volna meg az sem, ha utólag kiderül, hogy az illető raktárnok vagy kiküldött tudósító.

Az öreg Dalton leánya, Mary, még ebben a futólagos formában sem érintkezett a gyár alkalmazottaival. Mary autót vezetett, bridzselt, zongorázott, öltözködött vagy Earl of Teddyvel teniszezett. Earl of Teddy kifejezetten aranyifjú volt. Ahogy az előkelő „Earl” címet a keresztnéve mellé biggyesztették, ez körülbelül híven jellemezte felületes, rangjához nem méltó, léha természetét. Ugyanez oknál fogva nagybátyja, lord Flatherry gyámsága alatt állott. De ez nem jelentett korlátozást Earl of Teddy számára, mert a lord nagyon szerette unokaöccsét, és nem tudott tőle semmit sem megtagadni.

Earl of Cunningham Mackabeo Theodor hatalmas vagyonán kívül lord Flatherrynek is egyetlen örököse volt, miután az öreg lord azt az időt, amelyet más ember családalapításra fordít, az oroszlánoknak szentelte Afrikában. Hazatérve a Szaharából csodálkozva konstataálta, hogy nemes passziója közben lassan betöltötte ötvenedik életévét, és okos ember, ha csak teheti, ilyenkor már nem nősül.

Milliomosok érthetetlen szokásai közé tartozik, hogy leányaikat még náluk is gazdagabb emberhez szeretik hozzáadni. Az öreg Dalton báró is azon fáradozott, hogy Mary Daltont Earl of Teddy nőül vegye. Fáradozása sikerrel járt, bár nem valami nagy szenvedély kötötte egymáshoz a jegyeseket. Mary keveset tartott a vidám, felületes Teddyről, és Teddy, bár tetszett neki a szép és kedves Dalton baronesse, nem volt szerelmes belé. Végre is azonban a két vidám pártás, Mary és Teddy lassanként megbarátkoztak a gondolattal, hogy házastársak legyenek.

Mary Earl of Teddyvel teniszezett, midőn először életében megpillantotta Bradley Tamást. A tenispályától nem messze néhány öreg vadgesztenyefa állt, és az egyik mögül előtűnt a sasorrú, komoly fej, nagy, zöldes tekintetű szemekkel. A leány el is hibázott néhány labdát, mert érezte, hogy ez a férfi őt nézi. Azután nem látta többé Bradleyt, csak a botrányos eset alkalmával, amely annyi ember életét változtatta meg egy csapásra.

2

Bradley Tamás húga gépirólány volt a „Relling Corporation” néven működő utazási irodánál. A vállalat vezérigazgatója, Mr. Fred Relling valamikor vezető szerepet játszott a City bankköreiben, de egy hatalmas afrikai telekspekuláció tönkretette. Évek óta állandó gondok között élt, és a vállalat szerény jövedelméből úgy-ahogy fenntartotta némi látszatát egykori úri életének. Ez a látszat azonban Thomas Longot a legkevésbé sem csalta meg.

Thomas Long igen híres hegedűművész volt, és Relling fénykorában nagyban udvarolt a tőzsdés Viktória nevű leányának, aki szépen zongorázott, és játékaival valósággal elbűvölte a nagy embert. Lehet, hogy véletlen volt, miért kételkednénk egy művész idealizmusában? Annyi tény, hogy miután Relling tönkrement, a kiváló hegedűművész érdeklődése Viktória zongorajátéka iránt nagymértékben megcsappant, és rövidesen egy Clayton nevű tekintélyes, gazdag ügyvéd leányának zenei intelligenciája tűnt fel neki. Művészelkének minden rajongásával vonzódott Elly Claytonhoz, akit szülei gordonkázni tanítottak. Adósságai dacára Thomas Long mégiscsak világhírű művész volt. Így érthető, hogy a dúsgazdag ügyvéd jó szemmel nézte Elly leányának szépen fejlődő vonzalmát a művész iránt, aki Elly gordonkajátékáról elragadtatással nyilatkozott.

3

Az egész bajt lord Flatherry indította el. Mint régi oroszánvadász, állandóan aggódott unokaöccse elpuhultsága miatt. Meggyőződése volt, hogy ha Teddy egyszer bekerülne a veszélyes kaland izalmába, akkor kiütközne belőle is az igazi férfi, és megerősödne. Sajnos Teddy erről úgy vélekedett, hogy nagybácsijának különös bogarai vannak. Miután azonban állandóan szüksége volt gyámjának engedékenységére, megígérte a lordnak, hogy elmegy vele oroszánvadászatra Afrikába. Ezért látogatott el Rellinghez, aki újabban szakember lett ilyen afrikai ostobaságok tekintetében. A külső irodában csinos, szőke nőre lett figyelmes.

- Örülök, kedves Mr. Relling, hogy láthatom - köszöntötte az ex-pénzfejedelmet. - Újabban nagyon is visszavonul a társas élettől.

Relling keserű ember volt. Jól tudta, hogy Earl of Teddy ismeri visszavonultságának magyarázatát.

- Mivel szolgálhatok, Sir? - kérdezte kitérően.

- Szeretném, ha valami tervet ajánlana egy afrikai útra, oroszánvadászat a Szaharában... vagy ilyesmi.

- Azt hiszem, minden igényét kielégíthetjük e tekintetben. Forduljon kérem, Miss Bradleyhez, ő az útiprogramok elsőrangú szakembere.

- Csakugyan? Az a csinos szőke lány itt a külső irodában?

- Igen.

- Férjnél van?

- Tudtommal nem, Sir - felelte szárazon Relling. - Alkalmazottaim magánéletével csak annyiban foglalkozom, hogy kifogás alá ne essék. Miss Bradley igen korrekt, jómodorú, szerény és rendkívül konzervatív leány.

- Látom, hogy Ön igazán nagyra tartja ezt az alkalmazottját.

- Miss Bradley meg is érdemli, Sir.

Teddy először kissé zavarba jött, mikor leült Miss Bradley elé. A leány karcsú volt és szép. Pedáns hangon kezdte felsorolni a tekintetbe vehető vasút- és hajó-összeköttetéseket, luxuskabinok, hálófülkék árát és előnyeit. Teddy egy szót sem értett az egészből. Ő már csak a nőt látta.

Elhatározta, hogy ezentúl behatóbban foglalkozik az afrikai út tervével.

Mikor Edna Bradley másnap délben elindult hazafelé a hivatalból, Teddyvel találkozott. A fiatalember, mintha véletlenül vetődne arra, éppen szemközt jött. A valóság az volt, hogy már fél órája várt a szomszéd ház kapujában.

- Van szerencsém, Miss Bradley! Jó, hogy látom. Nem mondaná meg, kérem, hogy ha az út első szakaszát repülőgépen tenném meg, és visszafelé megszakítanám Nápolyban, ez mennyivel drágítaná meg a dolgot, ha felteszem, hogy egy-két tucat elejtett oroszán bőrét hozom a személypoggyászomban?

Edna gyanútlanul lépre ment. Buzgalma nem ismert határt, ha utazásról volt szó. Észre sem vette, hogy a fiatalember már jó darabon kíséri, lelkesen hallgatva előadását különböző luxusrepülőgépekről, díjszabásról és tarifáról.

Teddy szédült.

- Azonban számítania kell arra - figyelmeztette a lány -, hogy ebben az évszakban legfeljebb három oroszán becserkészésére kap engedélyt.

- Jó, hogy szólt - mondta Teddy. - Erre nem is gondoltam. Viszont nem tudom, érdemes-e hozzáfogni két-három oroszán kedvéért? - felelte kissé elkedvetlenedve.

Az oroszánvadászat ürügyén sikerült többször találkoznia a leánnyal, de lassanként egyre kevesebb szó esett a vasúti kedvezményről. Végül egy vasárnap rávette Ednát, hogy üzleti tárgyalásuk színhelyét áttegyék a tengerpartra. Mikor a nap már lemenőben volt, és a tengerparton sétáltak, Teddy belekarolt a leányba. Edna tiltakozott.

- Szeretem magát - mondta Teddy. - Higgye el, hogy ezt a legkomolyabb szándékkal mondom.

- Hogy értsem azt, hogy komoly szándékkal mondja?

- Ahogy egy Earl of Cunningham komoly szándékát értelmezni kell, ha úrihölgyhöz közeledik.

Most már karonfogva sétáltak tovább, Miss Bradley nem tiltakozott, és nagyon boldog volt. Azután Thomas Longgal találkoztak, és mire észrevették, már késő volt kikarolni egymásból.

- Engedje meg, kedves mester - köszöntötte Teddy a művészt, akit régtől fogva ismert -, hogy bemutassam önt Edna Bradley kisasszonynak.

- Boldog vagyok - mondta röviden a mester, és fejedelmi göggel nézett rájuk.

- Miss Bradley nagy ismerője az utazásoknak, valóságos női Verne Gyula - magyarázta Teddy, de miután látta, hogy Edna nagyon kényelmetlenül érzi magát, még hozzátette: - Közölnöm kell önnel, hogy Miss Bradley nyugodtan sétálhat velem itt karonfogva. Izé... szándékaim komolysága ezt megengedi.

- Ah, nősül? Ez derék, legfőbb ideje volt - felelte a művész, és rövidesen elköszönt. Ezután következett az a másik vasárnap, amely elindította a lavinát.

4

Teddy szorgalmasan várta Ednát az iroda előtt. Vasárnap ismét szeretett volna egy kirándulást megbeszélni, de a leány közölte vele, hogy ezen a napon a Browning cukrászda kerthelyiségében egyéves érettségi találkozóra jönnek össze, Edna és hajdani iskolatársnői. Ebből az alkalomból volt osztályfőnöknőjük számára gyűjtést rendeznek. Az oktatónő ugyanis nagybeteg.

- Ha megengedi, szívesen hozzájárulok ehhez az alaphoz - mondta Teddy.

- Ez nagyon szép lenne Öntől, Sir - felelte a lány.

Igazán kedves összejövetel volt a Browning cukrászdában. A beteg osztályfőnöknő nevében az öccse jött el, Evans Gordon mérnök, aki legutóbb igen sikeresen működött közre egy skóciai fürdőváros parcellázásánál. Az asszonyok és a lányok vidáman csevegtek, régi iskolai élményekről beszélgettek, sőt később a megjelent fivérek és férjek jóvoltából táncoltak is. Öt óra felé váratlanul feltűnt a társaságban Teddy.

Valahol már ihatott néhány whiskyt, mert igen jókedvű volt. Elsősorban bőkezűen adakozott a beteg osztályfőnöknő számára, hogy szegény mennél hamarabb felépüljön, azután ugyancsak ezzel a megokolással konyakot ivott, majd Ednával táncolt. Később hármásban ültek az egyik asztalnál: Evans Gordon mérnök, Edna Bradley és Earl of Teddy. Meg kell állapítani, hogy az ifjú earl ez idő tájt már rendkívül részeg volt.

- Megengedi? - felkérte Ednát, és táncolni mentek.

Ekkor érkezett meg a találkozóra Bradley Tamás, hogy hazakísérje a hűgát.

Megállt az asztalnál, ahonnan Edna éppen távozott, és bemutatkozott Gordonnak. Ebben a pillanatban a parketten meglepő dolog történt. Ahogy a lány feje kissé közeledett Teddyhez tánc közben, a fiatalember, maga sem tudva, mit tesz, megcsókolta partnerét. Edna nyomban abbahagyta a táncot, és visszasietett az asztalhoz. Teddy ijedten követte, és valamit mondani akart, de a lány helyett kissé kóválygó tekintete előtt egy zöld szemű, nyugodt férfi arca jelent meg. Ez a zöld szemű arc csendesen, finoman csak ennyit kérdezett:

- Hogy értsem ezt a dolgot, Sir? Edna Bradley a hűgom.

Az alkohol már sok galibát okozott ezen a világon. Miért ítélnék el Teddyt, aki csak egy londoni aranyifjú, mikor hasonló állapotban Noé atyánk is kompromittálta magát, holott idősebb volt, mint Teddy, és mellesleg pátriárka. Nem mondom, hogy Noé atyánk hasonló állapotban bárkinek a hűgát is eljegyezte volna, de végül is mindenki egyéniségének megfelelően éli ki mámorát. Szóval Earl of Teddy összecsapta a bokáját, és így szólt:

- Mr. Bradley, szeretem a hűgát, és el fogom venni feleségül.

- Nagy szerencse ránk nézve - felelte Bradley -, és ha Edna úgy akarja, természetesen a magam részéről csak örülök a dolognak...

Miss Bradley nagyon piros lett, és igent intett.

- Emelem poharamat az ifjú párra - mondta Gordon egy középiskolai tanárnő öccséhez méltó ünnepélyességgel.

5

Nagy baj volt, hogy huszonnégy órával az ünnepi esemény előtt Teddy megrendelte a jegygyűrűt Mary Dalton számára. Ez igen kellemetlenné tette a visszaemlékezést, mikor másnap erős fejfőrcsrel felébredt. Hogy is rúghatott be ennyire? Valahogy ki kell másznia a csávából. Ez a Bradley család nem vagyonos, tehát lehet okosan beszélni velük. Mindenesetre nyomban el kell intézni a dolgot.

Magához vett néhány bankjegyet, beült a kocsijába, és elindult a Tottenham Road felé. Egy tizennégy éves fiúcska, aki a közelben tartózkodott, így mesélte el később az eseményeket: Teddyn, mikor kiszállt az autóból, világosszürke nyári ruha volt és a fején szalmakalap. Nyomban besietett a házba, ahol Bradleyék laktak. Hogy itt mi történt, azt pontosan nem lehet tudni. Valószínű, hogy a társalgás nem egészen barátságos mederben folyhatott, mert a tizennégy éves fiúcska váratlanul arra lett figyelmes, hogy egy szalmakalap röpül ki a kapu alól az utcára, és nyomban utána egy jól öltözött fiatalember, igen szép ívben, pontosan az orrán, száján érve a földet. A fiúcska talpra segítette az illetőt, leporolta, és azt állítja, hogy a fiatalúr kissé idegesnek látszott.

Bradleyéknél szomorú esemény volt Teddy látogatása. Edna sírt. Tamás sokáig hallgatott.

- Be fogjuk perelni házassági ígélet megszegésért - jelentette ki végül.

- Azt én nem akarom - zokogta Edna.

- Pedig ez a jobbik megoldás. Ha nem adsz megbízást egy ügyvédnek, akkor egyszerűen lelövöm ezt az embert az utcán - mondta Tamás csendesen.

Másnap már bent volt a lapokban, hogy Edna Bradley feljelentette Earl of Cunninghamet házassági ígélet megszegéséért!

Két nappal később Bradley Tamást elbocsátották a Dalton Művektől, és újabb két nap múlva Mr. Relling közölte Ednával, hogy legnagyobb sajnálatára nem tarthatja meg tovább az állásában.

6

Teddy a család előtt részegségére hivatkozott, és holmi borzalmas történetet mesélt Bradley Tamás erőszakos fellépéséről. Lord Flatherrynek is ezt adta elő. Az öreg Dalton először nagyon haragudott, de lord Flatherry meggyőzte arról, hogy ez az esemény csak sürgősebbé teszi a házasságot. Mary vállat vont és kijelentette, hogy ő nem haragszik. Ismeri Teddyt, és az egész história nagyon hasonlít rá. Egy ideig ne mutatkozzék, azután majd kibékülhetnek.

Mr. Clayton a City előkelő iparmágnásai között a Dalton baronetek ügyvédje is volt. Ő vette a kezébe az ifjú Teddy védelmét is. Lord Flatherry az érdekeltek tanácskozásán arra szerette volna rávenni az ügyvédet, hogy egyezzen ki a Bradley családdal.

A tanácskozáson Burton őrnagy is részt vett. Dalton sógora volt, ezenfelül az alsóháznak is tagja, konzervatív programmal.

- Ha rám hallgattok - mondta -, és ez a legokosabb, akkor semmi elkenés! igenis odaállni a bíróság elé!

Szeretett kenetteljesen és szigorúan beszélni, mintha állandóan a parlamentben szónokolna. Ilyenkor sokszor nyúlt a bajuszához. Végül is az őrnagy álláspontja győzött: nyilvánosság elé az üggyel.

Edna Bradley bejelentett tanúi: Thomas Long hegedűművész, Evans Gordon mérnök és Relling vállalatigazgató a tárgyalást megelőző napon némi fellendülést tapasztalhattak sorsukban. Clayton ügyvéd például közölte Rellinggel, hogy egy pénzcsoport, amelynek Dalton baronet áll az élén, hajlandó lenne a befagyott afrikai telkek átvételére. A telkek parcellázásával, úgy vélte Clayton, jó lenne egy igen tehetséges fiatal mérnököt, Evans Gordont megbízni. Mikor a mérnök értesült az ügyvédtől a megbízásról, nem akart hinni a fülének, és mámoros lett a boldogságtól. Ugyanaznap az ügyvéd estélyt adott, és megragadta az alkalmat, hogy bevezesse Gordon mérnököt London úri társaságába, ami már fél karrier manapság. Még ezen az estén az ügyvéd félrevonta leánya vőlegényét, Thomas Longot is egy kis szívélyes beszélgetésre.

Itt sok szó esett a művész adósságairól, amelyeket ha Ellyvel egybekelnek, az ügyvéd rendezni fog, beszéltek néhány szót Earl of Teddy peréről is, de csak úgy futólag.

Másnap volt a tárgyalás.

A terem zsúfolásig megtelt London társadalmi kitűnőségeivel.

- Edna Bradley! Ön azzal vádolja Earl of Cunninghamet, hogy házasságot ígért önnek. Mivel tudja ezt bizonyítani? - kérdezte a bíró.

- Először Mr. Thomas Longnak mutatott be mint a menyasszonyát, másodszor fivérem és Gordon mérnök előtt határozott formában megkérte a kezemet.

- Kérem, erre nézve Mr. Evans Gordon mérnök és Mr. Thomas Long kihallgatását - szólt közbe Clayton. És most következett a tárgyalásnak az a gyorsan lepergő tanúvallomás-sorozata, amely Bradley Tamás lelkivilágában lerombolta a jóba, az emberekbe, a munkába, a kötelességbe és a tisztességbe vetett hitét.

Jött Gordon.

- Szerintem Bradley Tamás, ha nem is volt brutális, mindenesetre „megfélemlítő hatással” lehetett.

- Fenyegetően lépett fel? - kérdezte a bíró.

Bradley farkasszemet nézett Gordonnal. Ez viszont pislogni kezdett, és akadozva mondta:

- Hát... bizony, erélyesen...

- Ön szerint Bradley Tamás megütötte volna Earl of Cunninghamet, ha nem kéri meg a húga kezét? - kérdezte az ügyvéd, és szigorú szemével mereven tapadt a tanúra.

- I... igen... Azt hiszem.

Bradley arca viaszfehér volt, és a száját harapdálta.

- Nem igaz! - kiáltotta Edna kétségbeesetten. A bíró kopogott. Gordon lesütött szemmel hagyta el a termet. Clayton élvezettel törölgette a szemüvegét.

Sir Thomast, a világhírű hegedűművészt, enyhe moraj fogadta. Zsakettben, furcsa színű nyakkendővel, sápadt, kissé púderezett arcával álmatagon lépett a bíró elé.

- Mit tud az ügyről?

- Jóformán semmit. Mély belső életet élek, mint általában a művészberek, környezetemet ritkán figyelem meg, Miss Bradleyt egyszer láttam mindössze a tengerparton. Earl of Cunninghammel sétált karonfogva.

Moraj.

- Ugyanakkor kijelentette önnek - szólalt meg a lány ügyvédje - Earl of Cunningham, hogy Edna Bradley a menyasszonya?

Thomas végigsimította a homlokát egy lassú, de nagy ívű gesztussal:

- Ezt mondta volna? Sajnálom. Nem emlékszem ilyen kijelentésre.

- Gazember! - kiáltotta Bradley.

- Figyelmeztetem - szólt rá erélyesen a bíró -, hogy ha még egyszer elragadtatja magát, szigorúan megbüntetem!

Relling.

- Miss Edna Bradley önnél volt alkalmazásban. Olyan hölgynek ismeri, aki okot adhat magatartásával bizalmaskodásra?

Már az, hogy nem felelt nyomban, felért egy hamis tanúvallomással. De a szörnyű szünet után még meg is szólalt.

- Hát, kérem, ezt én nem tudhatom... Nehéz ilyesmit állítani egy hölgyről.

Bradley már tisztában volt azzal, hogy mi történik itt.

- Szívesen elbeszélgetett az ügyfelekkel... Ízléstelenséget sohasem vettem észre, de az például, ahogy Earl of Cunninghammal nevetgélve csevegett, nem felel meg az én konzervatív felfogásomnak... De mondom, különben...

- Mr. Relling!

Edna állt előtte. Könnyes szemekkel.

- Ezt... ezt... meg kell mondanom - hebegte a volt főnöke zavartan, és másfelé nézett.

Earl of Teddy életének legkínosabb perceit töltötte a bíróság előtt. Hol elsápadt, hol kipirosodott az arca.

- Ígért ön házasságot Edna Bradleynek?

- Én... ugyanis... én nem ígértem...

- Miért kérte meg a kezét? - Csend. - Megfélemlítette magát Bradley Tamás?

- Bradley... igen... támadóan lépett fel.

Edna elájult.

A tárgyalást felfüggesztették. Még aznap meghozták az ítéletet.

A bíróság, ahogy előre látható volt, felmentette Earl of Cunninghamet!

És ezzel kezdetét vette Bradley Tamás harca a világ ellen.

7

Bradley kitűnő mérnök volt. Két állást is kapott, de rejtélyes, láthatatlan kezek úgy intézték, hogy mindig az utcára került.

Néhány embernek terhére volt a fővárosban. Márpedig Bradley Tamás Londonban maradt! Címírást vállalt. Végül szerelőnek alkalmazták egy vállalatnál, de rövidesen minden indoklás nélkül kitétték. Akárhon próbált elhelyezkedni, láthatatlan kezek utánanyúltak, és megakadályozták.

Így került végül a kikötőbe, ahol zsákot hordott.

Akkortájt már kezdett kissé elaludni az ügy.

Edna szép csendesen elhagyta Londont. Még Rellingnél megismerkedett a „Marokkó-Európai Társaság” igazgatójával, ennek írt, és postafordultával megjött a válasz: jöjjön Marokkóba, a Társaság alkalmazza. Ide már nem értek el a City láthatatlan, üldöző kezei.

Bradley nem ment vele. Ő visszaüt! Ezt ismételte magában szinte eszelősen, mániákusan, nem törődve, hogy szemet talicskázik-e vagy csomagot hord: visszaütni!

És csodálatos módon az öreg Higgins révén alkalma nyílt erre.

Az öreg Higgins tiszteletreméltó ősz fejével, azon frissen, ahogy ötévi fegyházbüntetését Dartmoorban kitöltötte, szülővárosába sietett, a csodás, lármás Londonba. Talán örült volna, ha a város polgárainak kis csoportja kijön fogadására a pályaudvarra, és átnyújt neki egy csokor virágot, hiszen részesítettek már megható fogadtatásban olyan embert, akinél a vén Higgins semmivel sem volt nagyobb gazember, a társadalom érvényben levő előítéletei azonban ez esetben sem tették lehetővé, hogy a szülőföldjére hazatérő kiszolgált rabot, ha mégolyan hosszú időt töltött is a börtönben, külön fogadtatásban részesítsék.

Mit csinál egy kiszabadult rab, ha megérkezik Londonba? Felhajt néhány pohár pálinkát a Temze partján.

Ebből az alkalomból ismerkedett meg az öreg Higgins Bradleyvel. A söntéspult mellett kezdtek beszélgetni.

- Ön messziről jött, Mr. Higgins? - kérdezte Bradley. - Eddig még nem láttam itt a kikötőben.

- Nem is olyan messziről jöttem. Csak régen elvitt innen a balsors.

- Odaát volt az európai kontinensen?

- Csak a fegyházban, de az is eléggé megtört.

Bradley kissé meghökkent. Minden keserősége dacára tisztességes ember volt.

- Miért zárták be, Mr. Higgins?

- Csendháborítás miatt. Öt évre!

- Az hogy lehet?

- Mikor kimásztam az ablakon, leejtettem egy tükröt, és a csörömpölésre összeszaladtak a lakók. Ezért a csendháborításért kaptam az öt évet. Egészségére, uram! Különben nemsokára megyek vissza Afrikába. Valamikor a légióban szolgáltam, és hontalansági vágyam van a sivatag után. Egy fegyvercsempész hajó indul holnap Spanyolországba, és megbízható személyzetet keres. Nem volna kedve eljönni?

- Nem, köszönöm - felelte Bradley. - Nekem dolgom van itt. Le kell bonyolítanom egy ügyet.

- Csak vigyázzon a csendre. Tükörrel, ezüsttálcával nem jó tréfálni.

Este Bradleyvel együtt tért vissza a városba.

- Remélem, még elérem visszafelé az utolsó villamost. Nem szeretnék ebben a poros városban aludni - mondta a kiszolgált fegyenc.

- Miért nem maradt akkor a kikötőben? - kérdezte Tamás.

- Elszámolásom van valakivel a külvárosban. Legutóbb azért tértem haza Afrikából, hogy egy vendéglőssel elbánjak, aki leszúrta az öcsémet. Sajnos, közbejött a csendháborítás, és elfogott a rendőrség. Hát ezt elintézem holnapig. Ha meggondolta magát, velem jöhet. Hatkor itt leszek a kocsmában, ahol megismerkedtünk, de nem várok sokáig, mert keresni fogják a tettest, és én leszek az.

- Olyan fontos magának bosszút állni?

- Jegyezze meg: „szemet szemért, fogat fogért” - mondta Higgins.

És bár ne mondta volna.

9

Mert, ha ezt nem mondja, akkor az ügyben teljesen ártatlan Mary Dalton sok kellemetlenségtől szabadul meg. Mary nem tulajdonított nagy fontosságot Teddy eltévelyedésének. A hűtlenség igazán csak annak fáj, aki szerelmes. És Mary nem volt szerelmes a vőlegényébe, tehát megbocsátott.

A kínos eset utóhullámainak elsimítására éppen megfelelő alkalom volt a tengerészakadémia bálja, amelyen néhány követ, kisebb államok attaséi és a polgári lakosság kiválasztott, legfelsőbb rétege vehetett részt. Ez a bál fényben, pompában, ruhában, előkelőségben minden alkalommal az év kiemelkedő eseménye volt. Dalton kívánságára Mary beleegyezett, hogy mint Teddy menyasszonya jelenjen meg ezen a bálon. Így minden pletykát végleg elfojtanak.

Pontosan tíz órakor nyitották meg a bált, midőn a rendezők sorfala között a tengerészeti miniszter és neje felhaladt a lépcsőn. A táncot pontban tíz óra tizenöt perckor az admirális első tisztje kezdte a lordmajor feleségével. Tizenegy óráig minden programszerűen történt. Ekkor következett a műsoron kívüli esemény.

A legszigorúbb utólagos vizsgálat sem tudta kideríteni, hogy miféle oldalajtón keresztül juthatott be szakadt, szénporos ingében és olajos, ormótlan nadrágjában Bradley Tamás a táncterembe. A Kereskedelmi Kamara asztmatikus ügyvezető elnöke vette először észre, és azt mondják, hogy az eset után napokig légzési zavarai voltak. Tény az, hogy a szénhordó szöges cipője egyszer csak ott csörgött a parketten, és utat tört a táncolókon át a terem közepéig, ahol Mary Dalton és Earl of Teddy keringőztek. Ekkor már a zenekar abbahagyta a játékot, és mindenki elhúzódott a jövevény közeléből. A néhány másodpercnyi döbbenetet Bradley ügyesen kihasználva így szólt:

- Sir Cunningham! Ön mindenki előtt megcsókolta a húgomat. Szemet szemért, fogért!

És mielőtt valaki magához térhetett volna a rémület szuggesztiójából, a toprongyos ismeretlen átkarolta Maryt, és hosszan megcsókolta. Egy hatalmas termetű rendező torkon ragadta a merénylőt, de Bradley nyomban úgy vágta szájon, hogy két estélyi ruhás hölgyet, néhány konzult és egy terített asztalt rántott magával a földre.

A nők sikoltoztak, leírhatatlan zűrzavar támadt, és az általános tolongásban kitortek egy üvegajtót. A vesztibülben rendőrért sípolt a portás, és egy elhízott attasé, aki le akart mászni a világítóudvarba, most a második emeletről tehetetlenül lógott fejjel lefelé egy kampón. A büféasztal felborult, és valaki a szomszéd vendéglőből telefonált egy esti lap szerkesztőségébe, hogy ír merénylők bombát dobtak a bálterembe.

A környéken híre terjedt, hogy elrendelték az általános mozgósítást...

A leírhatatlan zűrzavarban Bradley Tamás elmenekült.

És megkezdődött az ámokfutása.

Reggel hatkor ott volt a vendéglőben, és Higginsszel együtt hajóra szállt.

Afrikában jelentkezett a légióba a vén fegyencsel együtt. Hogyan vették fel Higginst?

Ez a legérdekesebb szélhámosság a gyarmati hadsereg történetében.

Az ötvenkét éves veterán újonc lett! Délben elbúcsúztak egymástól a vendégfogadóban, és este, mikor Bradley visszatért, csaknem hanyatt esett.

Higgins szénfeketére festette a haját és bajuszát, azonkívül valami színész ismerősétől testszínű kenőcsöt szerzett, és jól elkente a bőrén. Kísérteties látvány volt olyan ember számára, aki ismerte.

De az ezredorvos nem ismerte. Látott egy izmos, fekete hajú, vidám embert, tudj' Isten miért bezsírozott arccal, és az ördög tudja, min vigyorog állandóan, de regrutának jó lesz. Bevették mindkettőjüket.

Este már a Fort St. Thérése-ben, az erőd udvarán vidáman dalolták a többiekkel együtt a La Carmagnolé-t, és másnap elindították őket a Szahara felé.

Harmadik fejezet

Bradley kivételes elbánásban részesül, mert néhányszor lefokozták. Stuck a harmincéves háború áldozata. Egy favágó, akinek nincs múltja. Egy torreádor úgy elveri a pénzét és a menyasszonyát, hogy egyikből sem marad semmi. Higgins szeretne az afrikai meleggel takarékoskodni, majd őrzőjével együtt eltűnik.

1

Bradley Tamás a „tanár úr” megtisztelő csúfnevet nem a professzorokra és oktatókra jellemző higgadságával érdemelte ki. Féléves szolgálata alatt kétszer léptették elő, és ugyanannyiszor le is fokozták függelemsértésért. Az egyik függelemsértés nyomait Croquette őrmester két hónapig sínylette, azután még utókúrára ment kénes fürdőket venni.

Mindkét alkalommal csak a harcban tanúsított hősiességéért úszta meg kényszermunka nélkül, de megfosztották rangjától, és a legközelebbi újoncszállítmánnyal a tűzvonalba került.

Azután már békében hagyták a felettesei.

A régi altisztek tudták, hogy a „dühöngő skóttal” nem lehet packázni, mert füttyül a haditörvényesekre, a kényszermunkára és a halálos ítéletre, egyszerűen odaüt, ha földidegesítik.

Így azután nem sok baj volt vele. Rendesen ellátta a szolgálatát, sohasem kötekedett, és legelől járt ott, ahol könnyen osztogatták a halált.

Barátságban csak Higginsszel volt, aki változatlanul festette a haját és a bajuszát. Ezt nagyon ügyesen csinálta, szabályos időközökben, a magával hozott vegyszerek segítségével. Mielőtt az ősz szálak kiütözhettek volna, mindig elvégezte magán az átalakítást.

Mindketten Neftir helyőrségben teljesítettek szolgálatot.

Neftir a legkevésbé biztonságos része volt a franciák által meghódított Afrikának. A háromezer méteres Dzsebel-Sagro lábánál terült el, és hegyirabló-hordák laktak a vidéken. A Dzsebel-Sagro az Atlasz déli nyúlványának egyik legmagasabb hegysége, s azonfelül, hogy állítólag ércekben, ásványokban igen gazdag, pillanatnyilag Toglád sejknek, a bandák vezérének bevehetetlen birodalma is.

Toglád sejk ravasz, okos ember, állítólag fegyverrel is ellátják külföldről, s miután jól van informálva Franciaország belügyeiről, tudja, hogy az a hihetetlen erőfeszítés és rengeteg költség, ami egy háromezer méteres hegylánc meghódításával együtt jár, hosszú ideig biztonságot nyújt neki és hordáinak a Dzsebel-Sagron. Már Lyautey marsall megmondotta, hogy Afrikát csak utak építésével lehet meghódítani, ehhez pedig nyugalmasabb idők és jobb pénzügyi viszonyok szükségesek. Ezért Toglád sejk a Neftir-oázison túl csodálatos biztonságban érzi magát. A francia hadvezetőség jelenleg csak arra szorítkozik, hogy megvédje a Dzsebel-Sagro környékét a hegyekről le-lecsapó portyázók ellen. A Neftir-oázison túl, ahol a hegyi ösvények kezdődnek, tilos a hadviselés. Bajba jutott csapatok után költséges és nehéz dolog ide segítséget vagy büntető expedíciót küldeni. Tehát szigorú parancs, hogy a vezérkar külön utasítása nélkül a Neftir-oázison túl katonaság nem üldözheti a rablókat.

Toglád sejk fejére, élve vagy halva, 50 000 frank van kitűzve. És csak hihetetlen szerencsésének köszönheti, hogy még nem teljesült be a sorsa. Elöl jár minden ütközetben. Ahová lecsap, ott valaki meghal, de ő mindig idejében eltűnik a katonaság számára tilos területen.

Neftir oázisa a francia katonai biztonság határa, a legrosszabb beosztás, valóságos halálítélet. Egyik oldalán a Dzsebel-Sagro ismeretlen, zord hegycsoportja határolja, másikon a Szaharának az a része, amelyet Ghidi-síkságnak is neveznek, kiégett, szikes homokhullámos sivatag.

E meghitt tájék legsivárabb részén terül el a Neftir-oázis. A Ghidi-pusztaság hőségét a Dzsebel-Sagro felhőkig érő, sima gránitfala megsokszorozva veri vissza, mint valami gigantikus gyűjtőlencse, és a napközben áttüzesedett hegyoldal kemencéje éjszaka is ontja a forróságot, pedig a sivatag más helyein a fehér homok olyan gyorsan illantja el a napközben magába szívott meleget, hogy éjjelre fagypontra alá is leszáll a hőmérő, és hajnalra dér borítja a szegényesebb alfafü-síkságot.

De a Neftir-oázis mentén a hegyoldal gondoskodik arról, hogy a hőség éjszaka is elviselhetetlen legyen.

A legénységi szoba forrósága, a bagó, a szijkenő olaj, pálinka és izzadság szagvegyülete mint valami langyos mosogatórongy fedte be az ágyakon heverő, nyirkos testű embereket. Az ablakra terített vizes pokróc láthatóan párologott az ötvenfokos hőségben, és döngő, sűrű légyraj röpködött, mászkált szerteszét mindenben.

Az altiszt jött be Krakauerrel, vagy ahogy a katonák nevezték, a „Visszhang”-gal. Vörös haja ugyan más gúnynévet provokált volna, de hajszínénél is feltűnőbb volt az a furcsa szokása, hogy bizonyos elégedetlen hanglejtéssel elismételte, amit mondtak neki. Általában csak az utolsó szót. Ezért eleinte sok baja volt. Például újonckorában a gyakorlótéren az őrmester rászólt:

- Maga vörös! Elvezet egy szakaszt a lejtőig!
- A lejtőig... a lejtőig... - mormogta elégedetlenül - jó dolog, mondhatom... A lejtőig...
- Hallja! Mit morog maga?
- Mit morog... mit morog...
- Fogja be a száját!
- A száját... a száját.

Több igen súlyos büntetést kapott ezért a szokásáért. Most éppen a mosott fehérneműt hozta fel a döglesztő forróságban, és nagyot nyögve odavágta a sarokba.

- Talán nem tetszik?! Mit nyög?! - kérdezte a káplár.
- Mit nyög... mit nyög... - motyogta, és reszkető kézzel gombolta ki csuromvizes zubbonyát.
- Egy órán belül az összes mosott holmit rakja rendbe!
- Rakja rendbe... rakja rendbe... - dünnyögte. - Kérem, nekem meg van dagadva a májam... - Az is jellegzetes szokása volt, hogy időnként súlyos betegnek tette magát, pedig egyszer sem sikerült ilyen módon kibújni a szolgálat alól. - Egyrészt meg van dagadva a májam, másrészt hörghurutban szenvedek.
- Hát rakja össze a fehérneműt, azután haljon meg - mondta a káplár, és kiment. Krakauer nyomban végigterült az ágyon.

Stuck, a szeplős, hatalmas német, aki valamikor lakatos volt, odament az ablakhoz, és levette a pokrócot. A forró, tág fényű napsugár mint valami ökölcsapás zuhant az arcára.

- Hé, te! Mit csinálsz! - szólt rá Jarosics, a tömzsi, kopasz albán, aki katonai pályája kezdetén fizetőpincér volt Szkutariban, de néhány kisebb bűncselekmény ide juttatta, ahol viszont mindenki megbecsülte.

Stuck jóval népszerűtlenebb volt az albánnál fukarsága, kicsinyessége és bizalmatlan természeté miatt.

A marseille-i dokkrról került ide egy jelentéktelen rablásból kifolyólag, mert nézeteltérés következtében leszúrt valakit. A rablás után megosztottak a résztvevők, közöttük Stuck, aki a társaság egy részét motorcsónakon vitte a Vieux Port-ról a Joliette nevű kikötőig, ahol a jelentéktelen ügyet lebonyolították. Stuck követelte, hogy kétezer frankos osztalékán fölül az elhasznált benzinért járó három frankot is fizessék meg. Peters, egy gengszter, aki valamennyiük vezetője volt, és húsz éve irányította a szolidabb rablásokat Marseille-ben, nem ismerte el a költségszámlát. Régimódi cégeknél ilyesmi előfordul. Egyszerűen, sőt tömören „sal boche”-nak nevezte Sluckot. A megalázó vesztfáliai béke óta ez a németgyalázó csúfnév már sok pofonnak, szúrásnak és ökölcsapásnak volt oka. Ebben a szóba, hogy „boche”, a francia minden megvetését, gyűlöletét, fölényét, gúnyát, megalázottságát és harci kedvét egyetlen utánozhatatlan hangsúllyal tudja kifejezni. Szó szót követett, korszó korszót, végül szék székét, majd mindkettőjüket súlyos zúzódásokkal távolították el a kocsmából. Megindultak együtt csendben az óváros felett kimagasló Dóm irányába. Már régen másról beszéltek, mikor Stucknak váratlanul eszébe jutott a három frank, és megállt.

- Fizesd meg a pénzem!

- Nem jár egy fillér sem, piszkos boche!

Mint már említettem, a háború nagy történelmi eseménye óta ez a szó sokszor zavarta meg különben békülékeny hangulatok levegőjét. Ebben az esetben azonban a három frank is nagyban hozzájárult a harmincéves háború magánjellegű folytatásához. Ismét heves szemrehányásokkal illették egymást, és a végén Stuck leszúrta Peterst.

A Marseille-ben megtelepedett angol gengsztervállalat megszűnt: a cég főnöke ott feküdt szíven szúrva a sikátor pocsolyájában.

Ekkor váratlanul egy rendőr poszt bukkant fel! Futás, hosszú fütty, üldözés, és hajnalban, mint a sarokba szorított egérnek, már nem volt más menedéke, mint a Fort St. Jean citadellája, ahova minden civil beléphet, de csak mint katona jöhet ki ismét, hogy a Quai de Belge-en behajózzák Afrika felé.

...Most levette az ablakról a pokrócot, tetovált, rozsdaszínű mellkasára odaömlött a perzselő nap, és elfordított fejjel szólt vissza Jarosicsnak:

- Azért veszem le a pokrócot, mert hiába várnám, hogy egy lusta, rendetlen fráter újra vízbe mártsa. Phú! Piszok meleg van.

- Még dögölni sem hagyják az embert! Barmok! - horkant rájuk Graham, az ír lírai költő, aki sokszor panaszkolt, hogy lángoló hazaszeretete miatt üldözték a légióba, pedig valójában azért kellett emigrálnia, mert váltót hamisított egy nyomdász ismerőse nevére. Most dühös volt, mert felkeltették az álmából, de nem gondolt arra, hogy ő viszont Malpagát ébreszti fel, aki szófukar ember léteére gorombáskodás helyett egyszerűen az ágya mellett lógó derékszíját vágta Stuckhoz, természetesen a rohamkéssel együtt. A nagy melegre való tekintettel verekedésre nem került sor.

Miután Stuck megmártogatta a pokrócot egy kívül álló dézsában, és újra befedte az ablaknyílást, a teremben megint visszazökkent kibírhatatlanul monoton kerékvágásába a fülledt, bágyasztó csend, amelyet még bántóbbá tett a legyek szüntelen dongása.

Malpaga már nem aludt el ismét. Sóhajtva ült fel ágyában, zsírszerűen verejtékes, sárgás arcán elernyedtek a vonások.

- A Madonnára! Egyszer nekirohanok szuronnal a posztnak, és elfutok valamerre a sivatagba... Gyalázatos hely.

- Gyalázatos hely... gyalázatos hely... - dünnyögte a Visszhang.

Higgins csendesen vihogott a földön. Ugyanis lefeküdt pőrén a hűvös agyagra.

- Azt hitted, te örült spanyol, hogy a légió nyugalomra vágyó csirkefogók üdülője? Maradtál volna bikahóhér Sevilleben.

Malpaga ugyanis torreádor volt. Egy alkalommal részegen jelent meg az arénában, és szórakozottságból a bika helyett egy banderillót nyársalt fel. Ő részegségére hivatkozott, mások szerint az ifjú torreádorinas azért kapta a szúrást, mert kielégítő eredménnyel udvarolt a mester menyasszonyának. A kérdés tisztázása elől beállt a légióba. Cseppet sem hasonlított a Hollywoodban ábrázolt torreádorokra. Kis, hegyes orra jobb felé ferdült, keskeny szája viszont bal szegletében valamivel hosszabb volt, amitől olyanformán nézett ki, mint mikor egy viaszbabát lágy állapotban pofon csapnak, és úgy marad az arca. Igen nagy fülei voltak, és hosszú haja.

- Én azt mondom - szólal most meg dörgő basszusán Kjörgson, a norvég favágó -, hogy fel kéne lázadni.

És ásított, hanyatt dőlve, mint aki elsősorban az unalom ellen kívánná haladéktalanul ezt a változatosságot. Kjörgsonnak nem volt története. A Heine által megénekelte északi óriásfákat vagdosta ki hosszú éveken át, amíg egyszer megunta az egyhangú munkát, és egy hajóval Franciaországba jött. Se útlevele, se vízum, se munkaengedélye nem lévén, mit tehetett volna mást? Egy szép napon beállt a légióba. Azóta ásított.

- Lázadni? - mondta Stuck gúnyosan. - A Szahara ellen?

- Jó pofa! - gúnyolódott a torreádor. - Egy teljes hadoszlop étape-pal együtt könnyen ott pusztulhat a Ghidi-síkságon.

Egy cérnavekony hang szólt közbe: Havranek volt, egy sovány, alacsony karmester.

- Lehet, hogy a favágó marhaságot mondott, de az biztos, hogy jó lenne fellázadni és elmenni innen!

- Hát csak menjetek! - biztatta őket Higgins. - Végül kit agyonlőnek, kit Colombe-Bécharba küldenek, a büntetőtáborba.

- Te mindig káromsz! - rikácsolta Havranek, és úgy hadonászott a kezével, mintha egy láthatatlan zenekart vezényelne. - Kérdezd meg a tanár urat. Hé, skót!

Bradley az utolsó ágyon feküdt lehuny szemmel. Most feléjük fordult és megszólalt:

- Szerintem hálátlanság lenne. - Felült az ágyon, és végignézte a többi. - Nem hívtok ide benneteket senki - folytatta csendesen. - Legtöbbször azért jöttünk a légióba, mert védelmet kerestünk a polgári hatóságok ellen. Megkaptuk ezt a védelmet. Most fizetni kell érte. Mindenért fizetni kell!

Hallgattak. Valahol elbődült egy teve. Higgins felállt a padlóról, és a falhoz dőlt, de az már nem volt hús, hanem átmelegedett, mint a parázsló kemence oldala.

Kürtszó harsant. Elcsigázott emberek mozgolódtak a szobában, és rövidesen felsorakoztak az udvaron.

2

Este a helyőrség nagyobb fele kivonult portyázni. Toglád sejk csapatai ismét lecsaptak egy törzsre, amelyik megtagadta az adófizetést.

A kis csapat délkelet felé indult, hogy felderítse a sivatagi kút környékét. A sivatagi kút után fél mérföldnyire vonult a vádi kiszáradt medre, amelyen túl nem terjedt a légió hatalma. Ezt a határt nem léphették át a katonák.

Legrand kapitány az élen poroszkált, kócos tatár lován. Olykor füttyentett, mire ütemes zörgéssel megállt a menet, és Legrand a szélrózsa minden irányába egy tekintetet vetett messzelátóján keresztül. Azután továbbmentek.

Hűvösödött.

- Kár, hogy nem tettünk félre valamit a délutáni melegből - mondta Higgins dideregve.

- Ha lett volna eszetek - szólalt meg Kjörgson, a favágó -, akkor ti is rumot hoztatok volna. De fogadjunk, hogy valamennyieteknél vörösbor van.

- Az igaz, hogy nálam vörösbor van - jegyezte meg Stuck -, de felvettem az ingem alá egy kötött trikót, ami húsz frank negyven centimes-ba került Marokkóban.

A távolból két hosszú, fehér oszlop tűnt fel. Ezek a fehér oszlopok a sivatagi kutak. Ritkás facsoport vette körül az itatókat.

A kapitány egy hosszút füttyentett. Megálltak. Az őrmester végigment a soron, kijelölte az öröket, azután letáboroztak. A hátukra csavart bardákból sátrat vertek, és az emberek elmentek kőért. Egy méter magas, háromszögű kőfallal kell körülvenni a tábor. Ezalatt elkészül a vacsora. Vacsora után a kapitány négytagú őrzőjáratot küldött ki, hogy derítsék fel a sivatagot dél felé, a kiszáradt mederig.

A káplár káromkodva jelölte ki Higginst és még három embert. Ezek morogva tüzték fel puskájukra az aiguille-t, de azért mégiscsak elindultak. Krakauer, Graham, a költő és Haagen, egy hollandi paraszt került Higgins-szel az őrzőjáratba.

Krakauer, aki szomorú tapasztalatai dacára rendületlenül hitt abban, hogy színleléssel elérhet valamit, jelentette, hogy lázasnak érzi magát, fáj a térde, és vesegörcse van.

- Na és? - kérdezte a káplár. - Mi közöm ahhoz nekem? Most arról van szó, hogy őrzőjáratba menjen.

Visszhang, mivel időnként elfeledkezett a katonás magatartásról, magyarázó mosollyal a káplár vállára helyezte a kezét, de az altiszt akkorát mordult, hogy nyomban vigyázzba ugrott. - Mit akar?! Mondja értelmesen, és vegye le rólam a patáit!

- A vesém...

- Téved, ha azt hiszi, hogy engem itt este a maga belső részei érdekelnek. Csatlakozzék az őrzőjáratba, és menjen.

- És ha összeesem?! - kérdezte diadalmas siránkozással Krakauer.

- Ilyesmi már előfordult a Szaharában. Mindenesetre ajánlom magának, hogy amíg tud, addig menjen. És ha folytatja az eszmecserét, megvonom a holnapi vízadagját. En avant, marche!

Krakauer szokás szerint keserű és megvető dolgokat gondolt magában, miközben csatlakozott az őrzárhoz. Általában ilyeneket dünnyögött: „Mondhatom, nagyon humánus eljárás... az ember meggondolhatná, mielőtt erre a pályára lép... becsületszavamra...”

Sokszor adta önmagának a becsületszavát, bizonyára minden oka megvolt rá, hogy kételkedjék saját szavahihetőségében.

Az őrzarat elindult a sárga portól éles vonalban elváló éjszakai sötét felé.

- Rá lehet gyújtani! - vezényelte Higgins, mikor az első homokhullámok eltakarták a tábort.

Egy óra múlva elérték a vádit, az őrzarat célját. Higgins, miután előírás szerint körülnézett, rántott egyet a vállán, hogy feljebb csússzon a puskaszíj.

- Azt hiszem, mindent láttunk, és ezek után, remélem, rövidesen lefekhetünk.

Krakauer mintha valami valószínűtlen nagyképűséget hallott volna, elégedetlenül ismételte:

- Rövidesen... rövidesen, mondja... szeretem az illetet...

Ezúttal Krakauer kételkedése indokoltnak bizonyult. Nem értek vissza rövidesen a táborba.

3

Hajnalodott. Stuck oldalba lökte Bradleyt. Bradley felébredt.

- Mit szólna - kérdezte -, hogy az őrzarat még nem tért vissza?

A skót felült.

- Hány óra lehet?

- Hajnalodik. Már jó néhány órája itt lehetnének.

- Azt hiszem, valami történhetett velük.

- Én is azt hiszem.

Felkeltették az altisztet. Egy pillantást vetett a karórájára, azután riadót fúvatott. Voltaképpen mint őrpáncsnoknak kötelessége lett volna már jóval előbb foglalkozni a kiküldött katonákkal, de nem is gondolt veszélyre ezen az egyhangú, unalmas sivatagi túrán.

A kapitány, aki úgy aludt el lejárt táskagramofonjára borulva, hogy a „Ca c' est Paris” utolsó hangján állt a tű, riadtan ugrott ki a sátrából.

- Az őrzarat - jelentette a káplár - még nem tért vissza, mon commandant!

A kapitány nyomban megértette, miről van szó. Lóra ült, a csapat elé száguldott, és elrikoltotta magát: - A mon commandement. En avant... Marche!

A menetoszlop nagy zörrenéssel megindult. Elérték a távoli vádit eltakaró domboldalt. Feltűnt a kiszáradt meder. A jegesen fehér hajnali fényben mint valami rossz giccs, mozdulatlanul, éles körvonalakkal meredezett a megszámlálhatatlan homokdomb.

- Az őrzaratnak nyoma sincs.

De mégis... Ott az egyik domb mögött valami ruhaféle vagy ember? Mintha félig az alfafüvel benőtt vízmosásban heverne. A kapitány ügetni kezdett, és hátrakiáltott:

- Pas de gymnastique!

Futólépésben követték. Az őrzőnek nyoma veszett. De a küzdelem helyén, ahol megtámadták őket, még látszott egy elszakadt köpeny, néhány katonagomb, benne az ötlángú gránát: a légió jelvénye.

- Rajtuk ütöttek! - mondta a kapitány, aki a lováról leszállva a nyomokat nézte. - Nem lehetnek sokan.

- És nem lehetnek még messze - mondta a káplár hevesen.

A kapitány sápadtan gyújtott cigarettára, és a káplár szemébe nézett.

- Már nem élnek. A gazemberek nem ejtenek foglyokat.

- Én úgy gondolom, mon commandant - jelentkezett Bradley -, hogy Higgins és a többiek még élnek.

- Miből gondolod?

- Vérnyomokat nem látok. És itt a mederben a friss alfafüvet hosszú sávon simára taposták, mintha terhet vonszoltak volna át. Erre hurcolták el őket. Togladékról azt mondják, hogy nem szokták megölni a foglyaikat. Csak harcban gyilkolnak. Erőszakosak, de nem kegyetlenek.

A káplár bólintott.

- Egy véleményen vagyok a skóttal.

A kapitány arca egyre sötétebb lett.

- Ha így van - mondta -, akkor sem segíthetünk rajtuk. Francia katonaság semmilyen körülmények között nem lépheti át a vádít. Szigorú parancs. És ha ott, kétszáz méterre a másik oldalon, szemünk láttára leölnék az apánkat és gyermekeinket: mi nem segíthetnénk rajtuk, mert a vezérkar külön utasítása nélkül nem léphetünk arra a földre.

A kapitány a néma, mogorva arcokról látta, hogy a legfelsőbb gyarmati katonai tényezőkről most nem a legnyájasabb modorban gondolkoznak. Újabb cigarettára gyújtott, és a túlsó part felé nézett, amely a távolabb meredező hegyóriásokig vezetett.

- Katonák vagytok, fiúk! A sivatagban komoly erő egy peloton légionárius, de ott a vádin túl csak könnyű préda lenne a sziklák mögül, biztos fedezékből lövöldöző rablóknak. Itt a francia hadsereg egységének nevezhetjük magunkat, de ha átlépünk arra a terepre, akkor ötször ennyi emberből kell állni egy egységnek. Gépfegyveres elővéd és utóvéd szükséges, legalább száz öszvér, egy szakasz szapor, egy kis hegyi üteg és egy műszaki osztag.

Hallgattak. A nap hírnökének rózsaszínű harsonázása után előbukkantak az első sárga sugarak, és a holt meder dérlepte alfafü-csomóin millió és millió sziporkázó gyémántcseppé olvadt a dér.

- A mon commandement!

Lehorgasztott fejjel megindultak a kapitány nyomában.

Visszafelé!

Az árok partján szomorúan hevert a magára hagyott kettészakított köpeny.

- Igaza van a kapitánynak, de mégis gazság tőlünk - motyogta Malpaga.

- Persze, spórolnak - sziszegte Stuck, aki más szemében könnyen meglátta a szálkát. - A légionista olcsó, de egy hegycsúcs megszállása sokba kerül.

Bradley gondolkozott.

Parancs és törvény... Forrt benne minden. Az emlékezetes Earl of Teddy-tárgyalás óta megrendült a törvénybe vetett hite. Ó, ezek a higgadtak, tudálékosak és nagyképűek. Látszólag mindenben igazuk van.

Szegény Higgins és a sanyarú kis vörös Krakauer. Ők bizonyára csak azt tudják, hogy követ töretnek velük, szenvednek, és várják bajtársaikat, akikkel együtt kínlódtak ebben a pokolban.

Az oszlop végén haladt Kjörgson, Malpaga, Havranek, Stuck, Bradley és Jarosics. Távolabb egy hatalmas homokdomb látszott a menet irányában. Bradley megragadta Stuck karját.

- Aki nem fél, az a dombnál velem együtt lemarad a menettől.

- Én nem félek... de este zsoldfizetés van - mondta tétován Stuck.

- Veled megyek - egyezett bele nyomban Kjörgson.

Malpaga, Kjörgson, Jarosics és Havranek csatlakoztak Bradleyhez. Az előttük haladó két katona minden szót hallott, de nem kellett attól félni, hogy elárulják őket.

Elérték a dombot.

A kanyarban Bradley és a másik három lemaradt. Most Havranek ér oda... oldalt ugrik, megy utánuk...

Stuck ment néhány lépést, aztán hirtelen visszafordult, és a másik öt közé állt.

Dacára annak, hogy este zsoldfizetés van!

Futólépésben vissza!

A káplár szokása szerint végigment a menetszlop előtt. Közepén sem volt, mikor észrevette, hogy hat ember hiányzik a sor végén. Gyorsan elkapta a fejét, és visszafordult a csapat eleje felé. Tudta, mi történt. Végre is ráér még észrevenni. Csak ériék el a vádit, azon túl nem üldözhetik őket. A hadvezetőségnek ösvérek, műszaki osztagok és hegyi ütegek kellenek ilyesmihez. A légionáriusnak elég a puszta bátorsága.

A tiszt nem vett észre semmit, egyhangúan lépegetett a menet élén, kissé kábultan a sárga porról visszaverődő napsugaraktól.

Közben a szökevények visszajutottak a mederhez. Tovább mentek a nyomokat követve.

A vádin keresztül tisztán látszott a nyom, de amint a talaj sziklásabb lett, egyre nehezebbé vált követni az elhurcolt katonákat. Miután elérték az első bazalthalmokat, óvatosan, kétrét hajolva lopakodtak előre. Itt már Toglad földjén jártak. Néhány elhullott bokavédőgomb mutatta, hogy a rablók egy keskeny szorosnál folytatták útjukat.

A sziklák egyre hatalmasabb ívben emelkedtek följük. Hűvös, mohos, penészszagú falak mentén suhantak, alig másfél méter szélességű szakadék mélyén, az örökös árnyék birodalmában, ahová az óriás bazalt és gránitfalak miatt még sohasem sütött be a nap. Azután felkapaszkodtak az ösvényen, túskebokrok és mimózasövények között. Itt már előírás szerint haladtak: Bradley vezette őket, és állandóan száz lépéssel előbb járt, a fordulónál óvatosan

kikémelve, hogy nincs-e valaki a közelben. Mindenféle csak néma kőkoloncok és a zord hegyóriás félelmetesen ősi tájai.

Egy bozóttal benőtt magasabban fekvő sziklaplatón éles recsenés hallatszott. Egy csodálkozó, vad leopárdfej bukkant elő a sűrűből. Hátrahúzódott lefeszített mellső lábain, ínye fölé vonta a száját, és furcsa, rekedtes hangon fújta feléjük a levegőt. Azután megfordult és elcsörtetett.

Magasan felettük egy keselyű keringett, mintha előre látható sorsukban kiadós táplálkozási lehetőséget látna.

Bradley hirtelen visszahúzódott a fordulóból, és felemelte a kezét. Megálltak.

Az ösvény egy tisztásra ért. Alig százalépsonyire tőlük a tisztáson sátor állt, előtte puskás őr aludt. Távolabb a magasba kígyózó úton kis menet haladt, és tisztán látszott a kristályos hegyi levegőn át, hogy hátrakötött kezüknél fogva, rabszolga módjára, libasorban katonákat vezetnek.

Ott vannak!

Mielőtt követnék őket, ártalmatlanná kell tenni a tisztáson táborozókat. A sátorban legfeljebb öten-hatan lehetnek. A valószínű az, hogy még annyian sem.

Bradley gyorsan határozott.

- Stuck, Jarosics és Kjörgson itt a bokrok közül oldalról közelítik meg a sátort. Három perc múlva Malpaga, Havranek és én megrohanjuk ezt az ört. Ugyanakkor ti oldalról ugráltok le. Lehetőleg nem lőni. Tussal vagy szuronnyal...

A három katona eltűnt a bozótok között, és a porhanyós, nyirkos talajon át óvatosan kapaszkodtak fel az út menti szikla mögé. Stuck húszfrankos karóját figyelte.

- Most! - mondta halkan.

Szuronyt szegezve rohantak le a kőkoloncról. Az őr felugrott, villámgyorsan kapta fel a fegyverét, és egyet bizonyára leterít a három katona közül, ha közben a szemközt támadó Bradley puskája nem csapja fejbe. A leütött őr a sátornak zuhant, elszakította estében az egyik merevítőrudat, a ponyva összedőlt, és néhány alak vergődött alatta. Mire kikecmeregtek a leszakadt sátorból, rájuk szegezett szuronyos puskák között álltak.

A leütött őr nem mozdult. A három sakkban tartott fickó meglepő nyugalommal vette tudomásul reménytelen helyzetét. Az egyik, aki két társa mögött állt, előrelépett.

Kjörgson és Havranek meglepetten kiáltottak fel, és a másik négy légionista is döbbsen állt.

Toglad volt.

Szakállas, jellegzetes feje minden tévedést kizárt. Nyugodtan nézett a katonákra, azután kifogástalan francia nyelven szólalt meg:

- Mit kívánnak?

Sejtette, hogy pályafutása véget ért. Embereitől távol, légionisták között áll, és ötvenezer frankot ér élve vagy halva. Ahogy a légionistákat ismerte, ha minden parancs ellenére néhányan idemerészkedtek a hegyei közé, akkor el is fogják vinni innen, mielőtt bárki a segítségére siethetne.

- A foglyunk vagy! És a társaid is - mondta Bradley. Közben az őr is magához tért. Nem gondolhattak védekezésre a rájuk meredő szuronyok hegye előtt. Kjörgson és Jarosics villámgyorsan összekötözték őket.

- Állítsátok fel a sátrat! - intézkedett Bradley. A megkötözött őrt ültessétek eléje, hogy az eltávozottak ne lássanak semmi gyanúsat, ha esetleg visszanéznek.

A három fogollyal együtt valamennyien a sátorba mentek. Stuck a bejáraton át szemmel tartotta a megkötözött őrt.

- Elfogtátok négy bajtársunkat. Ezért mi most magunkkal visszük a sejket. Ti hárman itt maradhattok. Mikor a nap a legmagasabban áll, elvágjuk a sejk nyakát, és átadjuk az erőd parancsnokának. De ha előbb visszatér a négy bajtársunk, akkor élve szabadon bocsátjuk a foglyunkat.

Toglad figyelmesen nézte a beszélőt. Láta, hogy az egyszerű, nyugodtan elmondott szavak minden fenyegetésnél, átkozódásnál komolyabbak. Ez az ember ugyanolyan nyugodtan vágja majd el a nyakát, mint amilyen egyszerűen hangzott, amit mondott. Okos, hűvös tekintetében bizalmatlanság, elszántság és különös szomorúság látszik.

- És mi biztosít bennünket arról - szólalt meg az egyik fogoly -, hogy akkor, ha teljesítjük a kívánságodat, valóban szabadon bocsátjátok a sejket?

- Az, hogy semmi bajunk a sejkekkel, és ha visszaadta a négy katonát, nincs okunk bántani őt. Főként pedig az, hogy én a szavamot adom erre, és sem egy angol gentleman, sem egy francia katona nem szegi meg az adott szavát. Harmadsorban pedig akár van biztosíték, akár nincs, ez az egyetlen lehetőség arra, hogy megmeneküljön a sejk. Különben a legcsekélyebb esélye sincs rá.

- Elfogadom a feltételt - mondta most a sejk. - Veletek megyek, és egy óra múlva embereim átadják nektek a négy foglyot... Hallgass! - kiáltott az alvezérére, aki közbe akart szólni. - Én így akarom. Eddig menedéket adtam a szökött légionistáknak, jól bántam a foglyokkal, és csak bűnösök ellen harcoltam. Ha ezek itt most becsstelen szószegőnek bizonyulnának, akkor ezentúl haljon meg minden európai, aki a kezetekbe kerül. Nem voltunk óvatosak, ostobán elmulasztottunk minden elővigyázatosságot, most viseljük a következményeket. Mehetünk.

Elvezették a megkötözött sejket. Bradley egy fél óráig várt a foglyok között, ennyi idő alatt körülbelül leérték a barátai. Azután fegyverét nyugodtan a földre téve, elvágta a foglyok kötelékét. Ezek magukhoz vették pisztolyukat és handzsárukat. Nyugodtan lelőhették volna a légionistát, aki egyáltalán nem törődött a saját védelmével. Pedig gyűlölettel izzó pillantások között állt. A hatalmas, ősz hajú alvezér tekintete lassanként csodálkozóvá, sőt barátságossá vált.

- Nem gondolsz arra, hogy most egyszerűen lelőhetünk vagy elhurcolhatunk magunkkal, hiszen minden okunk megvan arra, hogy ne bízzunk az ígéretetekben?

Bradley cigarettára gyújtott, és felemelte a földről a fegyverét. De csak egyszerűen a závarzat felett fogta meg, és lógva hagyta keresztben a tenyerén.

- Úgy látom, nem vagytok ostoba emberek. Tehát nem félek tőletek. Vissza fogjátok kapni a sejket. De még ha becsapnánk benneteket, akkor is kénytelenek lennétek engedelmeskedni, különben valahogy kiszivárogná az eset, és a törzs előtt senki sem mosná le rólatok, hogy azért hagyátok elveszni Togladot, mert valamelyiktek a helyére akar kerülni. - És miközben a három ember meghökkenően nézett össze, mert valóban közülük örökölte volna egyik a vezérséget, Bradley befejezte mondókáját: - Jegyezzétek meg, hogy mikor a nap a legmagasabban áll, ez a szurony, amely itt a kezemben van, kioltja a sejk életét. Nem szoktam sem kérni, sem adni kegyelmet.

Hátat fordított, vállára dobta a puskáját, és ügyet sem vetve rájuk, lassan, tempós léptekkel megindult lefelé az ösvényen.

Negyedik fejezet

Toglad sejk meghálálja a légionisták tettét, és ettől kis híján éhen halnak. Cseberből melegbe. Higgins ügyvezető igazgató lesz, és Krakauer sikerrel szerepel mint királynő. Kollégák csatlakoznak hozzájuk, majd új fényforrás tűnik fel a sivatagban.

1

A katonák ültek a vádi medrében egy szikla alatt, csak Kjörgson állt őrt a sejk mellett. Már türelmetlenül várták Bradley visszatérését, és örültek, mikor megpillantották lefelé jönni a hegy lejtőjén, fegyverrel a kezében.

- Nyugodtak lehetnek - mondta a fogoly Toglad -, teljesülni fog a kívánságuk. Ez tiszta alku volt. Remélem, a maguk részéről is.

- Ha visszatérnek a barátaink - felelte Bradley -, maga is elmehet.

- Azt láttam, hogy okosak, elszántak és ügyesek. De még nem tudom, vajon tisztességesek-e? - gondolkozott hangosan a sejk.

Stuck félrevonta Bradleyt.

- Azt tudod, hogy Toglad sejk ötvenezer frankot ér?

- Tudom.

- Ha visszatérnek a fiúk, elegendő egy sortűz, egy iramodás, és a sejk már velünk együtt az erődben van.

- Ez bizonyos.

- Tehát?...

- Tehát ha a fiúk sértetlenül visszatérnek, szabadon bocsátjuk Togladot.

- Ötvenezer...

- És ha egymillió?! Aki a sejket el akarja fogni, annak előbb velem kell végezni!

Stuck rosszkedvűen himbálta a felsőtestét.

- Hogy lehet valaki ilyen nyárspolgár...

Toglad a sivatagban kifejlődött finom hallásával egy szót sem veszített el a társalgásból. Még azt is hallotta, amikor Kjörgson csatlakozott távolabb beszélgető két bajtársához, és ezt mondta:

- Bradleynek igaza van!

- Nincs igaza! - erőszakoskodott Stuck. - Hiszen büntetést is kapunk. Ez szökés volt, és azonfelül, ami a legsúlyosabb: nem teljesítettük a parancsot! Viszont ha a sejket elfogjuk, nincs mitől tartanunk.

- Ez igaz... - dörmögte Kjörgson.

- A magam részéről - tűnődött Jarosics, aki hozzájuk lépett, mert elégségesnek tartotta, ha Havranek és Malpaga őrzik a sejket - unom a légiót. És ha már eljöttünk engedély nélkül, folytassuk az utat, és jussunk ki valamerre Afrikából.

Stuck dühösen nevetett.

- A Ghidi-sivatagon keresztül parancsolod? Vagy a háromezer méteres hegycsúcson át? Mi?! Ha kiszolgáltatjuk a sejket, akkor nem veszik tekintetbe a vétséget, és ötvenezer frank üti a markunkat! Ez az én véleményem!

- Igazad van - felelte csendesen Bradley. - De én változatlanul fenntartom, hogy amennyiben Higgins és a többiek visszatérnek, szabadon bocsátjuk a sejket. Aki megpróbál ebben megakadályozni, azt lelövöm, mint a veszett kutyát.

Egy óra múlva nyolc ember jött lefelé a hegyoldalból. Négy bennszülött és négy légionista. Bradley és másik öt katona lövésre kész fegyverrel álltak.

- Mondja nekik, hogy ne jöjjenek ide, csak a katonákat küldjék le.

- És mi biztosít arról, hogy akkor visszamehetek? - kérdezte a sejk.

- A szavunk. Kérem, kiáltson - tette hozzá nyugodtan Bradley -, mert ha közelebb jönnek emberei, akkor lelőjük őket.

A sejk kiáltott valamit a közeledők felé. Ezek megálltak, és intettek a foglyoknak, hogy menjenek tovább.

- Hát ez nagyszerű! - vigyorgott teli szájjal Higgins, mikor odaért.

- Ennyire hiányoztunk volna? Nem sajnáltátok a fáradságot?

A rókaképű Visszhang rosszkedvűen dünnyögött:

- Fáradságot... fáradságot!... Inkább arról beszélj, hogy micsoda strapa volt felmászni erre a hegyre. Adjatok egy cigarettát...

Megrázogatták egymás kezét. Haagen, a németalföldi paraszt, lomha, mély hangján csak értelmetlen szavakat motyogott. Sehogy sem tudta kifejezni, amit társai iránt érzett. Csak magában dörögött. Graham, a költő, fél lábon ugrált örömeiben.

- Igazán megtartják, amit ígérték? - kérdezte hűvös kíváncsisággal a sejk, és megkötözött csuklóira nézett.

Stuck zavartan pislogott a skótra.

Bradley úgy fogta a kezében lógó puskáját, hogy mutatóujja a závarzat alá került.

- A sejk megtartotta, amit ígért, most rajtunk a sor. Szabadon bocsátjuk - jelentette ki határozottan, és egy villámgyors mozdulattal elvágta a fogoly kötelékét.

- Elmehet!

Toglad mosolyogva felállt, és a csuklóit dörzsölte.

- Maguk mihez kezdenek most? - kérdezte olyan nyugodtan társalogva, mintha kávéházban lennének.

- Azt hiszem - mondta Bradley a négy szabadult fogolynak -, legokosabb, ha ti visszamentek az erődbe. Rátok nem vár büntetés. Mi pedig szökünk valamerre...

- Marhaság - szólt Haagen. - Együtt vagyunk, és együtt maradunk!

- Nekünk is elég volt a légióból - kiáltott a költő -, fel a vidám ír haza felé! Hahó!

- Légy szíves, és ne ordíts - mondta idegesen a torreádor. - Nem tudom, merre akarsz menni, Bradley.

- Ha elég elszántak ahhoz, hogy bízzanak bennem, tudok egy hegyi utat, amelyen át gyorsan kijutnak a Nígerhez, és a folyón lefelé ilyen legények, mint maguk, játszva elérik Gambiát.

Csodálkozva összenéztek. A sejk, fehér fogsora között a cigarettával, mosolyogva kutatta az arckifejezésüket.

- Megértem - folytatta -, ha kissé bizalmatlanok, hiszen a hegyek között a hatalmamban vannak. De eddig megtartottuk egymással szemben a szavunkat, és azt hiszem, ezután sem lesz ok panaszra. Nos, én szavamra és hitemre mondom, hogy maguk a sziklák között a vendégeim, bántódásuk nem lesz, és megbízható vezetővel mindannyiukat a Nígerhez kísértetem.

Bradley vizsgálódva nézte a sejk arcát.

- És miért teszi ezt velünk?

- Mert jutalmat érdemelnek az ötvenezer frankért, amit elveszítenek, miután a szavuknak álltak.

- Én hiszek önnek, és elfogadom az ajánlatát - mondta határozottan Bradley.

- Akkor én is megyek - szólott Kjörgson. Krakauer a fejét vakarta, és a hegy felé nézett.

- Én is megyek... én is megyek... Ha újra visszamegyünk a hegyre, akkor miért kellett lejönni? Az ember reumás lesz... Igazán kár volt lejönni... Állapodjanak meg végre, hogy fel vagy le... Az ilyesmit idejében kell megbeszélni... Nem vagyok vasból.

Nagyon haragudott a megmentőire, de azért ő is megindult morogva, kedvetlenül a többiek után, felfelé az ösvényen.

2

A sejk valóban érdemesnek bizonyult a bizalmukra. Úgy bánt velük, mint vendégeivel, és ezt minden hegyi lakó tiszteletben tartotta. Sötét, ellenséges pillantással méregették a katonákat, ha megpihentek valamelyik hegyi faluban, de egy hangos szóval sem illették őket. Eléjük hordtak frissen főtt kusz-kuszt, juhsajtot és gyümölcsöt.

Az egyik hágónál elbúcsúzott tőlük a sejk. Egy vezetőt és két megrakott öszvért hagyott velük.

- Innen Abur vezeti magukat tovább. A két öszvéren bőségesen van élelem. Nehéz útjuk lesz, amíg átjutnak a Tizn-Tizka gerincén, de onnan már csak a mocsár és egy kis dzsungelrész következik, azután a Nígernél lesznek. A próféta kísérje útjukon. Szálem...

- Rendes fiú - jegyezte meg Graham, mikor továbbhaladtak.

Stuck szomorúan sóhajtott:

- Ötvenezer frankot dobtunk ki az ablakon.

Reggelre ezerötszáz méter magasan jártak, fáztak, és látszott a leheletük a jeges hegyi levegőben.

- Más nem hiányzott nekem - siránkozott Krakauer. - Van egy fagyott bütyköm. Máris viszket. Szép kis út, mondhatom. Előbb is megbeszélhették volna...

Abur előttük haladt a két öszvérral. Látszott hogy minden követ ismer a vidéken. A sivatag már nem látszott lent. Füstszerű felhőrongyok terjengtek az alacsonyabb csúcsok körül, az élet lépésről lépésre kihalt mellettük. Már a ritkás törpefenyők is csak elvétve tűntek fel. Olykor

egy-egy keselyű keringett a fagyott vidék roppant barna és acélszínű kőóriásai felett, más élőlényt nem láttak sehol.

Másnap már friss, magas hó ropogott a lábuk alatt. A kezüket hiába dugdosták köpenyük zsebébe, vörösre fagyottan feszült a bőr rajta.

Délben Abur megállt, és a távoli völgyre mutatott. Most nem éreztek hideget, náthát, fagyot, csillogó szemmel néztek le a vezető karja irányába.

Messze, messze, ahol az Egyenlítői-Afrika őserdőrengetegének végtelenbe terülő sötét tömege határolja a köves hammadákat és hullámos sivatagokat, egy tekergőző formájú, ezüstös vonal szelte át a dzsungelt. A Niger!

3

Végre lefelé vitt az útjuk. A havas, jeges fennsíkokkal megszakított, kihalt ösvény, amely gleccserrel csipkézett füstölgő kráternyílások között, a Dzsebel-Sagro beláthatatlan csúcserdejében kanyargott, mintha holdbéli tájon vezetne át.

Délben már itt-ott erőtlen fű ütögetett ki a vékony hóréteg alól. Estére meglátták az első pálmát, és éjfélkor már nyoma sem volt a hónak. Sűrű, dús ciprusok, tamariszkuszok, tömött mimózasövények, jószagú oleander- és babérfák között vezetett az útjuk.

- Innen már nem látjuk, merre van a Niger - jegyezte meg Stuck.

- Nem is fontos, hogy mi eligazodjunk - mondta Havranek -, a jó öreg Abur elvezet bennünket oda. A többi viszont már csak egyszerű tutajozás Gambiáig.

- Gambiáig... Gambiáig. Csekélység.

- Csak Timbuktu jussunk keresztül - jegyezte meg Higgins, akinek, mintha borzalmas kalandokon ment volna át a hegyek között, nagy csomókban őszült a haja. De nem törődött vele. Miután megszökött a légióból, nem helyezett súlyt a kozmetikára. - Timbuktu, sajnos nagy város a Niger mellett, és helyőrsége van, erre jó lesz gondolni, ha leúsztatunk.

Elérték a hegy lábát.

- Kössétek meg rongyokkal a nadrágotok végét, bokában, úgy, hogy a rongy a bakancs szarát is befedje - mondta Abur. Krakauer rosszat sejtve nézett rá.

- Ez azért fontos - mondta Abur -, mert a piócák mindenhová befurakodnak.

- Mocsárhoz érünk? - érdeklődött Bradley, aki útközben jóformán egy szót sem szólt.

- Igen. Ez a mocsár már az őserdőhöz tartozik. Valami okból elpusztult itt a dzsungel, és a sok-sok nedvesség a mélyből az ég felé párolog, amíg Allah a nap hevével száz meg száz év múlva nem aszalja sivataggá, mint a Ghidi-síkságot.

A kavicsos, sziklás talaj, amelyben a hegy folytatódott, mind puhább lett. Délben már tocsogott lábuk alatt a föld, furcsa alakú, méregzöld, sárgás és ibolyaszínű kúszónövények és barnás mohadombról belepert rothadó fátörzsek között haladtak. Hatalmas mocsár volt, rendetlenül szétdobált, ormóttan kövekkel, nedvesen csillogó apró sártavacsákkal. Békák, kabócák, mocsárban élő madarak egyenletes, siketítő kelepelése és brekegése rezgett a levegőben.

Mint nagy, mozgó ponyvák, sűrű moszkitorajok döngtek itt is, ott is hatalmas darabon, barna tömegben. Most szerették volna, ha valamit magukkal hoznak a havas csúcsok fagyos légköréből ebbe a negyvenfokos hőségbe, a szemmel láthatóan gőzölgő, döglötthal-szagú mocsárba.

Az arcukról szüntelenül csordogáló verejtékcseppek összefolytak a moszkítócsípésekből kiserkenő vérről. Az ingovány leheletétől fulladoztak, és fájt a fejük. Bokáig süppedő lábukat súlyos sártömeg húzta le.

Igazi nagy erőpróbája volt a hírhedt légionista menetelésnek ez az út Dzsebel-Sagro hegységen át, az Egyenlítő dzsungelébe torkolló dögletes mocsáron keresztül. És a piócák azért csak befurakodtak a rongy alá is. Némelyik mint elszakadt cipőmadzag fityegett azon a helyen, ahol a bakancsnak félrecsúszott a nyelve, és kilátszott a kapca. Időnként megálltak, és dohánylével ledörzsölték egymásról a piócákat. Amerre léptek, fantasztikus nagyságú varangyos békák ugrándoztak hangos loccsanással egy tócsába, és felijedt siklók, rőt színű, mérges vízikigyók vonaglottak a lábaik előtt.

És sehol pihenésre alkalmas száraz, tiszta hely. A nap merőlegesen áll az égen. A forróság szinte szétrepesztí a bűzhödt levegőt. Embermagasságnyira párolog a mocsárlé, ötven fok meleg van, és menni kell!

Most már az elátkozott Neftir-oázis rohamosztagosainak a szája is panaszra nyílik. Káromkodnak, Krakauernek megharapta valami a bokáját.

- A ménkü csapjon ebbe a mocsárba! - siránkozik panaszosan. - Ez azután finom hely, mondhatom.

A torreádor spanyolul káromkodik, és Higgins hörögve szívja a levegőt. A karmester arca zöld, a szeme alig látszik. Titokban megkéri Kjörgsont, hogy a belső zsebében levő tárcát juttassa el Strelitzbe, ide meg ide, mert ő valószínűleg nem éli meg a naplementét.

Délután két óra. Ötvenkét fok Celsius. Stuck, mint egy kidőlt tuskó, arca bukik a mocsárban, méteres, nedves sarat fröccsentve fel.

- A keserves mindenségét... - tör ki Jarosicsból. Csak két menetelő száját nem hagyja el panasz: Bradley Tamásét és Aburét, a bennszülött vezetőét. Ezek talán nem is húsból és vérből való emberek, hanem akarat-, ideg- és izomautomaták. Odamennek Stuckhoz, kiemelik átázott, ernyedő, csöpögő testét a mocsárból, és egy közeli sziklára teszik. Rumot öntenek a szájába, masszírozzák a szívét, míg magához tér.

- Hagyjatok itt - lihegte Stuck. - Egy csöpp erő sincs a lábszáramban... Nem hiszem, hogy tovább bírom.

Bradley már tudta, hogy menetelés közben szelíd vagy szeretetteljes rábeszélés csak árt a hisztériás, összeomlott idegrendszernek. Ilyenkor csak a légió altisztjeinek szuggesztív, nyers modora válik be, akik elmondják ilyenek meg olyanok, sűrűn emlegetve a rongyos „úri csirkefogó” mindenségét az ájulni készülő katonának, és megfenyegetik, hogy rásóznak még egy hátizsákot, vagy odakötik a depószekérhez. Bradley tehát megbökte Stuckot a puskatussal, és ráfordult:

- Eredj, mert rád ütök! En avant! Marchez ou crevez!

Híres jelszó a légióban: menj, vagy dögölj meg!

És Stuck ment.

A nap kissé ferdebb szögből pirosan izzik feléjük, és egy nagy, lomha madár vergődő siklót ragad fel csőrében a magasba.

Mennek.

- Halló! Hiszen ott van Dublin! Hazaértünk!

Graham, a költő, nevetve indul neki! Sapkája leröpül a fejről, és vidáman hadonászik. Kjörgson félméteres tenyerei kapták nyakon, mielőtt belerohanhatott volna a halálos mélységű hínárba. Krakauer felszedte a sapkát, és újra a fejére tette.

A Visszhang örökké siránkozott, de végeredményben kitűnően bírta az utat, csak hol a bütykére panaszkodott, hol a mandulája dagadt be, hol a dereka nyilallt, de különben jól volt.

Ezzel szemben a költő kékült szájjal didergett, félrebeszélte, és forró volt, mint a tűz. Maláriás roham lepte meg. Belenyomtak három gramm kinint. Drazsírozott, fehér, szemcsés, hollandi gyógyszer volt, amit errefelé ostya helyett megnyálazott cigarettapapírban nyelnek le.

Stuckot Jarosics támogatta, Grahamet Krakauer és Kjörgson vonszolták a karjánál fogva, Bradley a legnehezebbet vállalta: a két öszvért vezette száron. A véresre csípett, makacs állatok kemény munkát adtak.

- Santa Madonna! - sziszegte a torreádor, miközben a foga segítségével bekötözte a karját, mert iszonyúan feldagadt egy skorpiócsípéstől. - A pokol jóval kellemesebb hely lehet.

- Innen nem jutunk ki élve - mondta Higgins. Graham remegése alábbhagyott, de üvegesen fénylő, lázas szemekkel egyre ordított:

- Mondjátok meg az utókornak! A költő elesett a harcban! Mondjátok meg, és tudjátok meg ti is: én lord Byron vagyok!

- Lord Byron... lord Byron... motyogta Krakauer. - Még ilyenkor is henceg a szerkesztő úr... Ezt még az életemben nem láttam... Becsületszavamra.

Bradley félrehúzta Aburt:

- Mikor érjük el az erdőt? Nem bírják már soká.

Abur vállat vont:

- Ha így haladunk, estére. Ha kimerülnek, akkor később, vagy soha...

Bradley gyorsan lenyelt egy csomó kinint, mert végigszaladt rajta a hideg.

- És milyen út vezet a Nigerig?

- Semmilyen, uram. Ismerni kell egy-két vén fát, azután az óriás lombok között kivillanó nap vagy a csillagok állását. A Próféta nem adta meg nektek, fehérbőrűeknek, hogy a csillagok, a fák és a nap beszéljenek hozzátok. De én csukott szemmel is biztosan elvezetlek benneteket a Nigerig.

Alkony felé megpihenhettek egy kisebb bambuszfacsoport alatt, a mocsár egyik szigetén. A hatalmas, merev, bolyhos, keménypapírszerű levelek széles árnyékot adtak. Grahamet és Stuckot lemosták, a többiek is eltávolították magukról a piócákat, és bedörzsölték egyéb szesz híján rummal a moszkítócsípéseket. Malpaga karja feketéslila színű lett. Abur mélyen belevágott a késével a daganatba, hagyta folyni a vért, azután valami növényt tett a sebre, és átkötötte.

Megvárták, amíg a lebukó nap az őserdő fekete vonalát érintve parázsszínű, rezgő, csillogó foltokkal borította be a mocsarat, és elindultak. Egy gutaütött, lombtalan, kopasz faágon, amely mint valami föld alól magasba nyúló, hosszú csontkéz meredezett, fekete madarak gubbasztottak. A meleg nem enyhült az alkonnal, csak fojtóbb, nyomasztóbb lett, és ezerféle füttyülő, huhogó, kereplő hang zengte változatlan ritmussal a mocsár örökös dalát, amely az emberi idegrendszerbe mint folytonosan rágcsáló szű ássa be magát.

Azután trópusi módon, minden átmenet nélkül, szinte lezuhant a nap, és maga után rántotta az égre az est csillagfoltos, sötét takaróját. Imbolygó fények lobbantak fel a mocsárban. Hosszúkás, táncoló lidércek és röpködő, sárga világú fénybogarak mint vágató vonat kéményéből felcsapó szikracsomók fénylettek mindenfelé.

Szótlanul vonszolták magukat. És éjfélre elérték a dzsungelt. Valamennyien félig holtan, de élve és együtt. Csak az egyik öszvér süllyedt el sok élelmiszerral, iszonyú ordítással a hínárban.

A mocsársáv és az őserdő közötti földcsáv szikes, köves, naptól égett volt. Mint valami semleges zóna választotta el a lápot és az erdőt. Ezen a sík, forró, kopár földön biztonságosabbnak látszott a táborozás, mint az őserdő férgektől nyüzsgő, zombékos talaján.

Viszont a szikes, száraz síkon a hangyánál, kukacnál, sőt a leopárdnál is veszélyesebb bestia él.

A szarvasvipera!

Tüzet gyújtottak a sátrak körül, mert az Egyenlítő őserdeje különösen itt a délnyugati részen bővelkedik veszélyes ragadozóknak.

Miután a kinintől elmúlt a lázuk, valamennyien egészséges, mély álomba merültek, kivéve a sorsüldözött Krakauert, akire a kockavetés szerint az első kétórás őrség jutott. Úgy dobta vállára a puskáját, hogy szinte levitte vele a fejét.

- Kedves dolog... Őrállás... Igazán jellemző... És pont a mocsárban... Előbb a hegyen... Már turista is voltam... Igazán érdemes volt ide eljönni... mondhatom...

Krakauer monológját azonban lassanként már úgy megszokták, mint vén halászok a tenger mormolását. Felesleges volt ellenőrizni, tartja-e az őrséget, mert még egy óra múlva is hallatszott egyhangú dűnnyögése:

- Őrség... Úri eljárás... Becsületszavamra...

Egy óra felé a vezető felkeltette Bradleyt:

- Uram! Sürgősen mondanom kell valamit...

Bradley csodálkozva felült.

- Én nemsokára meghalok. - Odamutatta az alsókarját. A holdfényben világosan látszott két apró vörös pont.

- Vipera volt... maradj! Ne próbálj segíteni. Nincs orvosság rá, és mondanom kell valamit. Elsősorban azonnal menjetek innen tovább... Ahol egy szarvasvipera van, ott több is lehet... és az emberi meleg idevonzza őket... Vissza nem mehettek... Próbáljatok... háttal a napnak haladni... Állatokat... figyeljétek... ha meglátjátok a patakot... ahol isznak... menjetek a víz után... Mind a Nígerbe ömlik... Jegyezd meg... állatok nyomát... minden patak a Nígerbe ömlik... Allah il All... Moh...

Bradley felugrott:

- Hej, katonák!

Egy másodperc alatt talpon voltak.

- Nagy tüzet gyújtani! Elkészíteni mindent induláshoz! Megyünk tovább! Vipérák vannak itt...

A légionista először teljesíti a parancsot, és csak azután tudakozódik az oka felől. Egy perc múlva hatalmas máglya égett a tábor közepén, hogyha van még csúszómászó a közelben, elmeneküljön a tüztől. Azután szabályszerűen felszerelték a bardát, és csak akkor fogták körül

Bradleyt, aki Abur fölé hajolt. De az már nem élt. Nem is élhetett. A szarvasvipera mérgétől percek alatt elbomlik a vér.

- Erre az eshetőségre nem gondoltunk - tűnődött szomorúan Bradley. - Azt hiszem, nagyon súlyos helyzetbe kerültünk. Ez a derék Abur még haldokolva is igyekezett teljesíteni a kötelességét. Adott néhány tanácsot. Ha sikerül egy erdei patakot találni, akkor a víz folyása mentén elérjük a Nigert.

Higgins egy faágat rágcsált barna fogaival. Időnként kiköpte a keserű háncsot. Ugyanis elfogyott a bagója.

- Mi lenne - szölt közbe -, ha visszafordulnánk?

- Te megtalárod a mocsáron keresztül ezt az utat? - mondta gúnyosan Stuck.

- Nem, nem - nyilvánította ki Haagen is, ami nyilvánvaló volt. - Nem tudunk a mocsáron és a hegyláncon még egyszer átmenni.

- Még egyszer átmenni... Még egyszer átmenni... Más nem hiányzik... Mindig csak kellemetlensége van az embernek...

- Hát akkor előre! - kiáltotta Bradley.

Hajnalodott. Krétaszínű vonal húzódott az ég alján, a mocsár szélétől a Dzsebel-Sagro szürkén kibontakozó hófödte hegyláncáig.

Eltemették Aburt, és rossz előérzettel nekivágtak az őserdőnek.

- Még egyszer átmenni... jól adják... becsületszavamra... Előbb tetszettek volna megbeszélni. Nem az utolsó pillanatra hagyni mindent...

Elnyelte őket a halálos, ősi sűrűség.

4

Nehezen haladtak előre. Puskaaggal kellett széttörni a kemény, összegubancolódott cserjéket és légyökereket. Dolgozott a rohamkés, hogy keresztüljussanak a liánok és kúszórotang hálózatán. Mintha ebben a sűrűségben évszázadok óta nem fordult volna meg ember. Ez azonban csak látszat. Az őserdő olyan gyorsan szövi be élettől a feldúlt helyet, olyan rövid idő alatt képződik új, erős hálózata a kúszónövényeknek, hogy napok alatt ismét áthatolhatatlan sűrűségű lesz. Csak az elefántok vándorútjain marad meg a széles, letaposott ösvény, ahol a súlyos, nagy testek mint eleven tankok törnek át mindent, és aszfaltszerűvé tiporják a laza humuszt.

Folyóvíz sehol! Minden mérföldért kemény kézitusát kellett folytatni a sűrűséggel. Mintha ezer és ezer karom húzná vissza őket, úgy kapaszkodtak beléjük tüskék, cserjék, indák. Vadul csapkodva, vagdalkozva haladtak előre, bosszúálló növényi karmok cafatokra szaggatták a ruhájukat, véresre marták bőrüket.

Vadnak sem akadtak a nyomára. Pedig rikoltó, hörgő, füttyentő, kopácsoló és huhogó hangzavar verte fel naphosszat az erdőt.

Az öszvér kidőlt. Ott kellett hagyni egy kegyelemdöféssel az erdőben. Elosztották a terhét egymás között.

- Pihenjünk - mondta Bradley, és keze fejével letörölte a homlokáról csorgó verejtéket.

- Azt hiszem - szölt Stuck, miközben a bardát lecsavarta -, hogy örökké megpihenünk itt.

- Ostoba vagy! - förmedt rá Higgins. - Menni és menni. Addig van remény.

- Marchez ou crevez! - nevetett gúnyosan a költő, akit ismét vacogtatott a láz. - Köszönöm. Köpök az egészszre!

- Senkit sem kényszeríthetünk arra, hogy menjen - mondta Bradley hidegen. - A gyöngék és gyávák maradjanak.

- De hát hogy jutunk ki innen - siránkozott a karmester. - Hiszen ezer és tízezer kilométer csak erdő, csak erdő - kiáltotta kétségbeesetten hadonászva, minden egyes „erdőnél” úgy lendítve a kezét, mintha a dobosnak adna jelt, hogy üssön a cintányérra.

- Lehet, hogy eddig is a helyes irányba mentünk - szólt közbe megnyugtatóan Malpaga -, és akkor holnap elérjük a Nigert. Micsoda siránkozó, gyáva társaság! Caramba!

- Caramba... Caramba... Finom beszéd egy dzsungelben... Megválogathatná a sértegetéseit...

Aludtak. Végre elcsendesedtek valamennyien. Csak Krakauer nyögött fel még egyszer álmában: „Caramba... Becsületszavamra...”

Egy hiúz gúnyos, kacagásszerű hangja felelt rá a távolból, és nyomban utána egy derékban átroppantott, vergődő gazella sikoltozása verte fel a dzsungelt. Kjörgson, aki őrt állt, mozdulatlanul, kifejezéstelenül nézett a homályba vesző dzsungel mélyén farkasszemet a láthatatlan halállal.

Hatalmas puffanással egy óriási arékadió hullott le mellette egy pálmáról, amelyen néhány majom éppen útban volt a fakoronák között.

5

Reggel némi izomlással, de kissé több hittel vágtak neki újra a sűrűnek. Délfelé értek egy elefántcsapást. Itt valamivel kényelmesebben folytatták az utat. Az elefántcsapás nem sok reménnyel biztatott. Ki tudja, hány évtizedes nyom, és milyen hosszú-hosszú utakon kanyarog, amíg vízhez ér?

A föld televényszagú, fojtó párái, a fák között megszorult sirokkószerű, nyomasztó hőség kikezdte az elcsigázott idegeket. Asszonyosan ingerlékenyek és kötekedők lettek.

- Én mondtam, hogy ostobaság az egész - mondta Stuck lihegve. - Megmondtam előre.

- Na és?! - horkant fel Jarosics. - Azért okosabbnak képzeled magad?

- Csak azért mondtad - szólt furcsa nevetéssel Graham, a költő -, mert szeretted volna eladni a sejket! Haha!

Puff! Stuck belevágott az írbe. A következő pillanatban lesújtott rá a rohamkés, de mielőtt a mellkasába hatolt volna, Bradley megragadta Graham csuklóját.

- Csak hagyd! Csak hagyd! - rikácsolta Stuck, szintén kihúzza az oldalfegyvert, és félre akarta lökni Bradleyt, aki Grahammal küszködött. Haagen visszarántotta Stuckot, mire a német őt vágta fejbe. Azután egymás nyakát szorongatva hemperegtek. Graham kiszabadította magát Bradley kezéből, és vaktában lőtt oda, ahol Stuck dulakodott Haagennel. A verekedés úgy terjedt, mint száraz mezőn egy lángra lobbant fűszál tüze.

Malpaga közben Kjörgsonnal akaszkodott össze, Havraneket, aki szét akarta választani őket, valaki fejbe vágta egy kővel, hogy elájult.

Krakauer hirtelen minden látható ok nélkül, mint aki megőrült, odaugrott az emberek közé, és magas fejhangon sikoltotta:

- Állj!

Csodálkozva néztek rá, egy másodpercre megfélelkezve a küzdelemről.

- Aki tovább verekszik, azt lelövöm!... Így nem lehet viselkedni egy dzsungelben! Fúj!...

A néhány másodpercnyi szünet alatt engedett az idegek feszült húrja. Morogva igazgatták ruháikat, köpködték a vért, és rázták a földet magukról.

- Fiúk! - mondta Bradley. - Mindenki uralkodjék magán. Úgy lesz, ahogy a Visszhang mondta: aki verekedést kezd, az golyót kap. En... avant... Marchez ou crevez!...

Nagyon meleg volt.

Az őserdő megszámlálhatatlan rovarja, szúnyogja kínozza őket. Ruhájuk rongyokban lógott, így testüket valósággal ellepték a legyek és bogarak, különösen mikor az erdő mocsarasabb részéhez értek. Az ingovány kis terjedelmű volt ugyan, mert szemben velük vagy ötvenméternyire bozótos, kemény talaj következett ismét, de úgy látszik, e néhány méterre lecsuszamlott a magasabb erdő aljáról minden sár, mert Jarosics egyszer csak derékig süppedt a tőzegbe, amint előrelépett.

Épphogy megmenthették, miközben álláig merült a hínárba.

- Az istennyila... - káromkodott Higgins. Malpaga nagyot csapott puskatusával egy húsz méter széles fatörzsrre:

- Itt gebedünk meg mind!

Jarosicsról valahogy lekaparták a súlyos sárdarabokat, és nehéz munkával megtisztították a fájdalomtól félőrült embert a rátapadó megszámlálhatatlan piócától.

Bradley a fatörzset nézte. A torreádor puskája feléig beleszaladt az ütés nyomán a kéreg mögé. Az őserdő fáinak nagy része már évszázadok óta nem él, korhadt, kirohad a belseje, és csak a törzse körül élősködő kúszórotangok tartják állva.

Ez a húszméteres vastag törzs teljesen elkorhadt. A puskaagy ütései alatt betört a kérge. Magasan a föld felé emelkedő gyökerei mint erőtlen saskarmok, száradtan, élettelenül kapaszkodtak a talajba.

Bradley is rácsapott a puskájával.

- Kidöntjük ezt a fát!

Kjörgson keserűen kacagott:

- Megőrültél? Tíz ember baltával két nap alatt ha megbirkózik veled.

- Fél óra alatt kényelmesen kidöntjük - felelte Bradley, és újra rácsapott a kéregre. A puskája félig eltűnt a fában.

- Hiszen ez kirohadt belülről! - kiáltotta Haagen ámulatlan.

- Hát azért - bólintott rá Bradley. - Kivágjuk puskatussal is. Elroncsoljuk az alját, és akkor a törzs súlyánál fogva magával rántja az indákat, amelyek a koronájánál fogják. Miután eldőlt, szép széles híd vezet majd a mocsáron át.

Kjörgson a magasba nézett:

- Magával fog rántani néhány fát.

- Az bizonyos.
- És ha közénk zuhan valamelyik?
- Akkor meghalunk. Gyerünk!

A puskaagyak döngve csapkodták a fát. Egy órán belül a fa az ingovány felőli részen teljesen levált az aljáról. Valamennyien nekifeszültek az oldalának ellenkező irányból.

A fa lassan megmozdult, majd dőlt... dőlt, de néhány másodpercig függve maradt az erős kúszónövény-hálózaton, amely a koronáját befonta. Azután mintha tízmillió nyílvesző süvöltene egyre növekvő, zizegő zajjal. Kókuszok hullottak alá, ezer meg ezer madár rikácsolt, sikoltozott, majmok visongtak, távoli hatalmas ragadozók feleltek rá bömbölve. Iszonyú recsenéssel vágódott le az óriásfa. A mocsár undok sara, mintha gránát dobná fel, szökőárba csavarodott, és szertefröccsent a magasban. Azután csend lett.

Most nyitották csak ki a szemüket. Még néhány gally, egy-egy szírom vagy lassan szállongó levél hullott alá, és a mocsáron végigfeküdt a roppant, mohos törzs.

Megindultak a törzsön. Néha betöredezett alattuk, és ami még kellemetlenebb volt, igen mélyen süppedt a mocsárba, sőt úgy látszott, egyre lejjebb merül, mert az innenső vége, ahol eltörték, már a tözeges részre hullott, és húzta le a fát.

Mikor közepén jártak a hínárnak, a fatörzs vége már teljesen elmerült, és az a rész, amelyen haladtak, szinte egy vonalba került a sárral.

- Kár itt mindenért! - szitkozódott Jarosics.

- Kitartás - biztatta őket Bradley. - Elérjük a partot. És ha lemerülünk, sincs baj, itt már nem olyan mély.

- Nem olyan mély... nem olyan mély... majd éppen én fogom kipróbálni... Becsületszavamra... Mérőön lesz az emberből... Nem olyan mély... nagyon szeretem az ilyen megjegyzéseket...

A húszméteres híd néhány centiméternyi imbolygó ösvénnyé zsugorodott, ahogy a fa lassan mindjobban bemerült. Azért Bradleynek lett igaza: szárazra értek.

Fogytán volt már mindenből a készletük. Teljesen reménytelennek látszott a helyzet. De azért folytatták közelharcukat a dzsungellel, egyre csüggedtebben, egyre erőtlenebbül.

De végre!

Kora délután lehetett. Ritkultak a fák, sárga fény özönlött be a vadon kriptaszagú, nedves, nyirkos, sötét mélyére. Látszott megint az ég. Nem merőlegesen és toronymagasságban felettük, ahogy eddig, hanem szemben, elszórt törzsek között, alacsonyan! És valami furcsa, egyhangú moraj közeledett.

Víz! Patak!...

Mint valami megvadult csorda rohantak cserjéken, bozótokon át. Errefelé minden víz a Nígerbe ömlik!

Most az egyszer nem csalódtak. Kis patak kanyargott ezüstösen a vadonban.

Most már vidáman, szinte serényen haladtak, rekedt torkukból felnyekergett a légió indulója:

T'en t'auras du boudin.

T'en t'auras du boudin.

Rongyos, halálosan lefogyott kísértetek különös csoportja volt ez a kis társaság a dzsungelben, amint bizonytalan hangon, szinte vidáman mentek, jóformán meztelenül, de puskával a vállukon.

Késő délutánig követték a kanyargó kis patakot úttalan utakon, vadul összegubancolódtak a növényzet között, minden méterért elkeseredetten harcolva.

Azután hatalmas tisztásra bukkantak ki. Az erdő talajában valami régi, történelem előtti katasztrófa nyomán szakadékszerű mély bevágás tátongott. Ide zuhant le vörös agyagsellőkön harsogva, porrá törve a patak. A sellőkről a szakadék mélyére hullott.

És ott eltűnt egy kis barlangban! Ahová nem követhették!

Nyitott szájjal, kidülledt szemmel álltak ott a rongyos múmiák. Egyikük sem szólt. Ez több volt, mint a halál. Itt pusztulófélben levő embereket ugratott a sors! Ebbe a packázásba bele kell örülni!

De nem szóltak semmit, csak álltak, szédelegve, ernyedtek, siralmas arcokkal, omlani készülő, remegő térdeiken kissé megroggyant a testük.

- Nom du nom... - suttogta döbbenetben Higgins -, az ördög játszik velünk.

Lent még követhették volna a patakot, de a kis föld alatti barlangban eredménytelenül elzárkózott a lehetőség, hogy eljussanak általa a Nígerhez. Pedig a kis patak oda vezet.

De a föld alatt!

Hatalmas dörrenést visszhangzott megsokszorozva az erdő.

Graham, a költő, föbe lőtte magát. Mialatt senki sem figyelt rá, óvatosan lehúzta a cipőjét, állát a puska csövére támasztotta, és hüvelykujjával rátiport a ravaszra. Csontszilánkok röpködtek szét, és apró agyvelődarabkák rezegettek néhány közeli falevélen...

Havranek kezéből idejében kicsavarták a puskát. Krakauer fegyverezte le, dühösen és idegeskedve.

- Mit gondolsz, kérem!... Mi ez itt, kávéház?! Ha agyon akarja löni magát, menjen haza!... Az ilyen dolgokat jobb, ha egészben elhagyjuk... Nézz meg az ember!... Agyonlőni... Finom dolog, mondhatom...

Egyedül Graham találta meg a helyes utat. A szikláról lehajított test alkonyatra a Nígerhez ért, éjfélre elhagyta Timbuktu, és másnap ott volt a célnál, Gambiában! A törvényszéki orvostani intézetben csodálkozva nézték a messziről jött, feloszló tetemet. Egy méter kilencven magas volt, és mindössze negyvenhat kiló.

6

A forróság megrekedt és felhalmozódott az erdő alján annyira, hogy ötven fok is lehetett. Már csak vonszolták magukat. Azután hirtelen vaksötét lett, és egy csattanással sűrű trópusi zápor zuhant rájuk, vastag vízfüggöny takart el mindent, az óriási kardlevelek mint eleven esőcsatornák ontották a vizet. A meleg azonban nem csökkent. A zápor, ahogy jött, úgy vonult el, mintegy vezényszóra.

Az erdő még jobban megtelt gőzszerű, sűrű párával, fojtóan, vastagon.

- Megpróbálok felkapaszkodni egy fára - mondta Bradley.

Ruha és fehérnemű már csak foszlányokban volt a testükön. Múmiászerűen lesoványodtak, és végső kimerülés tünetei mutatkoztak rajtuk. Havraneket úgy kellett vonszolni, ütlegelve, taszigálva, mert ott akart maradni az erdőben. Ő nem megy tovább. A többiek hagyták volna, csak Bradley és Higgins húzták kezénél fogva, talpra állították, lökdösték. Krakauer segített nekik.

- Gyerünk... csak gyerünk... Ahogy ezt a karnagy úr elképzei... Itt maga nem dirigál!

A fánál, ahol Bradley megállt, egy légyökér függött le a törzs mellett. Ezen kapaszkodott fel, lábával a fához tapadva.

Addig kúszott, amíg erejéből tellett. Remélte, hogy valamerre másik folyót lát felcsillanni, amely elvezeti őket a Nigerhez. Nem sokáig nézelődött, gyorsan lejtött.

- Bal felé, talán félóránnyira, szabálytalan szürke foltokat láttam. Nem vehettem ki tisztán a sűrűségtől, de lehet, hogy valami törzs táborozik ott. Ha így van, akkor megmenekültünk!

- Vagy megesznek mindannyiunkat! - jegyezte meg keserűen a torreádor.

- Az is lehet. Gyerünk!

Letértek az elefántcsapásról, és újra puskaaggal, oldalfegyverrel dolgozták előre magukat a sűrűben. Nemsokára fáradság nélkül haladhattak tovább. Mindenfelé eltépett indák, széttört cserjék, legázolt kúszónövények könnyítették meg az utat.

Bradley diadalmasan kiáltott fel:

- Erre emberek jártak! Azután kibukkantak egy árnyékos, tágas erdőrésztetre.

Sötét félhomály borult a tisztásra.

A külső részen két tipróláncos teherautó állt. Az őserdőben!

Szerteszét főzőedények, kisebb ládák, papírhulladékok, mintha csak néhány percre távoztak volna az emberek.

- Hogy került ide a két autó?

- Onnan jöttek - mutatott Bradley a kocsik mögé. Széles darabon kidöntött fák mentén út vezetett a dzsungelben. Már nemegyszer hatoltak be ilyen módon a vadonba modern tipróláncos autókkal. Fokként utat vágnak fejszével a célíg.

Hirtelen Havranek rémült kiáltása hallatszott. Néhány barlangszerűen képződött, összeérő lomb mélyén ponyvasátor állt. Jókora bungalow, kívülről is erős kötelekkel lerögzítve. Ennek a bejáratát lebbentette fel a karmester. Nem tudott szólni a köréje sereglőkhöz, csak mutatott a sátor felé. Valamennyien visszahőköltek egy pillanatra attól, amit láttak.

Szép sorjában, egymás mellett, lapos nyugágyakon tizenkét csontváz hevert. Az egyik félig ülő helyzetben volt, mellette a földön pipa. Csontfejen a trópusi sisak is megmaradt. A ruhanemű foszladozott róluk, de mégsem lehettek itt régen, ez látszott a holmikról. Egy kis asztalkán orvosságos üvegek álltak és sztetoszkóp. Valószínű, hogy európai utasok betegedtek meg ezen a helyen, és miután végzett velük a kór, az erdő milliárd és milliárd termése gyorsabban csontvázzá preparálta őket, mint valami anatómiai intézet alkalmazottai.

Ismernek hangyafajokat, amelyek, ha a vándorútjukon ellepik az alvó embert, nemcsak végeznek vele, de hihetetlen tömegükkel órák alatt minden atomnyi húst elpusztítanak róla.

A csontvázzáról tehát nem lehet arra következtetni az őserdőben, hogy mióta fekszik ott a halott.

- Valami expedíció lehetett - mormolta Stuck.

- De miért nem falták fel a vadállatok a testüket? - tűnődött Kjörgson.

- Mert a ragadozó nem eszi a dögöt, apróbb állatok pedig elmenekülhettek az emberlakta zajos hely közeléből - magyarázta Bradley. - Annyi bizonyos, hogy ezek vissza akartak térni civilizáltabb vidékre, tehát az ő felszerelésükkel mi is visszatérhetünk.

A sátorban csak apróbb használati tárgyak voltak: evőeszköz, szamová, könyv és hasonló.

Kimentek a két teherautóhoz. Mikor felhajtották az elsőről a ponyvát, megoldódott a rejtély.

- Filmesek! - kiáltotta a torreador.

Az első, ami feltűnt, egy állványra szerelt felvevőgép volt.

Néhány ólmozott, lapos dobozon látszott, hogy filmtekercsek lehetnek benne. A két autóban különben megtalálták a kitűnő kis expedíció teljes felszerelését ónozott vagy légmentesen elzárt dobozokban. Elektromos hűtőszerkezet, konzerv, vadászfegyver, muníció, akkumulátor, jegyzetek, okmányok, reflektor, pontos térkép és iránytű. Az autót, mint valami lugast, benőtte a folyondár.

A szabadban is megtalálták a filmesek nyomát. A sátor közelében egy felállított megafont jóformán teljesen befutott a növényzet. A földön néhány emberi csont, széttépett ruhadarabok. Itt egy ragadozó lecsapott valakire, akit nem a betegség pusztított el.

A csontváz Söpkéz volt!

A „Dalol a vadon” felvételeit készítő Transatlantique filmkonzorcium járt szerencsétlenül ezen a helyen. A Transatlantique közepes tőkével, mint betéti társaság, korlátolt felelősség mellett elhatározta, hogy rendszeresen készít rövid őserdei filmeket. Így kerültek a dzsungelbe, kitűnően felszerelt autóikkal Max Kempish producer, dr. Meister főrendező, egy hangmérnök, egy dzsungelszínész, három műszaki és a szükséges segédszemélyzet.

Talán még sohasem volt olyan pánik az őserdőben, mint amilyent a „Dalol a vadon” című film elkészítésére érkező filmesek idéztek elő. Söpkéz volt ekkor az őserdő legfélelmetesebb vadja. Mikor a philadelphiai állathangutánzó először bődült bele a megafonba, tigrisek és oroszlánok riadtan menekültek, a párducok vackaikba bújtak, a rinocéroszok addig maradtak víz alatt, amíg csak a tüdejük bírta, és az óriásgorilla hetekig rohant üldözési mániában, míg egy távoli dombon kimerülten roskadt össze, kezében egy segédrendező bal lábával.

Hogy később mégis elfogyasztották a konzorciumot, ezt nem az állatok, hanem a filmesek mohósága idézte elő. Mindenféle gyümölcsöt ettek össze, többek között bizonyára valami ismeretlen mérges növény termését is, és az egész társulat megbetegedett.

Egy ideig csak az mentette meg őket a lappangó vadaktól, hogy Söpkéz ott ült a megafon előtt és bögött. Bögött, mint oroszlán, bögött, mint bengáli tigris, és bögött Philadelphia után. Amíg Söpkéz bögött, addig a vadak távol maradtak. Távol maradtak annak dacára, hogy Söpkéz az Észak-Amerikában tenyésztő szakállas ősbölgény hangján is bömbölt, de távol maradtak volna talán akkor is, ha Söpkéz a New York Times vezércikkét bömböli el. Söpkéz azonban berekedt. Akkor már csak ő élt társai közül. A legvadabb oroszlán bögései hisztérikus női sikolyként szakadtak szét kifáradt torkából a megafonban, míg végül a prédájára lecsapó bengáli tigris vérfagyasztó üvöltése egy kivénült szpíker suttogásává enyhült...

A vadak ekkor elfogyasztották a betéti társaság utolsó tagját.

A légionisták sorra vettek mindent, ami az autókon volt. Azt nyomban elhatározták, hogy a jelmezeket itt hagyják. Megállapították, hogy a filmesekkel hölgy is lehetett, mert egy apró aranykoronát és női díszruhát is találtak. A jelmezben Szép Helénát játszották egy marokkói színelőadáson, és itt a „dzsungel tündéré” alakították volna benne.

Elsősorban jóllaktak, miután minden eszköz rendelkezésükre állt ehhez, azután megtisztálkodtak, majd szép, de egyszerű végtisztességgel elföldelték az áldozatokat, és ők foglalták el helyettük a bungalow-t.

Másnap kiderült, hogy a kis társaságnak elsőrangú felszerelése volt. Azonkívül a francia gyarmatügyi minisztérium utazási engedélye, mellette a marokkói kormányzóság igazolása, valamint felhívás a hatóság katonai és rendőri közegeihez, hogy a filmeseket lehetőleg támogassák munkájukban.

Minden kocsihoz száz liter benzin, különleges, légmentesen zárható tartályban, és megfelelő mennyiségű olaj.

Bradley diadalmasan nézett társaira.

- Megmenekültünk, fiúk. Ez a benzin elégséges a legközelebbi helységig, ahol ismét lehet benzint felvenni. És hogy hol van ez a hely, azt megtudjuk, ha elindulunk a kidöntött fák között visszafelé.

- Ez sem szükséges - mondta Stuck, és felemelt egy celofánnal védett térképet, amit az autó belsejében heverő holmik közül kotort elő. - Ceruzával jelölték az utat idáig. Nincs messze innen az őserdő határa.

- A Nigert látod?

- Igen. Valamivel távolabb vagyunk tőle, mint mikor elindultunk a Ghidi-sivatagból.

- Hát... hát hová érünk ezen az úton? - kérdezte Havranek, az ösvény felé lendítve a karját, mintha koronával jelzett szünetet vezényelne.

Stuck rövid vizsgálódás után csendesen felelt:

- A Ghidi-sivatagba. A Szahara délnyugati részébe. Ahonnan elindultunk!

7

Szóval hatalmas félkörben, óriási erőfeszítések árán ismét a Neftir helyőrséghez vezet az útjuk.

- Ördög és pokol!

Szitkok röpködtek a levegőben.

- Nem értem, miért dühöngtök? - kérdezte Bradley. - Mióta a Szahara fennáll, légionisták ilyen elsőrangú módon még nem menekültek. Tipróláncos autón, expedíciós felszereléssel.

- Micsoda marhaságokat mondasz?! - dühösködött a torreador. - Hiszen minden oázisnál katonai helyőrségbe ütközünk, és akárhol lecsaphat ránk a sivatagban egy század szpáhi.

- Na és? Itt a gyarmatügyi minisztérium és a kormányzó engedélye. Civil ruhánk van, és mindenki magához vesz egy személyazonossági írást. Én vagyok dr. Meister, a rendező, Higgins az ügyvezető igazgató...

Tíz perc múlva derékig meztelenül, olajoskannákkal, szerszámokkal szorgoskodtak a kocsik körül. Néhányan a gazzal benőtt utat próbálták megtisztítani. Egykettőre kitisztogatták a port. Már az első kísérletre kifogástalanul dolgoztak a motorok.

- Szegény Graham! - mondta Jarosics. - Csak egy kissé bírta volna még. Milyen kár... Valamennyien megszabadulunk, és ő meghalt.

- Így jár az, aki agyonlövi magát - dörmögte leszűrve a tanulságot Krakauer.

Félelmes harsogással verte fel az őserdő csendjét a két ormótlan tank. Az áttételek mint szárazon küszködő krokodilok siklottak előre, maguk alá gyűrve az útjukba akadó gyökeret, dudvát, és a hajnal első sugarai éppen szétterültek a sivatag felett, mikor az őserdő utolsó dombján meredt ég felé a típróláncos kocsik két elálló talpa, hogy átlendülve a lejtőn, előreboruljon az emelkedés oldalán.

Azután megnyílt előttük a Szahara, és csörömpölve, zakatolva vágta neki a homokdűnéknek.

8

Vidáman ment minden. Magukhoz vették az iratokat, ki-ki egy megfelelő választva. Higgins az ügyvezető igazgató útlevelét tette zsebre, Krakauer a titkáráét, és a többiek valamilyen műszaki, segédrendezői vagy operatőri okmányt vettek magukhoz.

Gyöngyélet volt: autón utazni a Szaharában. Ilyet légionista ritkán élvez. Az egyik kocsit Bradley vezette, a másikat Stuck. A többiek whiskyt ittak, énekeltek, és a ponyva árnyékában paradicsomi életet éltek.

Mindez csak addig tartott, amíg az örökké anyagi Stuck hátra nem szólt a volán mellől:

- Azt hiszem, baj lesz. Itt mindent találhatunk, csak készpénzt nem. Benzint rabolni pedig nem tudunk az oázisokban.

- Az áldóját! - kiáltott Jarosics. - Ez végzetes lehet.

- Tudtam! Tudtam! - siránkozott Krakauer. - Mióta beálltam a légióba, egyik kellemetlenség a másik után...

A legközelebbi oázisnál már a két hatalmas autóban alig lötyögött valami a száz liter benzinből. Igen sok bennszülött seregett az autók köré. Bradley megpróbált csereüzletet kötni, de nem volt mivel. A whiskyt megitták ezek a gazemberek, mást meg nem fogadott el csereáruknak a benzinkút kezelője.

Alkonyodott. A gyors lehűlés földszagú párákat sodort feléjük a erdőből. Dideregve ültek a ponyva alatt, rosszkedvűen és tépelődve. Közben az oázis csendőrzáróinak vezetője elkérte írásait. Minden személytől külön. Azután a minisztérium és a kormányzás engedélyeit. Rendben találta a dolgot. Azon nem csodálkozott, hogy igen soványak. Mind így jön vissza onnan. A csendőr nem tudott tanácsot adni arra nézve, hogy mi módon tehetnének szert benzintre.

- De hát csak nem maradhatunk itt örökké?

- Miért? Egész barátságos hely - mondta a csendőr.

Elhatározták, hogy az éjszakát mindenesetre itt töltik.

Reggelre volt benzin. A kút tulajdonosa nem kért tőlük egy fillért sem, csak sürgette őket, hogy menjenek tovább mennél hamarabb.

Az eset előzményei az éjféle órákba nyúlnak vissza. A benzinkutas dohányozva ült törvényes tulajdona mellett, nehogy az idegeneknek eszükbe jusson jogtalan módon megfosztani őt árujától.

Szép teliholdas éjszaka volt. Dermedt fény feküdt a mozdulatlan dombhullámokon. Rahib ben Ualed, a tulajdonos, az élet hiábavaló dolgain tűnődött, amelyek között a leghiábavalóbb szerinte az volt, ha valaki pénz nélkül akar tankolni egy oázisban. A mozdulatlan, sötét pálmákról gyermekkori mesék jutottak eszébe a Szahara szellemeiről. Valahol egy teve bőgött, és tompa puffanással érett kókuszdió pottyant le a magasból. Azután megint igen nagy csend lett.

Ekkor lépett ki a bokrok közül Szép Heléna!

Apró aranykorona volt a feje tetején, és sleppes selyemuszályszerű női peplum, amihez nem valami stílszerűen illeszkedtek a jókora, kitiport bakancsok. Szép Heléna vörös volt, rövid hajú, kissé ferde orrú, de mindenképpen szokatlan és ijesztő jelenség egy szaharai oázisban.

Rahib ben Ualed szájából kihullott a cigaretta, és zsibbadtan meredt a kísérteties királynői jelenségre. Tisztában volt vele, hogy a gonosz Ghut, a sivatagban süvöltő harmattán szelleme kísért, és neki most meg kell halnia. De nem egészen így történt.

- Ember! - szólalt meg a királynő síri hangon. - én vagyok a halál angyala... Becsületszavamra. A két autó utasai átkot és pusztulást hoznak rád. Ha a hajnal első világosságánál még itt vannak az oázisban, mindannyian meg fogtok halni. Ezért a túlvilág nevében mondom: ne piszkoskodj, öreg uzsorás, és intézkedj, hogy benzint kapjanak az idegenek. Mert ha nem, akkor holnap délelőtt tíz és tizenegy között a számum betemet minden élőlényt, aki itt jelen van... Jó éjszakát és légy átkozott!

Ezzel a kísértet ismét távozott a sűrűbe, és egy tompa puffanással eltűnt. Szerencsére a benzinkutas nem látta, hogy a puffanást mi idézte elő. Krakauer megbotlott a sleppben, és teljes hosszában elvágódott.

Lehet, hogy a benzinkutas gyanút fogott volna, ha szerencséjükre nem söpör végig egy váratlan passzátszélroham a homokdombok között, hatalmas portölcsért zúdítva az oázisra. Ez ugyan sokszor előfordult már, de most nyilvánvalóan a gonosz szellem idézte elő figyelmeztetésül.

- Uraim! Uraim! - ébresztgette a filmeseket a benzinkutas. - Kaptok benzint! De csak ha nyomban továbbmentek...

Fél óra múlva zörögve gurult a két tipróláncos kocsis észak felé.

- Ezt megúsztuk! - lelkesedett Stuck.

- Megúsztuk... megúsztuk... Most már primadonna lettem... Finom foglalkozás... Úgy éljek... legközelebb majd táncolni is kell.

Simán jutottak most már előre. A legközelebbi oázis lényegesen modernebb volt az előzőnél. Itt már konzervért kaptak benzint, sőt cigarettát is. Mindössze néhány kilométer választotta el őket az Atlasz folytatásaképpen elrögösödött szikes tereptől, amely már a Szahara vége, Marokkó kezdete, és nagy városok közelében fekszik.

Bradley Marokkóban a húgánál akart elrejtőzni. A többiek is tervezgettek, valamennyien reméltek most már.

Délben az egyik autó tipróláncra leesett. Úgy hevert ott a porban, mint valami özönvíz előtti gigantikus őse a mai bicikliláncnak. Ennek a szereléséhez már egyikük sem értett. Nem tehettek mást, hátrahagyták a felesleges holmikkal együtt az autót, és valamennyien a másikra ültek át.

Dél felé néhány hatalmas homokpadot kerültek meg. Az egyik emelkedés mögül váratlanul vagy húsz, kísértetiesen rongyos, szürke portól lepett fegyveres bukkant fel.

- Állj! - kiáltotta egy kétméteres, szokatlanul széles vállú óriás, aki, úgy látszik, a vezetőjük volt. Stuck fékezett, de tovább járatta a motort.

- Mit akarnak?

- Majd mi kérdezzünk - mondta most egy magas homlokú, napbarnított, kis zömök ember, előrelépve az óriás mellett. - Kik vagytok és hová mentek?

- Filmesek vagyunk, a dzsungelben néhány felvételt készítettünk, és Marokkó felé igyekszünk.

- Hányan vannak a ponyva alatt?

- Két öreg filmíró a családjával.

- Hajtsd hátra a ponyvát!

Ez nyomban megtörtént. A légionisták önkéntelenül hátraléptek. Egy csomó puskacső meredt feléjük, tudj'isten, honnan, a kormányon ülő Stuck is fegyvert fogott rájuk. Ők szabadon álltak, és a kocsiban levők az autó oldalával fedezték magukat. Két sortűz, és mielőtt felemelhetik fegyverüket, végeznek velük.

- Hármat számolok - mondta egy éles hang az autóból -, addig tegyétek le a puskáitokat, de nagyon óvatosan, mert egy meggondolatlan mozdulat, és halomra lövünk mindnyájatokat.

- Mindnyájatokat... mindnyájatokat... - mormolta egy kísérteties hang.

A köpcös az óriásra nézett. Az meg a társaira.

- Azt hiszem - szólt a köpcös -, öngyilkosság lenne a harc.

- Mi lesz?! - ismételte türelmetlenül az iménti hang.

Lerakták a fegyvereiket.

Fehér ruhás, kissé horgas orrú, magas ember szállt le az autóról, és nyugodtan odament hozzájuk.

- Ki a vezetőtök?

- Én vagyok - mondta a köpcös. - A nevem dr. Morton. Maga ki?

- Bradley Tamás. Filmesek vagyunk, és Marokkóba tartunk. Megbízhatnak bennünk, nem jelentjük fel magukat. Szóljanak, ha szükségük van valamire, kaphatnak konzervet, cigarettát és hűtött ivóvizet. Innen már könnyű út vezet Marokkóig.

Dr. Morton nyugodtan nézte az előtte állót. Azután így szólt:

- Melyik helyőrségből szöktetek meg?

Most az egyszer Bradley is meglepődött.

- Mit mond?

- Mióta szokták szökött légionisták magázni egymást? Azt kérdezem, hogy honnan szöktetek meg, és hol hagytátok a hullákat?

Bradley összeráncolta a homlokát:

- Honnan veszi ezeket?

- Ne nevettesd ki magad! Nem tudod, bolond ember, hogy ez a fajtájú Lebel gyorstüzelő, amit itt tartasz a kezekben, csakis a francia idegenlégió számára készül? Az pedig nem valószínű, hogy filmesek vegyék el légionáriustól a fegyvert. Sokkal valószínűbb, hogy a légionista lelövi a filmest, és elveszi a civil ruháját.

- Egész rendes fickók - mondta Kjörgson a kocsiról. - Nekem például tetszik ez a kicsi.

- Rendben van - mondta Bradley. - Jól következettél! Kaptok tehát konzervet, sőt polgári ruhát is, van itt elég. Ezt már az előbb felajánlottam.

- Nem egészen igazságos a dolog, pajtás - felelte vidáman dr. Morton. - Az autót is meg kell osztani velünk. Fele-fele.

- Hogy a fenébe ne! - kiáltotta Stuck. - Mi is alig férünk el benne.

- Hát majd kiszálltok.

- Úgy éljek, maga nem normális - szólt közbe idegesen Krakauer. - Ha maga rávesz engem arra, hogy én ebből az autóból kiszálljak, térdig emelem a kalapomat!... Becsületszavamra illet még nem hallottam!... A fele autót!... Majd felszeleteljük magának a kocsi!

- Itt nincs vitának helye! - mondta dr. Morton. - Szökött légionisták vagyunk, és megosztozunk mindenben. Egy óráig mi ülünk a kocsiban, egy óráig ti. Ez a helyes.

- Azt hiszem, igaza van a köpcösnek - mondta bizonytalanul Jarosics.

- Igen - bólintott Bradley. - Természetes, hogy együtt megyünk tovább. És miután ők gyalog jöttek, az első óra az övéké. Kiszállni, fiúk!

- Nyert - mondta siralmasan Krakauer, miközben felcihelődött. - Szavamra, mióta beálltam a légióba, nincs egy nyugodt percem... Még ilyet nem láttam.

A húsz rongyos katona beült a ponyvák alá, az autó továbbment, és a többiek követték. Az első kútnál, mielőtt felcserélték a helyeket, a húsz szökevény megmosdott, rendbe hozta magát és civil ruhába öltözött. Ki egy munkásoverallt, ki egy fehér szmokingot vett fel, ahogy jött. A Bill nevezetű légionista bokáján és csuklóján a leghosszabb ruha is vagy húsz centiméterrel rövidebb volt, és félő volt, hogy a kabát szétreped a hátán.

- Bilincstörő ez a barom - mondta Morton -, és ha nem tért volna át a bilincsről az emberi fejekre, akkor ma is világhírű artista lenne. Pusztá ökölrel szikladarabokat zúz porrá.

- Te mi voltál civilben? - adta fel a légióban szokatlanul nevetlen kérdést Bradley.

A köpcös nevetett.

- Nem fogod elhinni. Misszionárius angol Guineában. Jó pap voltam. Az volt a baj, hogy nagyon is szerettem a bennszülötteket. Egy kegyetlen barom portugál kereskedő részeg volt, és agyonkorbácsolt valami jelentéktelen vétségért egy négert. Mikor odaérkeztem, már

haldokolt a szerencsétlen. Nagyon ráförmedtem a portugálra, és ez a pimasz annyira be volt rúgva, hogy rám ütött a korbáccsal. Megfeledkeztem magamról és nekimentem. Pokoli verekedés lett, és leütöttem. Valahogy rosszul esett a földre, bevágta egy kőbe a fejét és meghalt. Gazember volt, de nem lett volna szabad ezt tennem... Ha jelentem a korbácsolást, szigorúan megbüntetik, így pedig nekem kellett menekülnöm. Nagyon elcsigázottan értem ide a franciákhoz, szégyelltem bevallani, hogy misszionárius voltam, a tettem után nem is éreztem többé alkalmasnak magam erre a hivatásra. Végül beálltam a légióba...

Továbbmentek. Nemsokára feltűnt a távolból az első hegylánc. A sivatag elmaradt mögöttük. De ez a terméketlen terület elhagyatottabb volt a Szaharánál is. Jól ismerték a vidéket: három nap járóföldre sem találunk itt emberlakta helyre.

Alkonyodott.

Egyszer csak a bilincstörő felkiáltott:

- Úgy látszik, ott ég valami...

A távolban, egy lágymonalú domb mögül különös rőt és zöldes fény sugárzott elő.

- Mi a csoda! - kiáltotta az egyik. - Nemrég jártam erre, sok kilométernyire nincs a környéken sem erdő, sem kunyhó.

De a fény csak erősebb lett, ahogy közeledtek.

Mint valami különös sivatagi csoda. Talán a nap kél fel ellenkező irányból? Aggódó szorongással nézték a rejtelmes, természetellenes sugárzást. Azután valami furcsa, zakatoló hang is hallatszott.

- Ne álljunk meg? - kérdezte bátortalanul Stuck.

- Előre! Lesz, ami lesz! - mondta Bradley.

- Zene... - hebegte Havranek, és megmozdult a karja.

Ahogy közeledtek, egyszer csak kibukkant a domb mögül a fényforrás. Hatalmas, zöld neonbetűk voltak, vörös keretben!

Az világított messze az éjszakába!

DINING ROOM Beszélünk németül! Tudunk angolul! Megértjük a délfranciát! SZALONORKESZTER ÉS JAZZBAND!
--

És a zakatolás vidám jazzmuzsikává erősödött!

A légionisták jobban megijedtek, mintha északi fényt láttak volna.

Ötödik fejezet

Egy jó üzletember sivatagot varázsol a pusztaságba. De sajnos, az eső megfizethetetlen. Mr. Leonidas megbízható rablókat talál. Bradley és társai megtanulják, hogyan kell viselkedni az igazi légionistának.

1

Mr. Leonidasnak jól menő oázisa volt Észak-Afrikában. Az oázist négyszögölenkénti árért vette, és helyrajzi számmal bírt Algír telekkönyvi hivatalában.

Világunk divatját a legellenőrizhetlenebb fazon, az áramvonal jellemzi. Az álkulcsos betörőből gépfegyveres gengszter lett. A haladás mindent átformált a saját képére. Környezetünk vad, ősi jellege lassan áramvonalassá korcsosult.

Miért éppen az oázis maradt volna változatlan? Kezdetben volt a hús liget, friss forrással, ahol fárasztó sivatagi útjuk után boldogan nyergeltek le a kimerült vándorok, hogy megpihenjenek néhány órára az árnyékos pálmák alatt. Azután jött az áramvonalas oázis. Hogy az milyen?

Elsősorban pálmái között huzalokon szép izzólámpák függnék, darabjuk nyolcvan frank. Az oázis közepét gyönyörűen díszített bár foglalja el, amelyre jobb külföldi zárandokok kedvéért hatalmas, vörösen világító, többnyelvű reklámtáblát szereltek fel, ezzel a szöveggel:

GRAND BAR DE SZAHARA DINING ROOM PILSNER URSQUELLE PIATTI CALDI E FREDDI OLD BOYS JAZZ ORCHESTRA
--

Az alulról megvilágított üvegparketten, miután szomjukat pezsgővel és koktéllal csillapították a pihenni vágyó utasok, reggelig táncolhatnak. Az oázis más részén szép, kétemeletes hotel áll, aajtájában egyenruhás portással. A „Hotel Számum”. Minden szobához fürdőszoba hideg-meleg vízzel, rádió, pedikűr és cukorbeteg zárandokok számára diabetikus konyha.

Az oázis személyzeti létszáma igen nagy, mert ide számít a statisztéria is.

Népség és katonaság.

Bennszülött népség és gyarmati katonaság.

Ez igen lényeges, amikor megérkeznek autóbusszon a zárandokok, kiéhezett Kodakokkal. A Grand Bar vezetője néhány tömör, drámai mondatban elmondja, hogyan keletkezett az oázis, melynek első fáját, szerinte Jacub el Mahdi mór király jelenlétében ültették, és az uralkodó személyesen tette földbe a fa alapgyökerét.

Közli továbbá, hogy az oázis közkedveltségnek örvend szomjan haló vándorok körében, és szökött légionisták is szívesen felkeresik.

Hát erre kellett a statisztéria. Burnuszba öltöztetett állástalan arab cipészek jelentek meg néha teveháton, és gyorsan egy ital vízért könyörögtek a mixernek. Volt egy kút nagy bőrvedrekkel, ahol ezek a gondterhelt családapák napi húsz frank tiszteletdíjért buzgón itták a poshadt vizet. Olykor egy-egy légionista tűnt fel sétálva, vagy amint éppen duhajkodott, vadul rázva öklét egy burnuszba öltözött munkanélküli szücs orra előtt. Dél felé kirándulás az ásatag római város

omladékaihoz, ahol egy százéves remete visszavonult szent életet él, miközben kizárólag bölcsekedéssel és kígyóbüvöléssel foglalkozik.

Este azután, midőn a társaság visszamegy az oázisba, már ég a tábortűz, és egy karaván tagjai izzó köveken sütik a lisztből és vízből készült úgynevezett „keszrát”.

Ezzel a társasággal sok baja volt Mr. Leonidasnak, mert az Oránból szerződött állástalan arab kisiparosok nem akarták megenni a rettenetesen kemény, keletlen sült tésztát. Mr. Leonidas tanácsadója, egy orientalista tudós a londoni British Museum néprajzi osztályáról esküvel állította, hogy ez a bennszülötteknek kedvenc nemzeti eledele. De hiába volt minden, azok gyomorégést kaptak a kemény tésztától, és tüvé tették az oázist szódabikarbónáért.

Miután a külföldiek a „tábortüzet” is megszemlélték, bevonultak a bárba, kezdődik a pezsgőzés, a zene, a flört és a tánc!

A pálmakoronákról egy-egy kíváncsi majom néz le csodálkozva, azután ő is elkezd magát illegetni...

2

Mikor Mr. Leonidast kitették Algírban az állásából, elhatározta, hogy eljövendő millióit bokszmérkőzések rendezésével alapozza meg. Talált is két megfelelő embert, az egyiket német, a másikat francia bajnoknak nevezte ki, mert a tömegben lappangó sovén gyűlölettel is növelni akarta a játék izgalmát. Mit tudta ő, hogy akkora gyűlöletről, ami az afrikai kültelkek hazafias érzelmű népében fellángolhat, Monsieur Chauvinnek fogalma sem volt. Az öreg Chauvin nem kívánta volna senkitől sem, hogy egy német bokszbajnokot, mert mélyütéssel illetve francia ellenfelét, nyomban agyonverjenek. Pedig így történt. Egy mélyütés után a közönség, látva, hogy a francia bajnok nem elég serény a megtorlásban, maga vette kezébe a dolgot, és a bokszszabályokkal szöges ellentétben a német bajnokot ólmos botokkal agyonütötte. Mr. Leonidas a legközelebbi meccs előtt megfenyegette a szerződött bokszolókat, hogy nem ad fizetést, ha durváskodnak. Ez a bokszmérkőzés azután enyhe átmenetet képezett a menüett nevű tánc és a svéd torna között. De a közönség most meg az előzékeny harcmodort kifogásolta. Egy ideges zsebmetsző fütyülni kezdett, és néhány tréfás légionista meleg virsliket dobált a bokszolókra. Végül egy hatalmas matróz elkiáltotta magát: „Adjátok vissza a pénzünket!” Indítványát egyhangú lelkesedéssel fogadták, és megindultak a pénztár felé.

Mr. Leonidas nyolc rendezőjével megvetette a lábát, hogy védje a pénztárába vezető keskeny átjárót. Mint halhatatlan névrokona egykor a thermopülei szorosban, úgy hullott el ő is vitézül védekezve. Történelmi nimbuszát legfeljebb az tépázhatja meg, hogy szódásüvegtől kellett elbuknia, de végre is Xerxész óta sokat változott a harcászat.

Ezután rövid ideig ingatlankölcsönök közvetítéséből élt, és ez alkalommal ismerte meg Poncet urat, akinek értéktelen birtoka Marokkótól néhány mérföldnyire, az Atlasz nyugati lejtője alatt terült el, és igen rossz, salétromos, sziklás föld volt.

Ekkor támadt Leonidasnak a zseniális ötlete. Nyomban felkeresett egy utazási irodát:

- Nézze, igazgató úr - magyarázta Mr. Birkmannak -, a legközelebbi oázis négy nap Marokkótól, és egész jó forgalma van. Most képzelje el, milyen üzletet jelentene, ha egy napnyira a fővárostól találhatnának oázist.

- Ez nagyon szép, barátom - szöjt az igazgató -, de Marokkó környékén nincs oázis.

- Majd lesz! - kiáltott lelkesen Leonidas. - Megalapítjuk az „Oázis Részvénytársaságot”, és ha egy részvénytársaság megalakult, akkor már semmi sem lehetetlen. Tudok a közelben, az Atlasztól nyugatra, egy szép kis terméketlen földdarabot, hat valódi pálmával.

- No de barátom, ott nincs sivatag. Hogy fest egy oázis sivatag nélkül?

- Reméljük, ez a csekélység elkerüli majd a turisták figyelmét. Ámbár ha megnyugtatja igazgató urat, igazán olcsón beszerezhetünk néhány fuvar port. Afrikában ez a cikk nem drága.

Az igazgatónak megtetszett a merész képzelőerejű ember, és belement az ügybe.

Így adta bérbe Poncet úr a földet, és az utazási iroda megalapította az oázist. Mr. Leonidasnak némi fixe volt, és ezenfelül jutalékot is kapott a vendégek után. Ő maga vezette a csoportokat a régi „római város” romjaihoz, és ő tartott előadást az „oázisról” is:

- E kis oázison túl a végtelen sivatag következik! - magyarázta harsányan. - Szegény arabok és dúsgazdag timbuktuai nagykereskedők kivétel nélkül szomjan haltak, ha nem érték el idejében az oázist. Mert esőért hiába imádkozunk ezen a vidéken. Afrikában az eső megfizethetetlen!

Néhányszor megtörtént, hogy éppen ilyenkor kezdett esni. Ez a cáfolat bizony zavarossá tette az ügyet. De ha az igazgatóság szemrehányást tett neki az eső miatt, amely gyönyörű tervének egyetlen szépséghibája volt, Mr. Leonidas vállat vont.

- Uraim, én bérelhetek légionistákat és alkalmazhatok pénzért arab zarándokokat, de mint önök is tudják: Afrikában az eső megfizethetetlen.

3

Mindez azonban nem elégítette ki a rendkívüli ember becsvágyát. Mr. Leonidas tisztában volt azzal, hogy kortársai felett fejhosszal kimagasló csodálatos zsenijének csak a szerencsés alkalom hiányzik ahhoz, hogy érvényesüljön. Nagy embereknél ez nem ritka eset. Ki tudja, mi lett volna Napóleontól, ha a szeszélyes Barras nem éppen rá bízta az olaszországi hadsereget?

Mr. Leonidas számára is eljött a nagy nap.

Éppen egy turistákkal telt autocart kalauzolt az Oázis Rt. pálmaligetébe és római városába. Az utasok között feltűnt egy sovány, napbarnított, ősz úr, ez figyelte a legfeszültebb érdeklődéssel Mr. Leonidas előadását a környékről, amely a vezető szerint néhány évtized előtt, a tuareg megszállás idején valóságos rablófészek volt. Oroszlán még ma is sűrűn előfordult itt, és a vidék lakossága nem ismeri az esőt. Ez a nagyon előkelő, finom külsejű utas nyomban feltűnt a zseninek. Nem tudom, megfigyelték-e már, hogy előkelő utasok valósággal magukhoz vonzzák zseniális embertársaik figyelmét? Midőn megérkeztek az oázishoz, az előkelő utas úgy látszott, nem tud hová lenni a csodálkozástól. Félrehívta Leonidas urat, két fontot nyomott a kezébe, és így szólt:

- Kedves uram, szeretném, ha velem külön foglalkozna kissé. Engem ez a dolog rendkívül érdekel. Milyen sivatagban vagyunk voltaképpen?

- A Szaharában! E hely az ősidőkben tengerfenék volt, miután a tenger elvonult, római város lett, azután alakult ez a néhány pálma, hogy mint oázis szolgáljon fáradt vándorok és oroszlánvadászok számára.

- Rendkívül érdekes! Igazán rendkívül érdekes!

- Ön nyilván azért érdeklődik ennyire, mert először van Afrikában?

- Kérem, kérem - tiltakozott az utas -, épp ellenkezőleg, az tett ilyen roppant kíváncsivá, hogy tizenöt évig mint oroszlanvadász éltem a Szaharában.

Mr. Leonidas úgy érezte egy pillanatig, hogy jó lenne, ha az imént említett tenger visszatérne, és ő nyomban elmerülne benne.

- Nagyon megváltoztak itt a viszonyok - tűnődött az angol utas szomorúan. - Két év előtt még nyolcvan mérföldet kellett megtenni teveháton innen, hogy az ember oroszlanra bukkanjon. Mennyivel könnyebb manapság. Úgy látszik, közben ideköltöztek ezek a kóborló bestiák, és pedig a tuaregekkel együtt, akik két év előtt még Délkelet-Afrikában laktak. Nem hittem volna erről a nyugodt népről, hogy máról holnapra így elvándoroljon. Mondhatom, Mr. Leonidas, hogy alapos változáson ment át ez a földrész.

- Uram! Megadom magam - szólott megtörtén a vezető. - Mi békés turistákra rendezkedtünk be, akiknek egyetlen fegyverük a Kodak. Mit kezdenének ezek oroszlanokkal? Beismerem, hogy ezt a sivatagi port szekereken importáltuk, tuaregek nincsenek errefelé, és a környék egyetlen őslakója egy lyoni származású vasúti bakter. De kinek árt ez? Végre is a kíváncsi turista olyan, mint a szerelmes férj: mindent elhisz, és semmit se lát. Most, ha tetszik, tegyen tönkre.

- Isten ments. Sőt. Ez az ügy nagyon tetszik nekem. Én Lord Flatherry of Wimbledon vagyok. Szükségem lenne egy ehhez hasonló ügyes trükkre. Jól megjutalmaznám.

- Mylord, ha parancsolja, bibliai csodákat művelek, mint egykor Mózes.

- Ugyan, kérem - legyintett a lord -, ön eddig is többet tett Mózesnél. Ő csak vizet fakasztott a sziklából, maga francia pezsgőt. Nem szólva a kitűnő angol konyháról. Kérem, keressen fel a hét végén Marokkóban. A Mammunia Hotelban lakom. Nagyszabású üzletem van az ön számára.

És Mr. Leonidas a nagy emberek csodálatos ösztönével megérezte, hogy végre felvirradt az ő napja.

Úgy is történt.

Hatodik fejezet

Mr. Leonidast megbízzák, hogy ébressze fel egy úr vérében a szunnyadó őst. Nyomban felkelti Earl of Cunninghamet, és megállapodnak egy diszkrét orvtámadásban. Marcona portásokat kell alkalmazni. Feltűnnek a filmesek. Az ügyvezető igazgató és a titkár csuklanak, de ez a levegőváltástól van. Néhány ember akasztófa helyett inkább az ötvenezer fontot választja. Megállapítják, hogy Mr. Leonidas hülye, és ebben maradnak.

1

Ezt az afrikai kirándulást alapjában véve Rellingnek köszönhetnék. A per után elértéktelenedt afrikai telkek ügyét Donald baronet pénzcsoportja fellendítette, és spekuláció indult meg a marokkói parcellákban. Nagy település! Gyönyörű csatornázási és építkezési tervek! Természetesen a beteg tanárnő öccse, a kitűnő Evans Gordon végzi a parcellázást. Ez volt a vérdíj Edna becsületéért. Elhatározták, hogy valamennyien leutaznak Afrikába. Mr. Relling, aki felhagyott az utazási irodával, ügyesen szervezte meg ezt az utolsó társasutazását a cégnek. Clayton, mint az új Rt. ügyésze, szintén velük tartott, és miután magával vitte a leányát, eljött a vőlegény is: Thomas, a világhírű hegedűművész! Hogy Relling leánya, Viktória, aki egykor a menyasszonya volt, szintén ott lesz, ezen majd túlteszik magukat. A vállalat két igazgatósági tagja, lord Flatherry és Earl of Teddy, ugyancsak részt vett az utazásban. Természetes, hogy a puritán nagybácsi, Burton nyugalmazott őrnagy, és neje, Gladys sem maradhattak el.

Most valamennyien a szörnyen meleg délutáni órákat heverték át a marokkói Mammunia Szállóban. Itt kereste fel Mr. Leonidas látszólag nyugodtan, de belülről lelkendezve Flatherry lordot. A lord nyomban fogadta.

- Foglaljon helyet, Mr. Menelaus.

- Leonidas... Ha kérnem szabad.

- Igen? Úgy is jó - mondta a lord. - Készítse el a whiskyjét kedve szerint. Nekem ne töltsön, magam szoktam bíbelődni vele. Hát kérem... hogy visszatérjek a maga csodálatos oázisára: én hajlandó lennék egy hasonló vállalkozását finanszírozni.

- Ó, mylord... Biztosíthatom, hogy szép jövedelme lesz.

- No nem... nem ilyesmi. Mindössze egy tehetséges emberen akarok segíteni.

- Megszégyeníti ez a dicséret.

- Ez a tehetséges ember az unokaöcsém, Earl of Cunningham. A fiú nemsokára megnősül, és így aligha lesz alkalma veszélyes kalandokra vagy hosszú utazásokra, miután tudja, hogy nős emberek ritkán tesznek hosszú utakat.

- Ismerek kivételt. A fivéremnek szép családja van, és ennek dacára már tizenöt éve egy sapkagyár utazója.

- Hm... Megtisztel a hasonlattal. Szóval az unokaöcsém kissé elpuhult. Pedig benne is megvan az oroszánvadászok ősi vére, csak szunnyad. Szeretném őt valami látszólag szörnyű kalandba sodorni, ez felkeltené a szunnyadó ösztönt anélkül, hogy valóságos életveszélybe sodorja őt a

bonyodalom. Tudja, itt Afrikában oroszlanok, légionisták, bennszülöttek és más romantikus izék napirenden vannak... Azt hiszem, érti, Mr. Démoszthenész?

- Leonidas, esedezem...

- Igen, igen. Hiszen ez alig bír az ügyben fontossággal. Szóval létesítsen valami múzóázist múrablókkal, vagy szerezzen szelídített oroszlanokat. A fő, hogy élethű legyen a kaland, és komoly veszély mégse fenyegeessen senkit.

- Körülmenyes és költséges dolog, de természetesen egy magamfajta ember számára sem kivihetetlen.

A lord felállt, jelezve, hogy befejezte a beszélgetést.

- Hát gondolkodjon, kérem, és ma délután mondja el részletesen a tervet. Nagy társasággal együtt jöttünk át Afrikába, de ezek nem vettek részt a tegnapi kiránduláson, úgyhogy nem ismerik magát. Az sem baj, ha ezek az útitársak is belekeverednek. Nem fog ártani nekik. Természetesen ismétlem: egy haja szála sem görbülhet meg senkinek. Ez a lényeg, Mr. Pilátus...

- Leonidas, legalázatosabban.

- Igen... no mindegy. Ez nem lesz akadály. Hát viszontlátásra.

Egy óra múlva Mr. Leonidas Earl of Teddynél jelentkezett. Sir Cunningham éppen azt tette, amit ereiben az ősi vér: szunnyadt.

- Sir - szólt a nagy ember, miután bemutatkozott -, információm szerint ön lord Flatherry egyetlen örököse, és jegyben jár Dalton baronet leányával, Miss Mary Daltonnal.

- Uram - felelte látogatójának -, ha azért keltett fel, hogy sürgősen közölje velem családi körülményeimet, akkor feleslegesen fáradt. Menyasszonyomat van szerencsém személyesen ismerni, és anyakönyvi adataimról is tudomással bírok.

- Nem azért kerestem fel. Ma délután magas javadalmazással alkalmazott az ön nagybátyja. Azonban utóbb rájöttem arra, hogy mellékesen öntől, Sir, külön hatalmas összegeket kaphatok, ha megbízómmal szemben nem vagyok titoktartó.

Amint látjuk, Mr. Leonidas zseniális kombinációba kezdett.

Elmondta részletesen lord Flatherryvel folytatott beszélgetését.

- Nagyon kedves idea az öregtől - jegyezte meg Teddy ásítva -, de azt hiszem, csalódní fog bennem.

- Nem fog csalódní! Szeretném felhasználni ezt az esetet arra, hogy ön, Sir, kielégítse ennek a kellemes öregúrnak a reményét. Bátornak és férfiasnak kell mutatkoznia, ami könnyű lesz, miután tudja majd, hogy az önt környező veszély nem komoly.

Earl of Cunningham felült. Nézd csak! Ez egész érdekes.

- Mr. Leonidas, ön tetszik nekem!

- Az előnyös külső nálunk családi tulajdonság. Szóval ugyanúgy, ahogy a lord, ön is beleszólhat a kaland megrendezésébe, és velem együtt eldöntheti, hogy milyen tervvel lépjek igen tisztelt nagybátyja elé.

- Gratulálok! Az idea elsőrangú.

- Tehát milyen hőstettel remekelne legszívesebben, Sir?

- Nem lehet esetleg olyasmi, hogy társaságunknak zsaroló levelet ír egy gonosztevő banda, de az én goromba válaszaimtól postafordultával meghátrálnak az elvetemedett fráterek?

- Ajánlott levélben elkövetett hőstettek nem meggyőzőek. Képzeld el, hogy Othello annak idején levelet ír ahelyett, hogy nyílt színen hattyúvá változna?

- Az illető Lohengrin volt egy dalműben, és kétséges, hogyha én, mondjuk, hattyúvá változnék, ezzel már igazolnám is bátorságomat. Lehet, hogy Afrikában ez a fellépés férfias, de Európában csak mint artistaszám érhetne el sikert.

Mr. Leonidas pillantása az asztalon heverő újságra tévedt:

„SZÖKÖTT LÉGIONISTÁK RABLÓBANDÁJA
TANYÁZIK EGY ATLANTI-ÓCEÁNI SZIGETEN!”

- Mi a véleménye erről, Sir? - kérdezte Teddytől az újságra mutatva.

- Nem rossz - felelte, miután elolvasta a cikket, amely arról szólt, hogy egy magányos szigeten, Nyugat-Afrika partjainak közelében, szökött légionisták tanyáznak.

- Mit szólna, Sir - tünődött Leonidas -, ha szerződtenék néhány marcona alakot, akik önt és tisztelt társaságát rabságba ejtenék. Egy szigetet igazán könnyen bérelhetünk.

- Csak ne legyen az a hely túl nedves vagy túl száraz - jegyezte meg Teddy.

- Olyan szigetet bérelhetek, amilyent parancsol! Százötventől felfelé kaphatunk már szigetet vulkánal vagy vízeséssel, kétszázért garantáltan feregmentes bennszülött törzzsel és háromszázért ajánlhatok egy szigetet valódi európai remetével, aki tizenkét éve ruha nélkül tartózkodik egy barlangban, nyerskoszton él és képeket fest.

- A részleteket önre bízom, fő, hogy a sziget elhagyatott legyen, de lehetőleg árnyékos és egészséges. Rablók támadjanak meg élethűen bennünket, én majd férfias daccal szembeszállok, előrántom a revolveremet, amely vakra lesz töltve, néhány lövést adok le, és az első felém rohanót leütöm. Mocskos rablóknak nevezem majd önöket, esetleg gyáva orvtámadóknak is, ha nem veszik rossznéven.

- Nyugodtan. Nem vagyunk érzékenyek.

- Ezután elhurcolnak minket a szigetre, és kijelentik, hogy csak váltságdíj ellenében bocsátják a társaságot szabadon.

- Sir! Ön filmírónak született. Most csupán egy aggályom van: tegyük fel a lehetetlent, hogy a rendőrség kinyomozza a tetteseket. Mit csinálok én annyi éven keresztül a fegyházban?

- Látja, erre nem gondoltam.

- Semmiség az egész. Ön írásba adja, Sir, hogy az egész elrablási tréfát személyesen eszelte ki, és ugyanilyen írást kérek majd lord Flatherrytől is.

- Stop. Az írást még ma megkapja! A fő, hogy minden élethű legyen.

- Rám bízhatja, Sir. Ajánlom magamat!

És ment vissza a lordhoz.

Flatherrynek részletesen elmondta a tervet, óvatosan titkolva természetesen, hogy Teddyvel együtt főzte ki.

A lord elégedetten bólogatott.

- Egész jó ötlet. Csak valakinek előre kell utaznia arra a szigetre, miután a társaságban hölgyek is vannak, és természetesen, ha nem is éppen mennyei kényelemről, de megfelelő tartózkodási helyről gondoskodni kell.

- Minden rendben lesz. A Teneriffa-csoporthoz tartozó egyik jó klímájú, szép szigetre irányítom a tisztelt társaságot. Azonban a tréfa igen sok pénzbe kerül...

- Nem lesz oka panaszra. Természetesen csak akkor, ha minden kiránduló testi épségéért kezeskedik.

Úgy vigyázok rájuk, mint a szemem fényére. Ezt elhiheti, Sir. Ajánlom magamat...

Ég önnel, Mr. Dante.

2

Miután Mr. Leonidas átvette az Earltól a „megbízólevelet”, munkához látott.

Most már csak a megfelelő emberekre volt szükség. Ide elszánt londínerek kellene, állig felfegyverkezve, markánsak és mégis udvariasak. Összeállította az elrabolandó társaság tagjainak pontos névsorát, nehogy tévedésből más vendéget is elhurcoljanak az oázisból. Az utasok listáján feltüntette a rangokat és címeket, mert még a rablók is különbséget kell, hogy tegyenek egy Dalton baronet és egy Mr. Relling között. Ezután sietett az oázisba.

Meglepetéssel konstataálta, hogy a „sivatagi” kút mellett egy tipróláncos autó áll.

- Vendégeink érkeztek, uram, - újságolta egy beduin harámbasa, aki pályafutását az algíri vásárcsarnokban kezdte mint pénzügyőr.

- Miféle vendégek?

- Hülye filmesek.

- Filmesek!? Hol vannak?

- A szállodaigazgató tudja. Az előbb megverték, azután ebédelni mentek.

Rohant a szállodaigazgatóhoz. A direktor dagadt arccal és felkötött karral fogadta.

Mi történt önnel? - kérdezte Mr. Leonidas.

- Elvesztettem egy fogadást.

- Miféle fogadást?

- Filmesek érkeztek, és fogadtak velem, hogy tudok más hangon is beszélni.

- Na és?

- Nyertek - nyögte az igazgató.

Mr. Leonidas továbbrohant. Az egyik néger boyt elkapta.

- Menj be valamelyik filmeshez, és mondd, hogy sürgősen beszélni akarok vele. Vidd be a névjegyem.

Nemsokára két úr jelent meg Leonidas előtt. Vászoruhában voltak. Az egyik ősz, ráncos arcú ember, a másik sovány, vörös hajú, rosszkedvű arcvonásokkal.

- Leonidas vagyok, a vállalat ciceronéja.

- Higgins ügyvezető igazgató - mondta az ősz, azután a vörösre mutatott. - A titkár úr, bemutatom önnek.

- Bemutatom önnek... bemutatom önnek... - ismételte mormogva, idegesen a titkár.

- Üzletről van szó - kezdte Mr. Leonidas, miután leültek a hallban. - Miféle filmesek maguk?

- Mozifilmesek - magyarázta Higgins. - Egy összetételi társaság, ahogy mondják, korlátolt pénzzel... Jól meg kellett tanulni az okmányaikat, tehát Higgins tudott már egyet s mást. - Néhány színésszel felvételt készítettünk a dzsungelről.

- Milyen színészek vannak?

- Izé... Műszakiak... és szóval ilyesmi.

- Hajlandók volnának jó pénzért elhajózni Afrikából?

A két filmember összenézett.

- Azt hiszem, ilyesmire hajlandók volnánk - mondta végül Higgins.

- Tudnának önök úgy szerepelni, mint szökött légionisták?... Érdekes... Mindig egyszerre kapnak csuklást?

- I... igen. Azt hiszem, a levegőváltozástól van... Hagyja már abba, titkár úr, a csuklást!

- Hagyja abba... Hagyja abba... Majd a csuklásnak is kommandírozni fog, nem?...

Mr. Leonidas elmondta a megbízatását. A műablás tervét megfelelő szigettel. Megmutatta az utasok listáját és Earl of Cunningham igazoló írását a rablók számára.

- Fejenként tíz fontot kereshetnek, óriási jövedelem - fejezte be lelkesen Mr. Leonidas.

- Igen... Jól hangzik...

- Örülök hogy könnyen megértjük egymást - folytatta Leonidas. - Önök tehát az én vezérletem alatt átalakulnak holnapra szökött légionistákká... Egyenek egy kockacukrot, attól elmúlik a csuklás.

- Köszönöm... Különben meg fogom beszélni barátaimmal, illetve a műszakiakkal... jó lenne, ha ezt az írás ízét... ezt kölcsönadná, hogy megmutassam.

- Parancsoljon. Lent az étteremben várom a válaszukat. Ott nyugodtan beszélgethetünk, de ha lehet, ma már ne verjék meg többször az igazgatót.

- Nehéz ilyesmiről leszokni.

Mikor Mr. Leonidas elment és magukra maradtak, némán összenéztek egy pillanatig:

- Te érted? - kérdezte Higgins.

- Érted... Érted... Nem mindegy? Itt úgyis csak Bradley tudja, hogy mit kell tenni.

3

Bradley csendesen végighallgatta Higgins előadását. Megnézte az igazoló írást.

És ott volt mellette a „kaland” utasainak listája is. Döbenten olvasta a neveket: Cunningham... Clayton... Burton... Gordon... Thomas...

Nagy, forró keserűség szállt fel a szívéből a torkáig. Fölrémlett előtte egész földönfutó élete, szenvedései, ismét elvonultak előtte a tanúk, ahogy hidegen, fölényesen álltak a bírói emelvény előtt, és... hazudtak!

- Azt hiszem - mondta a kispap -, ha igaz, amit ez az idegenvezető mesélt, akkor nagyszerű alkalmunk lesz eljutni a tengerpartra, és az általuk bérelt hajón elvitorlázni Afrikából.

- Szerintem - szólalt meg halkán Bradley - ezen a kalandon minden kockázat nélkül ötvenezer fontot lehet keresni, és amellet luxuszgőzösön mehetünk Európába.

- Hogy érted ezt?

- Hallgassatok ide...

És beszélt. A többiek csendesen figyelték minden szavát.

Végül a vállukra vették Bradleyt, és körülhordozták a szobában.

A két „filmes” rövidesen megjelent az étteremben.

- Nos? - kérdezte Mr. Leonidas.

- Minden rendben van, uram! Az ön emberei vagyunk - felelte Higgins.

- Nagyon helyes. Hányan vannak?

- A műszakiakkal együtt huszonheten.

- Ma délután elintézzük és megbeszélünk mindent. Én majd kioktatom az oázis személyzetét, hogy a támadás alatt hogyan viselkedjék. Maga holnap felkeres engem Marokkóban öt emberrel, és előremennek egy bérelt szigetre, hogy rendbe hozzák kissé. Természetesen én vagyok a légióból elszökött őrmester, a rablók elnöke!

- Ez természetes.

- Most legyen szíves, hívja le a barátait, ott van egy elhagyott tisztás, szeretném látni, hogy megfelelnek-e.

A tisztáson Mr. Leonidas férfias léptekkel járt fel és alá a szerényen álldogáló csoport előtt:

- Hát azt meg kell mondanom, hogy nem éppen szökött légionistáknak néznek ki. A magamfajta éles szemű ember nyomban látná, hogy elpuhult gyenge polgárokkal áll szemben. Szerencsére azok, akikkel dolgozunk lesz, nem valami kitűnő emberismerők. Majd én megtanítom magukat arra, hogyan kell viselkedni az igazi légionistának.

- Erre épp kérni akartuk - jegyezte meg Havranek.

- Most nincs idő rá. Legközelebb. - Öntelt mosollyal intett búcsút nekik: - Viszontlátásra, uraim... Csak strammul, ez a fő. Holnap Mr. Higginsszel mindent megbeszélék.

És peckesen távozott.

- Hogy fog ez csodálkozni, ha pofon vágom - mondta Haagen, és a kellemes elképzeléstől megnyalta a szája szélét, mintha kedvenc ételére gondolna.

- Négy ember holnap velem jön, és megfelelő szigetet keresünk. Mert természetesen nem oda visszük a foglyokat, ahová ez a pojáca gondolja - mondta Bradley. - Vigyél magaddal engem is - kérlelte a kispap. - Mogadortól délre van egy teljesen lakatlan, elhagyatott vulkanikus sziget, a Meridián. Ezt jól ismerem. Egyszer kén után kutatott egy társaság a szigeten, és időnként ellátogattam oda a bennszülött munkásokhoz mint hittérítő. Valami házfélét is építettek. Miután a kutatók elmentek, ismét lakatlan lett a Meridián. Nagyon kopár.

- Annál jobb - mondta Bradley.

De mit csinálunk majd ezzel a hülyével? - kérdezte Kjörgson.

- Őt is elfogjuk, és elkülönítjük a foglyoktól. Figyelmeztetlek benneteket, hogy ha nem engedelmességek nekem mindenben, akkor végül valamennyien akasztófára jutunk. Ha engedelmességek, ötvenezer fontot kereshettek, kockázat nélkül. Választhattok az akasztófa és az ötvenezer font között.

Igen rövid megfontolás után az ötvenezer font mellett döntöttek.

- És te? Te mennyit veszel le magadnak a zsákmányból? - kérdezte Stuck, mert ezt már most tisztázni akarta.

- Nekem egy fillér sem kell a pénzükből! Én visszaütök, hogy megemlegessék, amíg élnek!

Hetedik fejezet

Mr. Leonidas az ügyvezető igazgatótól katonás tiszteletet várt el, azonban fejbe ütik. Az élethűség meglepően tökéletes. Mindenkit megkötöznek. A mosogatólány megjelenik a csendőrségen, de állandóan kidobják. A h-moll szimfónia szerzője puskatussal dirigál. Megérkeznek a kikötőbe.

1

Mr. Leonidas elmagyarázta az oázis személyzetének, hogy mi fog történni másnap, és kioktatta őket a tennivalóikra. Az első zajra rohanjanak el, és csak akkor térjenek vissza, mikor az „áldozatokat” már elhurcolták a „rablók”. Miután ezt elintézte, visszatért Marokkóba, ahol egy kis hajóstársaságot keresett fel és vitorlás hajót bérelt. Intézkedett telefonon, hogy a „Marianne” nevű hajóba rakjanak be mindenféle holmit, élelmiszert és egyebet, ami a szigeten kell. A Marianne Mogadorban várja a további utasításokat. Innen hazament a szállóba. Most már csak az volt hátra, hogy Earl of Cunningham másnap rávegye a társaságot egy kirándulásra az oázisba. Ezt minden nehézség nélkül sikerült keresztülvinni.

És este Mr. Leonidas, mint aki jól végezte dolgát, lefeküdt, hogy kipihenje egy szorgalmas rablóvezér fáradalmait!

Másnap délelőtt már magasan állt a nap, amikor megrántotta a zsinórt, hogy baldachinos ágyának függönye szétnyíljon. Éppen reggelizni készült, mikor belépett a boy:

- Ez az úr azt állítja, hogy Mr. Leonidas várja őt - jelentette, és átnyújtott egy névjegyet, amelyen ez állt:

JACK HIGGINS ügyvezető igazgató

- Kéretem az igazgató urat.

Higgins ebből az alkalomból fehér trópusi ruháját vette fel, ehhez képest meglepően zöld nyakkendőt viselt, és egészen simára kente ősz haját valami szokatlanul büdös zsiradékkal. Látszott rajta, hogy tisztában van egy ügyvezető igazgató külső megjelenésének fontosságával. Személyének ünnepi hatását leginkább mégis az a szembeötlő változás fokozta, hogy időközben megmosakodott.

- Jó reggelt elnök úr.

- Van szerencsém, ügyvezető igazgató úr. Foglaljon helyet. Az öt embere is eljött Marokkóba?

- Igen. Lent várnak rám a vendéglőben. Csak az utolsó utasításokért jöttem, kedves elnök úr.

- Az utasításokat nagyjában tudják. Délután a kirándulókat nem én fogom vezetni. Nem irányíthatom a rablótámadást sem, mert... hogy is mondjam... Az oázisban jól ismernek, és valaki még röhögne... A maga barátai, remélem, elég komolyan fogják csinálni.

- Azt hiszem, e tekintetben nem lesz panasz.

- Szerezzenek két-három megbízható hajóst, és menjenek Mogadorba. A Marianne nevű vitorlást béreltem ki. A hajón várjanak. Az igaz, hogy az egész dolog játék, de élethűen kell csinálni.

- Efelől nyugodt lehet.

Délután Mogadorba érkeztek. Nyomban találtak négy megbízható matrózt, akik mindent vállaltak. Higgins felsorakoztatta a legénységet és öt barátját.

Mikor Leonidas megérkezett, feszes vigyázzban várták.

- Ez az egyik pasas, akit megtréfálunk - mondta Higgins a szerződött matrózoknak. A hajóslegények vigyorogva bólogattak.

- Vigyázz! - kiáltotta Mr. Leonidas, holott erre semmi szükség sem volt, mert valamennyien feszes haptákban álltak. - Katonák! - kezdte, mint Napóleon -, mindenki teljesítse híven a kötelességét, és vegyen rólam példát!

- Bocsánat, elnök úr - mondta Higgins -, szeretnék Önnek valamit mutatni, kövessen egy percre a hajófenékbe.

Mr. Leonidas gyanútlanul ment utána. Nemsokára a hajófenék egy burgonyaraktárnak használt fülkájébe értek. Leonidas várta, hogy mutassanak neki valamit, ehelyett egy léccel fejbe ütötték hátulról, hogy elájult.

2

Bradley azért késett, mert délelőtt bent járt Marokkóban. Üzent a húgának, és a szülődomboknál adott találkát. Itt nem kelthetett feltűnést Edna sírása, amellyel régen nem látott bátyját ölelte magához.

- Velem kell jönnöd, Edna - mondta Bradley, miután elmondtak egymásnak mindent.

- Állásban vagyok, Tamás.

- Mégis velem kell jönnöd.

- Mikor?

- Most. Így kívánja a becsületünk.

Edna nem kérdezett többet. Délután elindult a fivérével Mogadorba, ahol már várt rájuk a Marianne.

Ugyanekkor Teddy kívánságára a Londonból érkezett úri társaság útban volt az oázis felé egy autóbuszon.

- Érdekes - mondta Burton őrnagy. - A bedekkerben nincs bent ez az oázis.

- A fő, hogy a sivatagban benne van - mondta Thomas, ápolt, karcsú ujjait nézegetve. - A bedekkerben ritkán járnak szomjas vándorok. Igaz, Miss Mary?

Mary fáradt mosollyal nézett rá. Nem szerette különösebben a vékony hangú, hirtelenszőke, ápolt bőrű hegedűművészt. Különben is Mary kissé nyomott kedélyű volt az utolsó hetekben. Maga sem tudta, miért.

- Lehetséges, Mr. Long - felelte.

A kirándulótársaság tagjai általában ritkán gondolták azt, amit mondtak, és amit mondtak, az elvéve sem fedte gondolataikat. Éppen ezen tűnődött Teddy. Milyen egyszerű lenne az élet, ha az emberek őszintén és becsületesen közölnék egymással véleményeiket, érzéseiket és gondolataikat. Ehelyett mindig valami mást mondanak. Az ördög tudja, hogy miért. De hát ha ez már egyszer így van, mit lehet tenni?

Amint megérkeztek az oázisba, fáradt zarándokok rohanták meg őket, elkapkodva neszesszerjeiket. Teddyt nyomban egy sovány, szerény modorú úr vonta félre.

- Bocsánat, Sir, Havranek vagyok, az egyik rabló. Valamikor karmester és komponista voltam.
- Komolyan?
- Igen. Csak most vagyok rabló.
- Hm... Szóval rokon szakmát választott? Valamikor én is tanultam összhangzattant.
- Ön érdeklődik a zene iránt, Sir? Akkor engedje meg, hogy alkalmilag eljátsszam önnek a h-moll szimfóniámat. Alapjában véve dzsesszfantázia, de szalonorkeszterre komponáltam. Tavaly Stokowsky kis híján műsorába illesztette a Carnegie Hallban.
- Gratulálok. Talán nem veszi rossz néven, ha pályafutásának további részleteit vacsora után hallgatom meg?
- Csak úgy mellékesen beszéltem a szimfóniáról. Amint mondtam, én rabló vagyok. Kérem, kövessen a csendőrségre.
- Itt az oázisban a rablók kísérik az utast a csendőrségre?
- Természetesen uram. Én és banditáim kizárólag a törvényes kereteken belül martalóckodunk. Önnek igazolnia kell bennünket, hogy tisztességes rablók vagyunk.
- Ja úgy...

Earl of Teddy követte a szalonorkeszterre komponált h-moll szimfónia szerzőjét egy távolabb fekvő földszintes vályoglaktanyába, ahol az arab csendőrök, az úgynevezett „goumier”-k laktak. A csendőr őrmesternek aggályai voltak, de Teddy a legerélyesebben tiltakozott az ellen, hogy a francia hatóságok egy szabad polgárt megakadályozzanak abban, hogy elrabolassa magát. A csendőr látta az Earl írásából, hogy fene nagy úrról van szó, tehát beleegyezett a rablásba, előbb azonban jegyzőkönyvet vett fel, amelyben leszögezte, hogy a csendőrség a kirándulók nevében beszélő Earl of Cunningham felkérésére tartja távol magát az ügytől, és ezt aláíratta Teddyvel.

Miután kijöttek, Havranek megköszönte Cunningham fáradtságát.

- Semmi az egész. Hány órákor támadnak?
- Menetrend szerint tíz óra negyvenötkor.
- Csak azután élethű legyen.
- Meg lesz elégedve, Sir - biztatta Havranek, és eltűnt egy közeli pálmacsoport sötétjében.

A társaság a bár előtti neonfényekkel megvilágított kerthelyiségben ült, oleanderbokrok és kaktuszok között, egy hatalmas ciprus árnyékában. Pezsgőt ittak, metszett kristálypoharakból, és élvezték a kiszüremelő jazz hangjai mellett a hamisítatlan szaharai hangulatot.

Teddy a karórájára nézett. Tíz óra negyvennégy volt. Hm... Csak nem lesz késése a rablóbandának? Angol ember volt, szerette a pontosságot.

A kellemes, csendes, langyos estén jó hangulatban ülték körül a kerti asztalt. Valamennyien vidámak voltak, leszámítva talán Relling tőzsdés leányát, Viktóriát. És bizonyára Thomasnak sem lehetett kellemes ez a szituáció.

- Milyen fenséges - lelkendezett Daltonné - a végtelen nyugodt síkság és a sok csillag. Nézzék, milyen hatalmas itt fölöttünk az ég.

- De milyen! - szólt még nagyobb elragadtatással Gordon, az ég felé nézve, és lelki szemei előtt megszámlálhatatlan parcellára oszlott a mennybolt. Szép megbízás lenne! Csatornázással, házhelyekkel, és mellesleg a Tejút burkolása...

- Ez a leghangulatosabb, legnyugalmasabb hely a világon - jegyezte meg Burtonné, Gladys.

- De csak Marokkó közelében. Errefelé délen állítólag még ma is sok a rabló - szólt közbe Teddy.

- Akkor menjünk azonnal haza - mondta gyorsan Thomas -, én úgyis azt ajánlottam, hogy észak felé menjünk. Az újtechnikám hetekig érzi egy déli út hatását. A hegedűművész ujjai igen érzékenyek.

- Ez igaz! - mondta Elly rajongással.

- Mesebeszéd! - nevetett az öreg Dalton. - Békés vidék ez...

- Én véletlenül éppen a napokban olvastam - vetette közbe Teddy -, hogy errefelé szökött légionáriusok garázdálkodnak.

- Kérem, forduljunk vissza - mondta izgatottan Thomas -, tíz nap múlva koncertem van, és nem vállalhatom a felelősséget... - Elhallgatott, mert észrevette, hogy Viktória Relling szája kissé gúnyosan félrehúzódik, és maga sem tudta miért, ettől zavarba jött.

De nem is lett volna idejük visszafordulni. A sötétből felfegyverzett rablók rohantak elő!

- Fel a kezekkel, a halál fia, aki megmozdul.

A társaság tagjai ijedt kiáltással ugráltak fel.

Ezalatt a mosogatólány lelkendezve futott be a csendőr őrmesterhez, aki sakkozott:

- Katona úr! Megjöttek a rablók!

- Tiszteltetem őket - felelte megvetően az altiszt, és tovább sakkozott. A mosogatólány kezére ütött a posztnak, mert megcsipkedte az arcát.

Ezalatt a következő események játszódtak le a bár előtt:

A toprongyos katonák lövésre kész szuronyos puskával körülfogták a társaságot.

- Mindenki adja meg magát! Aki ellenkezik, azt lelőjük.

„Most! - gondolta Teddy. - Csak élethűen csinálják” - azután hirtelen előreugrott:

- Aljas banditák! - kiáltotta és kirántotta revolverét, amelyben csak vaktöltés volt. Sajnos azonban a katonák ezt nem tudták, és így Teddy legszebb elképzeléseit is meghaladta az az élethűség, amellyel vakmerőségére nyomban reagáltak.

Először Kjörgsontól egy akkora pofont kapott, hogy két foga kiesett, azután valami fém-tárggyal nyakszirten csapták, hogy fejjel belezuhant a metszett pezsgőspoharak közé.

Mondom, a támadás élethűsége ellen igazán nem lehetett semmi kifogás. A többi utas a rémülettől döbbenetben állt.

A hegedűművész kezeit tördelve ezt mondta folyton: „Istenem, Istenem...”, és sírva fakadt.

Az oázis személyzete Mr. Leonidas intézkedései szerint páni rémülettel menekült, azután egy távoli tisztásról röhögve figyelte az eseményeket. A társaság tagjait megkötözték, tevékre rakták, és közrefogva őket megindultak.

- Aki kiált vagy jelt ad, ha szembejövőkkel találkozunk, nyomban meghal - mondta Stuck.

- Meghal... meghal... - dünnyögte egy hang.

Senki sem ellenkezett. Moccanni sem mertek. A kis karaván sebes ügetéssel megindult az Atlasz lejtői felé.

A mosogatólány újra beszaladt a csendőrökhöz:

- Örmester úr - újságolta -, elrabolták a nagyságos urakat.

- Legfőbb ideje volt. Hová lép?! Nem látja, hogy ott sakkja van, maga marha!

4

Az Atlasz legelhagyatottabb útjain siettek a foglyokkal. Hajnalra elérték a sivatag csücskét, és csak délben pihentek meg egy kis füves tisztáson. A foglyok tehetetlenül, elcsigázva türtek mindent. Émelygett a gyomruk és szédültek, mert nem szokták meg a tevét, a meleget, a fáradságokat.

Teddy volt a legcsendesebb. Nem értette az esetet...

Dagadt, sebes arccal egyre azon tűnődött, hogy miért verték meg a rablók, akik között a dzsessz-szimfónia szerzője is jelen van, és éppen Burton őrnagyot döfi oldalba puskatussal:

- Na gyerünk már, ne mélázzon itt, az istenfáját magának.

És egy ilyen ember mert h-moll szimfóniát szerezni!

Estére elérték a tengerpartnak azt az elhagyatott részét, ahol a Marianne vesztegelt.

Mogadortól délre, sűrű bozóttal jóformán teljesen elfedett kis öbölben horgonyzott a vitorlás. Közben megjárta a Meridián-szigetet, Higgins-szel és a matrózokkal.

A társaság rettegve bár, de megőrizte nyugalmát, csak a hegedűművész ájult el, és a rablók humánusabb része hiába rugdosta, hogy magához térjen. Így azután, míg a többiek hágcson mentek a fedélzetre, Thomas urat érzékeny ujjtechnikájával együtt hóna alatt megerősített hajókötelekkel vonták fel a vitorlásra, mint valami öszvért vagy kisautót.

Indulás előtt a foglyoknak Higgins rövid előadást tartott:

- Ladies and gentlemen! Önök egy rablótársaság foglyai. Remélem, tisztában vannak helyzetükkel. Mi szökött légionisták vagyunk. Mindamellet nem vért akarunk, hanem pénzt. Mint e rablóbanda ügyvezető igazgatója, megnyugtatom önöket, hogy csak a legindokoltabb esetben ölünk meg egy-egy foglyot. Nem vagyunk gyilkosok, de amennyiben emberölés szüksége látszana fennforogni, ennek végrehajtásában neveltetésünk nem akadályoz meg. Önök most eljönnek velünk egy kedves szigetre, és mindaddig szívesen látott vendégeink, míg hozzátartozóik Önökért ötvenezer fontot nem fizetnek. Addig is érezzék magukat vendégeimnek. Bill! Lök a foglyokat a raktárba.

Miután az urakat a helyükre lökték, és a hölgyek rogyadozva követték őket, kisebb puffanással leért közéjük az alélt művész is, és a csapóajtó becsukódott fölöttük.

A Meridián-sziget nem tartozott semmiféle csoporthoz. Minden hajós jól ismeri, mert hatalmas, országnyi földdarab az Atlanti-óceánon, Afrika közelében. De bármilyen jól ismerték a hajósok, mégis biztos menedék volt rablók számára, mert a környéke olyan sziklás, hogy messze elkerüli minden vízijármű. Lakója nincs, néhány pálmán kívül nem terem rajta semmi. Három-négy évenként a sziget északi végén füstölgő kráter újabb lávaréteggel borítja be egyik partról a másikig. A polgáreberről, ha kellemetlen helyzetbe jut, utóbb mindig kikerül, hogy erősebb mint amilyennek képzelte magát. Az elkényeztetett, luxuslakáshoz szokott társaság saját lábán jött le a hajóról a szigetre, szép libasorban, élén a vidám ügyvezető igazgató úrral. Teddy arcán csak könnyebb sérülést idézett elő a pezsgőspohár-készlet, de ennek dacára igen dühös volt, hogy a rablók, akik voltaképpen alkalmazottai, ennyire túllőttek a célon. Alig várta, hogy a rablóvezér elé kerüljön, aki bizonyára Mr. Leonidas-szal azonos.

- Meglátja, hogy a vezérük nem fogja helyeselni eljárásukat - mondta Higginsnek.

- Az könnyen meglehet. De addig is fogja be a száját.

Egy faház előtt felsorakoztatták őket.

- Most beszélhet a vezérrel - mondta Higgins, és a házból kilépő férfira mutatott.

Bradley volt.

Egyenesen Teddy elé lépett.

- Mit óhajt?

Earl of Cunningham nem óhajtott semmit.

Nyelt, hallgatott, és mintha vizet öntöttek volna a gallérja mögé, végigborzongott. Bradley ellépett előttük, és közömbösen nézte végig őket.

- Maguk most hosszabb időre itt maradnak. Higgins még ma elindul Marokkóba lord Flatherryhez, és ötvenezer fontot kér. Ha egy hónapon belül nem tér vissza a pénzzel, végzünk mindannyiukkal.

Senki sem bírt szólni, de nem az ijedtség vette el a szavukat, hanem a meglepetés, hogy Bradley Tamással állnak szemben.

- Ez az ember - mutatott az egyik rablóra - elvezeti magukat a barlanghoz, ahol a férfiak fognak lakni. Megmondja majd, hogy kinek mit kell tennie. Engedelmséggel tartoznak neki.

Még mindig nem volt ura egyikük sem a szavának. Csak az egyik rabló, akinek engedelmséggel tartoztak, dűnnyögte rosszkedvűen:

- Tartoznak neki... tartoznak neki... Most már fegyőr lettem, finom dolog... Becsületszavamra.

- A nőket itt a házban helyezük el - folytatta Bradley, és az egykori talajkutatók faépületére mutatott.

- Maga... maga... - szólalt meg most végre rekedten Dalton. - Maga az a mérnök...

- Fogja be a száját. Itt csak az beszél, akinek megengedem. Mérnök voltam. Azután nem kaptam munkát. Nem tudom, miért. Maga talán tudja. Így lettem katonaszökevény és rabló!

Váratlanul Mary állt elébe:

- Értem! Bosszút áll! Egy csomó bérencel gyáván, orvul ránk támadt. Rajta! Álljon bosszút!

Bradley közömbösen végignézte.

- Semmi dolgom önnel, kisasszony.

- Ha nincs velem semmi dolga - kiáltotta Mary -, akkor is tudja meg, hogy hitvány, gyáva, gyalázatos fráternek tartom!

- Mary édes, könyörgök... - rebegte a hegedűművész. Tisztában volt azzal, hogy a lány eljárása miatt valamennyiüket a földdel teszik egyenlővé.

- Figyelmeztetem, Miss Dalton, hogy a viselkedésével csak a helyzetét súlyosbítja. Nem szívesen kötöttem meg nőket.

Mary még felelni akart valamit, de a körülötte állók kétségbeesését látva fékezte magát.

- A barlangot - folytatta Bradley - úgy, ahogy lehet, tegyék lakhatóvá. Itt sokat kell majd dolgozniuk, ha nem akarnak nagyon nyomorultul élni. Mindent maguknak kell csinálni. Elsősorban a férfiak vágjanak ki egy-egy fát, hogy legyen mire leülniük. A mérges rovarok miatt nem ajánlom, hogy a földre telepedjenek.

- Kérem - szólt Thomas -, nekem nem szabad fát vágni. Én hegedűművész vagyok.

- Az természetesen más, akkor magának megengedem, hogy a földön üljön. De ezen a szigeten mindenkinek csak önmaga helyett szabad dolgozni. Baltákat majd kapnak Billtől - szólt a bilincstörő felé, akire a depó felügyeletét bízta.

Csüggedten álltak egy kopár szigeten rablók között...

Azután valamennyien a part felé néztek. A vitorlás elindult Higgins-szel. Itt maradtak ezen az elhagyatott helyen, egy vérig sértett ellenséggel, védtelenül, kiszolgáltatva, és most már bizonyos, hogy hetekig itt kell maradniuk.

Nyolcadik fejezet

A munka nem szégyen, de unalmas. Bradley Tamás visszaüt, azonban meglepődik egy narancshéjról. Az új főtárgyalás után a tanúk egymás ellen vallanak, és megtudjuk, hogy ki hol volt a háború alatt. Egy eleddig néma és türelmes szereplő beleszól a játékba, és egy hegedűművész elveszti eszméletét.

1

Az első napon még tragédiájuk súlya, szenvedésük és aggodalmuk a jövőért valahogy testvéries hangulatba hozta a társaságot. A rossz szagú, férges, barátságatlan barlangban gubbasztottak. Odájukból egyenesen arra a házra nyílt kilátás, ahol asszonyaikat őrizték, és így láthatták, hogy hozzátartozóikkal ha nem is udvariasak, de nem is bánnak velük gorombán. És békében hagyják őket a kunyhóban. A légionisták sátrat vertek „bardájukból”, és abban laktak. Edna a fivére mellett állította fel a sátorát.

- Uraim! - mondta Clayton drámai hangon. - E nehéz órában fogjunk össze testvériesen, férfiasan.

- Azt hiszem - mondta Burton képviselő úr -, hogy csupa olyan ember van itt együtt, akik eddig is barátok voltak, és e nehéz helyzetben még inkább azok lesznek.

Azonban nem így történt.

Ez elsősorban munka közben derült ki. Reggel még dacos megadással indultak neki fát vágni. Kjörgson tanította meg őket erre a műveletre. Ketten kerültek egy-egy törzshöz. Drámai elszántsággal lendültek a fejszék, de sajnos Relling rövidesen rájött, hogy itt mindenki amerikázik. Hohó! Ezt talán mégsem lehet! Ahhoz semmi köze, hogy Gordon állandóan a fejsze nyelét igazítja, és ezért percekre leáll, de itt az ő fájánál ne nézzék hülyének. Ez a Burton csak emelgeti a fejszét, meg leereszti. Lihegve szól rá:

- Mit simogatja azt a fát? Azt hiszi, hogy majd én ütök, maga meg csak emelgeti a fejszét?

- Visszautasítom ezt a hangot! - kiáltotta kipirultan Burton. - A rabló úr a tanú, hogy amíg maga egyszer emeli fel a kezét, addig én hatot ütök.

- Gyerünk, gyerünk, a mindenségit! - mondta a „rabló úr”, ebben az esetben Jarosics, aki éppen a foglyok feletti őrszolgálatot látta el.

Thomas összeveszett az öreg Daltonnal, mert déli pihenő közben elcserélte az ő fejszéjét, amely a hegedűművész szerint jobb volt.

- Nem valami úri eljárás ilyen módon eltulajdonítani az ember baltáját!

- Csak hagyjuk, Thomas úr. Nem fogok magától úri eljárást tanulni - felelte Dalton, és miközben visszarántotta fejszéjét, a könyöke véletlenül Clayton gyomrának ütközött. Az ügyvéd üvöltve ugrálta körül a fát.

Az asszonyok kétségbeesetten ültek a faházban. A légionáriusok nem nyilvánítottak különösebb tiszteletet irántuk, de nem is alkalmatlankodtak nekik.

- Ki hitte volna - mondta Claytonné -, hogy ezt merészelje egy ilyen alak! Hát miért van az angol királyságnak hadiflottája, ha ilyesmi megtörténhet?

- Nem gondolod, szívem - vetette fel Rellingné -, hogy ha ez az ember visszakapná az állását a férjedtől....

- Ugyan, néni! - mondta kedvetlenül Mary, és szomorúan nézte a távol feltűnő Bradleyt.

A tengerészeti bál botránya óta sokszor jutott eszébe Bradley.

- Végre, is... végre is... - mondta elgondolkozva Mary - valami nem lehetett rendben... Talán másképp történt az a dolog... annak idején... mint ahogy Teddy állítja.

- Furcsa vagy, kedvesem - jegyezte meg Elly, aki gondonkatudásának nem vehette hasznát a szigeten.

- Marynek igaza van! - szólt élesen Viktória Relling, bár nem tudta, miről van szó, de örült, hogy ellentmondhatott Ellynek.

Közben az urak tüzet raktak, hogy megfőzzék a halat. Maguk halászták az ebédjüket. Nagy nehezen felbontották a főzelékkonzerveket is. Mr. Leonidas bőségesen megrakta a hajót ilyesmivel.

Rongyosak voltak, és kinőtt a szakálluk. Sietni kellett az ebéddel, hogy a kivágott fákat lehántsák. Naponta háromszor kinint szedtek, ettől zúgott a fülük, és keserű lett a szájuk íze. Az elviselhetetlen hőséget még utálatosabbá tette az apály után visszamaradt döglött halak bűze. Clayton napokig rosszul volt, mikor egy nagy követ akart a barlangba vinni, és alatta nyüzsgő skorpiócsaládot fedezett fel.

A nedves forróságtól fáj a fejük, megduzzadtak az izületeik, és a szúnyogok milliói szabadon garázdálkodtak közöttük. Rongyosan, piszkosan, sebes kézzel és a párás melegtől legyengülten más szemmel nézték a világot, mint eddig.

Este összegyűltek egy sima sziklán, és beszélgettek. Ezek a beszélgetések unalmasak voltak és kellemetlenek. Nagyon távolról, a sziget túlsó végén a tűzhányó öble néha enyhe rózsaszínnel felfénylett, és megvilágította a tölcsérből szállongó tömör, gigászi füstoszlopot. Ilyenkor kissé felmorajlott alattuk a föld, és ők elsápadtak a rémülettől.

Így múlt el három egyhangú, elviselhetetlen, hosszú, hosszú nap.

2

Azután természetesen a társaság klikkekre bomlott. A járatlan olvasó előtt megpróbálom definiálni a klikk fogalmát. Ha kettőnél több ember rossz helyzetbe kerül, akkor rövidesen megkísérelük helyzetüket még kellemetlenebbé tenni, és erre való a klikk. A klikk tulajdonképpen azt jelenti, hogy a Földünkön minden együttműködő baráti csoport több egyforma, egymással ellenséges részre osztható. A klikkek tagjai nem annyira egymás támogatásában, mint inkább a másik klikk bosszantásában látják legfőbb hivatásukat.

Sohasem derült ki, hogy honnan került Rellinghez egy mandulaszappan, csak az bizonyos, hogy Claytonnal igen éles szóváltása volt, amiért az ügyvéd titokban használta a szappant, és ezért most nincsenek köszönő viszonyban. A szappan feletti vita bebizonyította, hogy fel-fogásban egy világ választja el őket egymástól. Clayton még aznap elcserélte hálóját Thomasszal, amiről Daltonnak az volt a véleménye, és ezt meg is mondta Burtonnak, hogy úgy látszik, a hegedűművész intrikál.

Rövid idő múlva a rablók voltak a legbékésebb emberek a szigeten.

Az asszonyok több bölcsességgel és belenyugvással túrték sorsukat. A kopár Meridián forró, súlyos klímája az ő idegeiket is megkínozta, de a faházban aránylag elviselhetőbb volt a hőség, mint a barlang kohószerű belsejében. És a rablók, úgy látszik, mégsem elvetemült emberek, mert mindennap megjelenik valamelyik, vizet hord a házba, és szappant is kapnak, amivel saját kezüleg ugyan, de kimoshatják a holmijukat.

A férfiaknak viszont nem segít senki. Az asszonyokkal csak ritkán jöhetnek össze, és állandóan fegyveres őr vigyáz rájuk.

3

Azután elkövetkezett Bradley Tamás nagy napja, amiért érdemes volt mindezt végigszenvedni, végigverekedni. A nap, amelyen ő maga tartott új tárgyalást és ítéletet az ügyében. Párás, langyos délután volt. Malpaga a foglyokért jött:

- Kövessenek valamennyien a házhoz.

Mentek. Messziről már látszott a ház, ott álltak az asszonyok. A rablók négyszögű falanxban fogták közre őket. Az újonnan jöttek is csendben odaálltak. Bradley új tárgyalást tartott! Bíró itt nem volt. Csak tanúk!

Az a kis barátságos mosolyú, elhízott ember, Dr. Morton, az ex-hittérítő, és a hideg tekintetű Bradley a négyszög közepén állt egy asztal előtt, amelyen ócska bőrkötésű könyv volt. Bradley egyenesen Teddy felé fordult:

- Earl of Cunningham! Megkérdézem öntől: igaz-e, hogy Edna húgomat feleségül kérte? Erről különben Mr. Evans Gordonnak is tudomása van.

- Úgy van! - kiáltotta Gordon. - Ennek a gázságnak köszönhetem az egészséget. Előző nap ez az alak itt, aki most az eltulajdonított zsebkendőmet hordja a nyakára kötve, ez mondta, hogy én fogom a parcellázását elvégezni... Azért vallottam hamisan.

- Visszautasítom! - rikácsolta Clayton. - Nekem Mr. Dalton...

- Kérem!... Engem hagyjanak ki a játékból.

Pokoli szitkozódás támadt. Most mindent kimondtak. Hogy Dalton adta a pénzt, Burton dolgozta meg a sajtót, és Thomas Long, aki különben sírva tördelte a kezeit, jövődöbéli apósának szemébe vágta, hogy megszarolta:

- Én mondtam magának... Mr. Clayton... - sikongta hisztérikusan a hegedűművész -, hogy becstelenség, hogy Cunningham előttem kifejezetten menyasszonyának nevezte Miss Bradleyt, mikor karonfogva láttam őket.

- Nem tagadom! - kiáltotta Teddy.

- Disznóság...

- Csend! - Ezt Bradley mondta. - A fő tárgyalást befejeztem. Ezt akartam hallani és tudni. Jegyezzék meg, hogy önök piszkos játékot folytattak szegény, de tisztességes emberek becsületével. Én ugyan rabló vagyok, de azok után, amiket itt elmondtak, nem cserélném el becsületemet a magukéval. Csak ennyit akartam mondani. Mehetnek a fenébe.

- Nem! - Ezt Mary mondta. - Nekem még van valami mondanivalóm. Az, hogy nem tudtam minderről. Ha sejtem, mi történt, az inassal dobattam volna ki Earl of Cunninghame-t. És még valamit, Mr. Bradley: ön nagyon is enyhén bírálta el azt, ami történt. Én az ön helyében

halomra lőném ezeket az embereket... - villogó szemén, felháborodott, kipirult arcán látszott, hogy valóban meg is tenné, amit mond.

- Mr. Bradley - mondta most halkán, komolyan Teddy -, lehet, hogy önt bezárják ezért, amit velünk tett, az is lehet, hogy én a terhelő tanúk között leszek. De ettől függetlenül megkérem öntől a húga kezét, és ha beleegyezik, elveszem feleségül...

Nagy csend támadt.

- Ezt ön már mondotta más kiránduláson is - felelte megvetően Bradley -, a lármás London azonban jobb elhatározásra fogja bírni ismét, és az urak nem tanúskodnak majd ön ellen. Ebben bízhat.

- Sajnálom - felelte Teddy -, hogy nem válthatom be azonnal a szavamat, miután őszinte vágyam, hogy amit megbántam, azt jóvá is tegyem.

Dr. Morton felvette a kopott könyvet az asztaltól, és a középre lépett.

- Earl of Cunningham. Én misszionárius pap vagyok, és bár otthagytam a papi életet, nem zártak ki a rendemből. Így, mint hittérítőnek, jogomban áll a civilizációtól távol eső helyen a polgári házasságot megelőzően is esketni. Ha tehát ez az óhaja komoly, úgy én összeadhatom önt Miss Bradleyvel.

Egy pillanatra csend lett. Azután Teddy szólalt meg ünnepélyesen.

- Tisztelendő úr, ha Miss Bradleynek nincs kifogása ellene, én boldog lennék, ha feleségül jönne hozzám.

Bradley, aki közben elment, most a húgával tért vissza. A szeme furcsa fényben csillogott. Ezért volt minden... Igen. A szegény, de tisztességes Bradley család London minden hatalmasságával szemben megtalálta elveszett becsületét. Edna nyugodtan, lassan jött mellette. Az arca nem fejezett ki sem örömet, sem szomorúságot. De nagyon szép volt. Ezt valamennyien megállapították magukban. Még Mary is, aki szeretettel mosolygott a leányra. Teddy mélyen elpirult, és a földet nézte.

- Mielőtt önöket egyházunk szokása szerint megesketném - mondta dr. Morton -, tudomásukra hozom, hogy az első civilizált helyen, ahol módjukban áll, házasságot kell kötniük valamelyik anyakönyvvezető előtt is. - Felemelte a hangját: - Earl of Cunningham! Szereted-e Edna Bradleyt, és kívánod-e feleségül venni?

- Szeretem Edna Bradleyt, és feleségül kívánom venni...

- És te, Edna Bradley, szereted-e Earl of Cunninghamet, és kívánod-e őt férjedül?

Edna is egész nyugodtan, határozottan felelt:

- Nem szeretem, és nem kívánom férjemül!

Mindenki megmozdult. Csak Tom Bradley állt dermedten. Annyi szenvedés diadalmas gyümölcse az utolsó pillanatban sárba hullott előtte. Nem számított arra, hogy ennek a gyümölcsnek a héján az utolsó pillanatban elcsúszik, mint ahogy már annyian elcsúsztak nagy ambícióval, vággyal és tervekkel azon a narancshéjon, aminek asszonyi hiúság a neve. Rekedten tört ki a torkából egy kiáltás:

- Azonnal menjenek el innen! Mind! Mind!

4.

Ki tudja, hogy végződött volna ez a kaland, ha egy teljesen kívülálló személy, anélkül, hogy valami köze lett volna az ügghöz, nem avatkozik bele? A vulkánnak, amely eddig türelmesen szemlélte az eseményeket, hirtelen felkavarodott a gyomra, és mintha ezer eltemetett párduc támadna fel a sziklák alatt, nagyot morajlott a föld.

Délelőtt Burton és Dalton becsületbe vágó kijelentésekkel illették egymást egy törött ivópohár miatt, amelyről mind a kettő azt állította, hogy az övé. Mary elment sétálni. Különvált a társaságtól, és valószínűleg véletlenül a sátrak irányában járt, amerre Tamás szokott tartózkodni. Egyenesen odament hozzá, amikor meglátta.

- Mondja, Mr. Bradley, tulajdonképpen miért haragszik rám?

- Semmi okom sincs rá, hogy haragudjak magára, Miss Dalton.

- Ha jól emlékszem, mikor az apámnál volt alkalmazásban, egyszer láttam magát a teniszpályán kívül, másfél órán át nézett engem egy fa mögül. Maga tud teniszezni?

- Nem.

- De maga volt, aki akkor nézett?

- Igen - felelte Bradley, mint egy vallatott rab.

- És miért nézett? - Csend volt. - Miért néz valaki egy teniszpartit, aki nem ért a játékhoz? És miért csókol valaki elégtételből ahelyett, hogy pofozna?

- Ne haragudjon, Miss Dalton, de önt nem pofozhatom meg.

- Ezért nem haragszom. De ha ön elégtétel céljából, tehát jelképesen megcsókol egy hölgyet, miért kell az illetőt úgy magához szorítani, hogy napokig fájjon a dereka?

- Mit akar tőlem? - kérdezte elkeseredetten Tamás.

- Megpróbálok kételkedni abban, hogy akkor is ilyen módon vett volna elégtételt, ha Earl of Cunningham menyasszonya kétszáz fontot nyom és hatvan éves.

- Miss Dalton! Lehet hogy eléggé el nem ítélnél módon gondolataimban foglalkozni merészeltem önnel. De hogy botrányt okozzak, erre csak a Bradley család szegény, de tisztességes neve kényszerített.

- Hiszek önnek... Elhiszem, hogy csak dühében szorított magához, és alapjában véve utált.

- Nem igaz! De akkor is jól tudtam, hogy maga éppoly kevésbé vehet észre engem, mint a hold.

- Kétségbe vonom, hogy az én helyemben egy teniszparti közben a hold fényes nappal tudomást vett volna magáról. Ezért ne hasonlítson a holdhoz. Maga inkább hasonlít a holdra. Hol elsápad, hol nagyképu. Megmondom akkor is, ha vasra veret.

- Megérdemlem, hogy kicsúfoljon - mondta Tamás, egy rablóhoz nem méltó siránkozó dühvel, és odavágta a cigarettáját. - Ostoba ember vagyok, kínai falakat döngetek a fejemmel.

- Maga csak hiú és nagyravágyó - mondta Mary, és Bradley karjára tette a kezét. - A férfi legyen ilyen. Kevésbé imponálnak hasonlatai a holdról és a kínai falról. Aki rabló, az ne legyen költő. És ha már valaki költő, az ne ilyen módon tegye rabjává a nőket.

Otthagya a férfit és továbbment. De néhány lépés után hátrafordult egy pillanatra.

Este úgy morajlott alattuk a föld, hogy a foglyok meglepedkezve minden klikkrendszerrel, rémülten bújtak össze. A tűzhányó kráteréből rózsaszínű fények villództak az ég felé. Azután két-három kisebb rengés történt. Szerencsére valamennyien a szabadban tartózkodtak, amikor az egyik barlang beomlott. Többnapig járőrföldre voltak a vulkántól, de most már, állandó parázsfényű megvilágításban, közelinek látszott a hatalmas kráter. A hegedűművész percek óta ájultan feküdt.

Pontban éjfélkor megrázkódott a sziget. Azután történt a katasztrófa...

Iszonyú dörgés töltötte be hirtelen az éjszakát, majd a vulkán nyílásából, mint valami roppant, lassú madár, gigászi lángoszlop szállt fel és ereszkedett újra alá a kráter lejtőjére. Ez még négyszer megismétlődött, azután egy szélesen hömpölygő, lángoló, égő folyó gördült le a hegy oldalán.

A foglyok kórusa mintegy vezényszóra jajdult fel. A légionisták döbbsen álltak. Bradley maga sem tudta, hogy történt, két nőt szorított magához dermedten: Maryt és Ednát. Azután csend lett, megszűnt a rengés, és a lángoló lávafolyam szélesedő, izzó áradata sebesen hömpölygött le a tűzhányó lejtőjén.

A kráter, ez a teljesen kívülálló személy, beleszólt a játékba. Tamás süvöltő hangja csapott le a fejvesztetten szaladgáló foglyokra:

- Csend! Aki nem marad nyugton, azt gúzsba köttetem! - Elhallgattak. - Mr. Gordon! Maga mérnök: mennyi idő alatt érhet ide a láva?

- Milyen messze van innen... a vulkán? - kérdezte Gordon.

- Ha jól kilép, két és fél nap - felelte egy kalóz.

- Adjanak egy látcsövet - szólt Gordon. Miután megkapta, sokáig nézte az özönlő lávát, mormogott magában, azután színtelen hangon mondta. - Körülbelül tíz kilométeres sebességgel jön. Ez valamit csökken is, és néhány domb van az útjában. Átlag hét kilométerrel két napon belül ér ide.

Idegrendszerük a rémületnek abban az állapotában remegett, amikor a sikításhoz is hiányzik az energia. Csak álltak, és tátott szájjal, zsibbadtan, eszelősen kidülledt szemmel meredtek a távol füstölgő, vörös, gőzburkolatú hengerre, amely lassan, de feltartóztatlanul jön... jön... amíg eléri őket is, és tetemeik felett lassan a tengerbe csordul. Ez a sima, kemény talaj itt a lábuk alatt valamikor, talán még egy éve sincs, ugyanígy folyt onnan messziről, és füstölve, sisteregve a tengerbe gördült.

A sziget szörnyen megrázkódott, mázsányi sziklák görögtek a domboldalból tompa dörgéssel. Minden recsegett, robajlott körülöttük, és a tűzhányó vakító fényvel újabb szétterülő lángoszlopot lövellt az égre.

Morton ezekben a pillanatokban ismét pap lett.

- Imádkozzunk... - mondta.

Fullasztó, koponyát repesztő forróság hömpölygött feléjük a sziget vége felől. A foglyok tépdesték az inget magukról, tengervízzel mosták a homlokukat, és kis csoportban guggoltak a sziget végében, ahol kezükkel elérhették a vizet.

- A maga átkozott ötlete volt... hogy idejövünk - kiáltotta Relling dühösen Teddyre.

- Maga csalt minket Afrikába - verte vadul a földet Burton -, hogy az ostoba parcelláit nézzük meg...

- Ön beszél?! - jajdult fel Relling. - Aki tönkretett, aki titokban kontremiben volt, miközben minden este nálam vacsorázott, és Daltonnal együtt tönkretett! - Ezt már felhevülten süvöltötte. - Igen! Aljasul tönkretett! Kampányt indított a telkek ellen!!

Az asszonyok távolabb, a pálmák alatt heverték, félig alétan.

Dalton kijelentette, hogy Clayton szervezett Relling ellen kontremint, a kliensei köréből, mert a bankár másnak adta az örökösödési perét. Clayton erre kegyetlenül szemébe vágta Daltonnak, hogy az egész afrikai parcellázás csalás, és ők Burtonnal lepézeltek egy mérnököt, hogy jelentse ki azt az egészségtelen fészket településre alkalmas helynek! Most végre tudja meg a világ!

- Hazudik! - süvöltötte Burton, és a torkának ugrott. Hörögve hemperegtek, és senki sem választotta szét őket.

Clayton vért köpdösve ugrott fel, és mielőtt a brutalitás beléfojthatná a nagy igazságot, tele torokból üvöltötte:

- Moszkitók vannak ott! És a folyó szintje magasabb, semhogy csatornázni lehessen...

Erre általános verekedés kezdődött.

Teddy Burtont igyekezett lefejtetni Relling torkáról, a hegedűművész ájultan feküdt, és a vén baronet egy hatalmas sziklával akarta bezúzni Clayton fejét, de Gordon közéjük ugrott:

- De uraim, az istenért!... Ha magasabb is a folyó szintje, azért még lehet csatornázni.

- Csend! - ezt Kjörgson mondta, aki a zajra odajött. A foglyok engedelmesen, lihegve leültek újra. - Maradjanak csendben, mert betömjük a szájukat.

Most már verekedni sem mertek. Halkan sziszegve folytatták:

- Maga beszél... - suttogta Relling Claytonnak -, aki a háború alatt katonaszökevény volt?

- Miért? Hol volt maga a háborúban? - verte a földet Burton.

- Maga hadiszállító volt! Magáról mindenki tudja, hogy hadiszállító volt!

- Én önként jelentkeztem, de általános testi gyengeséggel nem vettek fel... De hol volt maga a háborúban?

...És távol, mint egy bíborszínű roppant ósállat, egyre dőlt, özönlött füstölögve, rőt színű északi fényével a közelgő forró halál: a láva.

Kilencedik fejezet

Lord Flathernyt meglátogatja egy ügyvezető igazgató. Mr. Leonidas kissé pénzéhes lesz. Folyik a láva, és folyik a vér... Megtudjuk, hogy a hadseregszállítás hazafüüi kötelesség, és a modern parcellázás nem ismer akadályokat. Mr. Claytont lebeszéli arról, hogy kriminalista legyen, és így, hála egy japán tűzhányónak, Marynek nem kell tíz évig várni.

1

Életük, ez a külsőségek iránytűjétől, társadalmi sablonok kormányától megfosztott hajó eddig is elég keservesen bírta a szenvedés viharát. De a végső hajótöréstől mégis megóvta őket a tudat, hogy előbb-utóbb visszakerülnek Londonba. Ám közelgett a hajnal, és most már bizonyos volt, hogy tekintélyüknek, érdekeiknek nem tartoznak többé semmivel, néhány óra még az egész, és létezésük utolsó jelenetére legördül a halál forró függőnye...

Most végre eljött a pillanat, hogy Thomas nyíltan feltárja a szülők előtt a helyzetet: Elly zenei műveltsége, sajnos, nem alkalmas arra, hogy valaha is gordonkaművész nő legyen belőle. Ezt nem mondta volna a szemükbe, de az ügyvéd szemrehányással illeti őt, amiért Viktóriával karonfogva járkal, tehát bevallja őszintén, hogy ő mindig Viktóriát szerette, csak anyagi ügyek miatt udvarolt Ellynek, de már úgy sem bírta volna soká, mert a lány minden este gordonkázott, és a hegedűművész ilyenkor reggelig fejjörccsel fetrengett, miután hazament.

Ezek után Viktória már azt sem bánta, ha meghal. Boldog volt.

Karonfogva járt Thomasszal! És Elly látja! Elly, aki annyiszor megalázta, miután tönkrementek, és nem tarthatott lépést velük. Boldogan sétált a művésszel, és mindketten sírva fakadtak olykor.

Elly dühösen villogó szemmel lépett a mérnökhöz.

- Mr. Gordon! Ön nem tudta eddig, hogy első látásra mennyire szimpatikus volt nekem...

A mérnök rémülettől hűlő szívvel érezte talpa alatt enyhén remegni a földet.

- Igen? - hebegte, és nyelt. - Ez... érdekes.

- Mr. Gordon! - mondta hevesen, és megragadta a fiatal ember karját. - Én önnel akarok meghalni!

- Igazán megtisztel - felelte siralmasan a lelkes ajánlatra.

Pedig nemcsak a láva közeledett feléjük. Már leselkedett rájuk egy másik démon is, amelyik az utolsó pillanatok irtózatát akarta még szörnyűbbé fokozni.

Néhány katona azok közül, akik a sivatagban csatlakoztak hozzájuk, betört a raktárba, beverte a rumos hordó fenekét, előkerült a whisky is, és ittak. Bill, a bilincstörő lett a vezérük. Ittak, és némelyik rikácsoló hangon énekelt.

- Fiúk... Reggelre, azt hiszem, befellegzett nekünk - mondta az egyik. - Most már nem kell törődni semmivel.

- Eddig ez a Bradley a saját szakállára dolgozott, és mi elég ostobák voltunk kikaparni neki a gesztenyét!

- Bradley nem parancsol többé! - jelentette ki határozottan Bill, és úgy összeszorította a poharát, hogy a markába tört.

Azután kinyitotta a kezét. Az üvegcserépek csörögve estek a lábához, és néhány kövér, sötét vércsepp is hullott utánuk.

- Ez nem lesz így jó - szólalt meg most valaki mellettük. - Verekedést akartok?

Haagen lépett elő a fa mögül. - Te vagy?... Jó, hogy jössz. Mondd meg Bradleynek és a barátainak, hogy torkig vagyunk veletek. Az utolsó órákban mi parancsolunk! Akinek nem tetszik, az majd elmél áll - süvöltötte rosszindulatú, állati arccal Bill, és hatalmas gorillakarját összecukott ököllel a hollandus orra alá tartotta.

Távol, mint egy bíborszínű üveghenger, gördült a közalgó, forró sárkoporsó, amely rőt színű fényével besugározta a tájat.

- Miért akartok verekedni? - kérdezte változatlan nyugalommal Haagen.

Az egyik katona már berúgott. Most nyersen, érdesen nevetett, és újabb pohár rumot töltött.

- Mert ti hoztatok ide, a pokolba... Bár ne találkoztunk volna veletek... Biztos becsaptatok volna végül, és elszöktök a váltságdíjjal... Hát most itt döglünk meg mind! De addig is az erősebb parancsol!

Haagen elment, hogy megkeresse Bradleyt. Rekedt nótázás, törött üvegek csörömpölése és otromba röhögés követte még néhány percig.

Ezek egy óra múlva teljesen részegek.

És akkor?...

A hegyoldal tisztán megpillantotta a foglyokat. Néhány nő is üldögélt ott csüggedten, és a lomha füstpárakkal közalgó rózsaszínű halált bámulták.

Vajon miről beszélnek?

És Claytonné búsan nézte a távolban sétáló hegedűművészt Viktóriával. Szomorúan férje vállára dőlt, és azt mondta, hogy most már úgymint vége mindennek... de ezt az alakot nem lett volna szabad beengedni a házba...

- Hát most is? Itt is?... - mondta panaszosan az ügyvéd. Az asszony összerezgett.

- Mit értesz ez alatt, hogy „most is”? Hogy eddig rossz volt mellettem lenni, és „most is” csak bántlak?... Igen? Csak mondd ki! Tessék... Mondd, hogy házsártos voltam!

Az ügyvéd tiltakozott szavainak elferdítése ellen. Nem akarta az asszonyt bántani, de az visszautasítja, hogy „ezt az alakot” ő hozta a házhoz. Ha emlékszik még, és egy anyának legyen memóriája, ő Clayton, sohasem nézte jó szemmel a táncestélyeket, házimulatságokat, mert tisztában volt vele, hogy ez lesz a vége... - Mi lesz a vége? - kérdezte harciansan az asszony. - A táncestélyek miatt tört ki a tűzhányó?!... Az ügyvéd visszautasította a nemtelen malíciát. Csak utalni akart arra, hogy mindig ellene volt az estélyekkel kapcsolatos pénz-pocsékolásnak. Az asszony arra hivatkozott sírva, hogy a saját pénzét pocsékolta. Ennyi jogában áll, miután hozományával vagyonossá tett egy jelentéktelen ügyvédjelöltet... Hát így vagyunk, asszonyom!... Igenis így vagyunk, uram! A pénzt, a karriert nekem köszönheti! Mert elvett... Elvettem, asszonyom, nem úgy, mint az előző két vőlegénye... Gaz rágalom!... Dehogy rágalom! Tudtam már akkor is! Vagy azt hiszi, hogy hülye vagyok?... Igenis azt hiszem... Elég! Elég! Sajnálom, hogy magával kell meghalnom... Én meg azt, hogy magával kellett élnem...

Ezek után már senkit sem lepett meg, mikor Burtonné egy heves vita közben kimondta mindenki előtt, hogy Rellingné trapézművésznő volt! Relling keményen szólt rá Burtonra, hogy mérsékelje a feleségét, mire Burton közölte Rellinggel, hogy nem szereti az olyan ember gerinccességét, aki az ő zsebkendőjéből csinál sálát magának, mint ez esetben Relling.

Távolról durva énekkórus hallatszott, dőlt feléjük a halálos láva, és ők valamennyien hátat fordítottak egymásnak.

2

Veszélyessé vált a helyzet.

A berúgott légionisták készültek valamire. Izgatottan tanakodtak egy csoportban. Aztán kirobbant a feszültség. A bilincstörő elkapta a kunyhóból kisiető Viktóriát és átölelte. A lány kiáltozva vergődött a rumszagú óriás karjaiban.

- Bill.

A részeg megfordult. Bradley állt ott revolverrel a kezében.

- Ereszd el ezt a lányt - mondta csendes hűvösséggel, és a hatalmas baromi ember karjai lehanyatlottak.

Bill egy köpcös barátja, bizonyos Mosley, szintén alkoholtól csillogó szemmel közbeszólt:

- Úgyis megdöglünk, Bradley! Te hoztál ide bennünket! Nincs jogod, hogy most továbbra is az urat játszd és fölényeskedj. Úgy látszik, éppen olyan városi csirkefogó vagy...

Bradley ökle állcsúcson találta a köpcöst, aki hanyatt bukott. A bilincstörő megmozdult, de szinte azon pillanatban már a gyomrának feszült Bradley revolvere:

- Takarodj... - sziszegte fenyegetően, és az óriás lassan hátrált. Néhányan felszedték a köpcöst, és magukkal vitték. A sivatagban csatlakozott katonák ellenséges csapatot alkottak. Jarosics, Stuck, Malpaga és Kjörgson Bradley mögött álltak.

A dühös, vörös ég és a távolról parázsló halálfolyam méltó kerete volt a szörnyű színjátéknak. A levegőben lógott egy kiáltás: Itt vér fog folyni ma!

- Haljunk meg becsületesen! - mondta Bradley a szembenállóknak. - Mit akartok?

- Azt, hogy ne parancsolj nekünk! - mondta valaki Bill emberei közül.

Most ért oda a kispap, Krakauer és Haagen. Morton bírt annyi befolyással társaira, hogy néhány percre az ellenfelek eltávolodtak.

- Vezesd a foglyokat mind a barlangba: A Visszhang is veled megy. Senki ne mozduljon ki onnan. Tartsatok rendet közöttük.

- Rendet közöttük... rendet közöttük... Ez hiányzott... Eddig még csak gardedame nem voltam...

Krakauer és a pap összegyűjtötték a foglyokat a barlangban.

- Mi történt? - kérdezte a Visszhangtól Teddy. - Lázadás?

- Nem! Futballmérkőzés. Jókat kérdez... Menjenek mind a barlang mélyére...

Az események ezután aránylag gyorsan játszódtak le.

- Ti is azon a véleményen vagytok - fordult Bradley a barátaihoz -, hogy az ember, mielőtt meghal, átalakulhat gyalázatos barommá?

- Valamennyien veled tartunk mindenben - jelentette ki Jarosics.

- De végtére... ha már úgyis befellegzett - jegyezte meg Stuck -, igazán nem tudom, hogy miért... - Elhallgatott. A többiek arcáról nem sok biztatást olvasott le. Stuck az az ember volt, aki állandóan hajlott kissé a rosszra, de általában győzött benne a jó.

- Az ördögbe is! - dörögte Haagen -, mit kell annyit beszélni? Eddig is együtt voltunk, most is együtt maradunk, és Bradley a vezérünk.

- Helyes - mondta nyugodt hangon Bradley. - Revolver mindegyikünkönél van, és azt hiszem, elegendő töltény is, ha valami csetepaté adódik, ott a barlang feljárója alatt, a hegyoldalban fedezéket találunk.

A távolból egy légionista közeledett Bill barátai közül.

- Hé, Bradley!

- Mit akarsz? Ott maradj állva, ahol vagy!

- Azt üzenik a fiúk, hogy ostobaság lenne ebben a helyzetben barátoknak összeverekedni. Úgysem menekülünk innen élve, és ha már...

- Ide hallgass! Többen vagytok, mint mi, de azt üzenem a barátaidnak, hogy aki túllép azon a vonalon, ahol te most állsz, az golyót kap a fejébe. Menj vissza, és mondd ezt meg nekik.

A kiküldött visszament.

- Ne várjuk itt be őket - mondta Bradley -, gyerünk a sziklák mögé.

Mikor letérdeltek, fedezéket keresve, érezték, hogy a nyugtalanul remegő föld meleg. A levegőbe kénes, rossz szagú árnyalatok vegyültek olykor. A biztos halál hömpölyög feléjük, és most az utolsó óra előtt is revolverrel állnak egymással szemben, és odafent a barlangban Relling épp most veti a szemére Daltonnak, hogy amíg nem volt nagyiparos, addig a konzervatívokra szavazott. Hah... Tisztában van az ilyennel. Dalton kikérte magának ezt a gyanúsítást olyan tőzsdés részéről, akivel előfordulhatott, hogy a különbözőzeteit egyeztetés napján nem tudta befizetni a zsiróba...

Lent eldördült az első lövés.

3

A részeg társaság először könnyelműen, elszántan haladt a sziklák felé. Nem hitték, hogy Bradley beváltja a fenyegetését. A köpcös szitkozódva és az öklét rázva ment elől. Azután egy pukkanás hangzott, kis füst szállt fel a szikla mögül, és Mosley elvágódott. Most már a támadók is óvatosabbak lettek, és elszórt rajvonalba, sziklától sziklához csúszva közeledtek. Néhányan nagy kerülővel, félkörben megkísérelték hátba támadni a védőket, de ezek vigyáztak. Lövés lövés után dörrent.

Haagen hirtelen ledobta a revolverét, és két kezét a mellére szorítva köhögni kezdett. Vér ömlött ki a szájából, azután oldalt dőlt. Bradley odakúszott hozzá. Vége volt.

Bill csoportjából is négyen hullottak el közben. Ők még rosszabb terepen mozogtak, mint a támadásra felkészült kisebb csapat.

Alig lehetett célozni, pedig nem volt sötét, de az élénkvörös, szokatlan megvilágítás kápráztatta őket. Szabad, szemmel is jól látható óriási szikladarabok röppentek fel a tűzhányó minden újabb erupciójával. Ilyenkor megremegett a föld, és félelmetes zengéssel gurulni kezdtek a hegyoldal kövei.

A megvadult támadók az alkohol, a halálfélelem és a szenvedély örületében rohamra mentek. Még hatan elhullottak útközben, de élükön Bill-lel így is fölényben voltak. Irtózatossá kezdődött. A bilincstörő a hatalmas favágót és Stuckot ragadta meg. Kjörgson revolveraggal csapott az arcába, de olyan ütés érte a gyomrát, hogy hanyatt zuhant. Az összeroncsolt arcú Bill vadul vetette magát Stuckra, és úgy csapta a sziklához, hogy tört gerinccel, holtan maradt fekve. Egy lövés érte a vállán, és Kjörgson revolveragya ismét lecsapott volna rá, ha nem tér ki, így a vállát érte az ütés, de már elkapta a favágót, egymást fojtogatva, hörögve gurultak a földön.

A pokol szabadult el.

Malpaga egy hatalmas követ kapott a feje fölé, és a támadóira zúdította. Az egyiknek szétlapult a koponyája, a másik törött combbal borult fel.

Jarosicsot leszúrták.

Bradley hátulról olyan ütést kapott a fejére, hogy néhány pillanatra elszédült. Azután nagy nehezen feltápáskodott és zúgó fejjel nézett körül. Malpaga mint valami tigris hadakozott. Hárman feküdtek a lábánál, kettővel verekedett. Az arcát elborította a vér, és spanyolul káromkodott... Mellette Stuck feküdt holtan. A föld morajlott, a kráter időnként, mint valami istenkáromló, fenyegetően villant az ég felé, gigászi kárminvörös gőzoszlopokat lehelve. Elindult, hogy Malpaga segítségére siessen.

Egy irtózatossá erejű kéz kapta el a nyakánál, és megpenderítette a tengelye körül. A bilincstörő összezúzott, tébolyult kifejezésű arca vigyorgott rá:

- Megvagy! Bradley Tamás! Ugye, most moccanni sem bírsz?! - Egyik kezével úgy fogta át, hogy leszorította karját, másikkal a nyakát ragadta meg. Bradley, mint valami csavarszorítóba préselve, mozdulatra képtelenül állt Bill előtt, undok rumgőz csapott az arcába, és tudta, hogy most meg kell halnia.

4

A lövések felhallatszottak a barlangba.

Rémülettől zölden kuporogtak a foglyok. Morton és Krakauer nem mozdultak el a bejáratától. Tudták, hogy nekik az utolsó támadókat kell itt feltartani!

- Uraim - mondta Teddy -, ha nem tévedek, a barátait bennünket védelmezzék. Menjünk segíteni!

Azt nem lehet mondani, hogy a foglyok egyhangú lelkesedéssel fogadták volna Teddy szavait. Clayton tétován bámult Burtonra, Burton a hegedűművészre.

- Én nem segítek nekik - mondta Thomas őszintén -, most úgyis elég bajuk van.

- Maradjunk nyugodtan - szólt Morton. - Azt hiszem, ma még lesz módunkban verekedni, akkor is, ha itt maradunk.

- Uram - mondta nyugodt, csengő hangon Mary -, ha van önnél egy felesleges revolver, azt ideadhatja nekünk. Nem szeretnék részeg rablók kezébe kerülni.

A pap rövid habozás után a zsebébe nyúlt, és átadott egy revolvert Marynek.

Lent már minden elcsendesett. Pedig még állt a harc.

A bilincstörő rosszindulatú, vigyorgó arca eltorzult, azután úgy kapta el Bradley nyakát, hogy hüvelykujja a gégején feküdt, és lassan kezdte szorítani.

Ahogy a szorítás kissé erősödött, még látta a felszoruló vértől lassan duzzadó szemgolyói előtt a bírót, a tárgyalótermet, a gyalázatosan mosolygó ügyvédet, azután elhomályosított a tekintete, az apró pontok függönnyé sűrűsödtek előtte, az arca feszült, a vér zúgva tódult az agyába, és duzzadt nyelvén már érezte a halál ízét...

A földre zuhant, és saját hörgését hallotta, amellyel a felszabadult gégen keresztül levegő tódult a tüdejébe. Nyomban utána szétfoszlott a függöny a szeme előtt, zúgva száguldott le a vér az agyából...

Mi történt?

A bilincstörőt két erőtlen kar föbe sújtotta hátulról egy kövel. Bill megtántorodott, elengedte Bradleyt, és a támadója felé fordult.

A cingár, gyerekképzű Teddy állt előtte.

Ha más üti meg, akkor a bilincstörő feje szétmállik, mint a fáról lehullott eltaposott férges szilva. De így könnyedén kapta el Teddyc a karjánál, és már le is sújtott volna rá, de tudj Isten, milyen sugallat vagy milyen ősi verekedő vére tört ki Earl of Cunninghamból, villámgyorsan lehúzta a fejét, és nekiugrott a bilincstörő gyomrának. Ez hanyatt esett. Közben rácsapott Teddy hátára, és magával rántotta a földre, azután felugrott, de ekkor bal szemére hatalmas ütést kapott. Bradley Tamás állt vele szemben.

A bilincstörő felordított és megragadta Bradley karját.

- Kutya.... Most...

Teddycnek már nem volt ideje felugrani a földről. Különben is elkábult. Fél arcát bezúzta egy szikladarab, és ahol az óriás hozzáért, ott bénult volt. De most minden erejével és kétségbeesésével megragadta Bill lábát, hogy mint valami veszett eb, hörgöve vágja bele fogát az óriás bokájába...

A bíborvörös ég alatt a vulkánból szétterülő füst sebesen vonult, szinte befödve a látóhatárt, mint mesebeli dzsinn, amely kiszabadulva egy üveg nyakából, egyre hatalmasabbá növekszik...

Bill nagyot kiáltott fájdalmában, és le akarta rázni Teddyc, de a földre zuhant.

Többé nem kelt fel.

Mert most Tamás kezéből repült a szikladarab, és a férges szilva sorsa beteljesedett.

A bilincstörő szétmállott fejével maradt fekve.

A barlangban csak ültek hallgatva, némán rágták az ajkukat. Kísérteties csend volt lent. Csak a föld mélyéből szüremlett fel valami távoli dobpergés, mintha a pokol légiói vonulnának mélyen alattuk.

Most egy tántorgó alak, cafatokra tépett ruhában, lassan, imbolyogva jött, összecsuklott vékony férfitestet tartott a karjában, szája szélén keskeny vércsík alvadt meg, azért csak cipelte a karján az ájultat, mint valami csecsemőt vagy bibliai mártírt.

Bradley volt, és Earl of Cunninghamet hozta.

Mikor Bill szétlapított fejfel mozdulatlanul feküdt, Teddy nagy nehezen feltápászkodott. Ott álltak egymással szemben: Earl of Cunningham és Bradley Tamás. Ott álltak valaki mellett, aki elhullott egy harcban, amelyben voltaképpen ők voltak az ellenfelek. Most Teddy előtt úgy rémlett, hogy össze fognak csapni, Bradley torkon ragadja, és könnyedén végez vele. Nézték egymást.

- Megsebesült? - kérdezte a légionista.

- Bradley Tamás... én... tönkretettem magát... a húga becsületét... holnapra ez már mind... elmúlik.

- Azt kérdeztem, megsebesült-e?

- Nézze, ott jön... - és a távolról hömpölygő lusta, forró sárfolyamra mutatott. - Mindegy, hogy mi történt. De akarom, hogy tudja: én már régen mindent megbántam... Még Londonban... Én igazán szerettem a maga hűgát... És most is csak őt szeretem... És ha nem esik neheze... miután úgysis mindegy... bocsásson...

Már nem fejezte be. Eldőlt. Bradley kénytelen volt átölelni a zuhanó testet, és ott tartotta a karjában azt az embert, aki az egész szörnyűséges tragédia okozója.

Jobb karját a térdhajlása alá tette, bal karjával átfogta a hátát, nagy erőfeszítéssel felemelte, és botorkáló léptekkel megindult vele a barlang felé.

- Menjetek le - mondta Mortonnak és Krakauernek. - Nézzetek utána a sebesülteknek.

- Sebesülteknek... sebesülteknek... most már szanitéc lettem... Hála Istennek... Adjatok valamit, amivel kötözni lehet.

Kjörgson magához tért. Csak zúzódasai voltak. Két légionista Bill emberei közül haldoklott, Malpaga is könnyebben sebesült, a többi halott volt. Halott és halott! A lávának alig hagytak valamit.

Közben Teddy is magához tért, lemosták magukat. Egyik sem szenvedett komolyabb sérülést. Mary a barlang sarkában ülve Bradleyt figyelte. Edna történetesen éppen mellette ült. Teddyt nézte.

A férfiak mind lementek. Hiába közelgett a láva, hiába volt megpecsételve a sorsuk, a sebesülteket pokrócra fektették és bekötözték. Pedig milyen nevetséges... Jön a halál hét kilométeres sebességű roppant sárkocsiján.

Morton imádkozott a sír felett, és valamennyien körülállták.

Azután csendesen ültek. Hajnalodott. Most már senki sem törődött gátlással, előítélettel, Teddy egyszerűen bevallotta Ednának, hogy szereti, és a tenger felett egy rózsaszínben fénylő sziklán, egymással szemben térdepelve beszélgettek. Edna is bevallotta, hogy szereti Teddyt, és már az első pillanattól fogva szerette.

Mary és Tamás egy mohos kőhalmon ültek egymás mellett. A beszélgetések elvesztettek minden társadalmi jelleget, minden szokást és logikát, indokolást és tartózkodást, ezek már a néhány órányi élet tartamához aránylő tömör dialógusok voltak. Például ilyenek:

- Szeretlek, Mary.

- Én is szeretlek. Azóta szeretlek, mióta magadhoz szorítottál a táncteremben. Csak most tudom. És ha nem kellene meghalni, sohasem mondhattam volna meg neked.

- Megcsókolhatlak?

- Csókolj meg.

Az arcok aggódva emelkedtek időnként a füstölgő, szürke látatömeg felé, amely elérte a távoli dombokat, és a szellő már hozott némi kóstolót a feljük ballagó halál záptojásbűzéből.

Mindnyájan sápadtak voltak. Már nem veszekedtek. Az utolsó órában kissé megtisztultak és ünnepélyesebbek lettek.

6

Mogadortól távol kötött ki a vitorlás. Mr. Leonidas már övig penészes lett a nedves burgonyaraktárban, nem is szólva a százlábúak tömegéről, amelyek krumpli híján az éhségtől megdühödten vetették rá magukat a szerencsétlen menedzserre.

- Ha csendesen viseli magát - mondta Higgins -, két barátom kiviszi sétálni a fák közé.

Mr. Leonidas ordítva akarta követelni, hogy szabadon bocsássák, de csak hápogni tudott, mert teljesen berekedt.

- Ne féljen semmit - nyugtatta meg Higgins -, majd kapsz valami részt a váltságdíjból. De addig még sok víz fog lefolyni magán ebben a nedves fülkében.

Másnap délután Higgins beküldte előkelő névjegyét lord Flatherrynek. A lord ekkor még nem volt nyugtalan. Értesült az oázisban lefolyt komédiáról, és azóta mindössze néhány nap telt el, tehát nem is várt hírt a társaságról.

Higgins, miután az eléje tett havannák közül a legropogósabbat kettéharapta, és egyik felét a zsebébe tette, másik felét a szájába, egyenesen a tárgyra tért.

Nem kertelt, nem ravaszkodott. Őszintén elmondott mindent, úgy, ahogy történt.

- Nagy ostobaságot követtem el - szólt végül a lord.

- Ez ne bántsa, Sir. Már velem is előfordult. Mylord: ön jó szivarokat tart, tehát bölcs ember. Azt is látom, hogy okos, mert nem ugrott fel, nem kapott a fejéhez, hanem gondolkodik. Itt egy ember van e pillanatban slamasztikában, és az lordságod. Ha elfognak bennünket, és ez az engedély a bíróság elé kerül, akkor, Sir, önt is részesíteni kell az elmarasztaló ítélet örömeiben. Higgye el, olcsójánosok vagyunk, mikor ötvenezer fontért szívesen elsimítjuk az ügyet, és hozzátartozóit, valamint barátait aránylag ép állapotban leszállítjuk.

A lord gondolkozott.

- Igaza van, barátom, mindenben. Az ötvenezer fontos büntetésnél súlyosabbat is megérdemlek azért, ami történt. De mi biztosít arról, hogy nem állanak elő újabb követelésekkel, hanem sértetlenül szabadon bocsátanak mindenkit, ha megkapják a pénzt?

- Sir, önnek, egy pennyt sem kell előre adni. Tudom, kivel állok szemben. Adja becsületszavát, hogy amennyiben épségben viszontlátja a leltárunkban szereplő hölgyeket, és urakat, az esetben ötvenezer fontot fizet és nem jelent fel bennünket. Ez nekem elég. Tudom, hogy annyi, mintha nálam lenne a pénz.

- Rendben van. Itt a kezem. És természetesen egy lord Flatherry keze elegendő biztosíték. Mikor látom viszont a társaságot?

- Egy nap innen Mogador, három nap a Meridián-sziget odafelé, három nap vissza, egy nap Marokkó: nyolc vagy kilenc nap. Nem baj, mert legalább a társaság kiélvezi a pompás kalandot.

- Jó. Azt hiszem, bízhatok magában.

- Sir, ön egy ügyvezető igazgatóval áll szemben.

7

Mint valami lomha nagy állat kapaszkodott fel a látatenger a dombokra. Egy-egy átvonuló vékony füstfelleg köhögési rohamokkal kínozta őket. Relling teljesen megőszült. Dalton csak ült, és maga elé nézett a földre. Fél óráig sem rebbent a szemhéja. Számot vetett az életével, és talán úgy érezte, hogy hiú volt, gőgös, önző és rövidlátó.

Bradley ott állt a sziklán Maryt átkarolva, és súlyos önvád nehezedett rá belülről. Különből talán boldog lett volna, talán a halálnak is örült volna Maryvel együtt, ahogy itt álltak.

De ránehezedett a tudat: ő az oka ennyi ember halálának! Lehet, hogy joga volt megtorlásra, alapos leckékre, de a halált nem érdemelték meg. Ez kétségtelen.

Egy távoli facsoportra esett a tekintete. Talán... Istenem, ha lehetséges volna...

A kétségbeesett, de nem reménytelen lehetőség felrázta csüggedéséből.

Ó, ha megmenthetné őket! Akár az élete árán is...

- Mary... Csak azt akarom mondani: ha esetleg megmenekülünk innen, nyugodt lehet: elfelejtem azt, ami ma este történt.

- Hogy... megmenekülünk?

- Igen. Talán... Lehet...

A fekete ősgneisz füstölgő, mindent elsöprő lomha sártankja már a távoli dombokon gördült le, fedezve a természet megsemmisítő gáztámadását. Mindenki köhögött, néhányan arccal a sziklára borultak. A föld morgott és meleg volt.

Bradley lesietett a dombról.

- Emberek! - kiáltotta. - Fogjatok fejszét - köhögési roham fullasztotta néhány másodpercig. - Csináljunk tutajt! Talán megmenekülünk!... Vágjunk ki néhány fát... Gyorsan...

A foglyoknak most nem jutott fejsze. Bradley és a többi légionárius nekiállt fát vágni. Az életükért dolgoztak. Sebesen és minden erejüket összeszedve. Szerencsére a szél megfordult, és a fulladás veszélye nem fenyegetett pillanatnyilag. Csak a forróság perzselt egyre tűrhetetlenebbül, amint a látatömeg a távoli síkon jött, jött egyenletesen, dübörögve, díszlépésben: a halál fegyelmezett gránátosai!

Remegett a föld, perzselt a levegő.

Sorra dőltek a fák és dőltek az emberek a sziget izzásában. Élettelen rongyként heverték. Csak néha mozdultak ingüket tépve vagy térden csúsztatva a víztartóig.

És néhány órán belül a nyugati parton, amely vízmagasságban terült el, óvatosan leengedték a tutajt fagönggőkről a vízre.

A láva már ott jött bugyborékolva, alig pár kilométernyire, pöfögve, gyűrűzve, mint egy óriás krokodilus.

Amennyi vizet és élelmiszert lehetett, fölraktak, elhelyezték az ájult foglyokat a tutaj közepére, azután tolták, tolták a hatalmas, ormótlan faalkotmányt.

- Nem lehet, hiába - lihegett Kjörgson -, a part felé sodorja az áramlás.

- Várj!

Mary dermedten látta, hogy Bradley kiugrik a partra...

- Te told a kormánylapáttal, hogy ne ütődjön a parthoz.

- Mit akarsz?

- Meglátod!

Felmászott a sziklára, és egy hatalmas koloncot igyekezett kimozdítani... Már jött a gáz...

Csobbanás!

A szikla a vízbe zuhant. Azután még egy... Minden keze ügyébe kerülő követ a vízbe dobott. Kjörgson tolt a rúddal, és a kövektől felvert hullámok lassan odább himbálták a tutajt, míg a part menti árokból kiért, és lomhán úszni kezdett.

Bradley ott állt a sziklán.

Mi az? Úgy áll, mint aki ott akar maradni! A tutaj már eltávolodott.

Ilyesmi fordult meg az agyában: „Minek visszamenni?”

- Bradley! - kiabálta ijedten a pap.

- Tamás! - sikoltott egy női hang.

Bradley ugrott... Gyors tempókkal úszott a tutajhoz. Kjörgson és a Visszhang beemelték.

- Megőrültél?!

- Az ilyen dolgokat most már hagyjuk - kiabálta idegesen Krakauer. - Ezt az eljárást megjegyzem magamnak... Finom viccek, mondhatom!... Az ember epilepsziás lesz... Becsületszavamra.

Dideregve bújtak össze a laza faalkotmányon. A parttalan nagy óceán közepén egy kis különös embercsoport.

Csak útközben tudták szorosabbra húzni a kötelet. Az egész tutaj széthullással fenyegette őket. A kormánylapátot utólag erősítették fel, addig úgy, ahogy lehetett a tutaj egyik szélét az áramlás ellen fordították.

Egy óra múlva a nyílt óceánon voltak.

Leszállt az este, és messze egy égővörös folt látszott: a Meridián-sziget.

8

Amit az egyik tűzhányó vétett, azt a másik helyrehozta.

Japánnak van egy szent tűzhányója, a Fiju. Az egyik japán hajózási vállalat hajójának a Fiju-Maru nevet adta. És ennek a gőzösnek a Fiju tűzhányó tiszteletére rendezett ünnepekre kötelessége volt befutni Yokohamába. De most egyelőre még itt, az Atlanti-óceánon hajózott... A tutaj utasainak nem sok reményük volt az elhagyatott sziget táján hajóval találkozni. A Fiju-Maru azonban megkésett, és az ünnep miatt a kissé veszélyes és zátonyosabb rövid utat választotta, hogy idejében hazaérjen. Így tette jóvá az egyik tűzhányó a másik hibáját.

A Fiju-Maru már az első éjszaka hajnalán találkozott a tutajjal, és felszedte utasait. És már ezen az éjszakán kissé megváltozott a helyzet a tutajon. Thomas ugyan továbbra is Viktória mellett maradt, sőt a leány sálját is a nyakára csavarta, de azt határozottan tagadta hogy Elly tehetségtelen lenne. Ő csak azt állította(és ezt fenntartja), hogy a lány két fekvésben még nem játszik tisztán. Azután az ügyvéd is visszautasította szavainak elferdítését. Ő csak azt mondta, és ez a való tény, hogy a parcellákhoz képest a folyó kissé magasan fekszik, de attól még lehet csatornázni, és moszkító Miamiában is van, pedig az csak előkelő hely, ugye, fiam? Ezt a feleségének mondta. Mire az asszony azt felelte, hogy „amit te mondasz, drágám, az úgy is van”.

Gordon váratlanul mint zenekedvelő tűnt fel, és közölte Ellyvel, hogy él-hal a gordonkáért. Ellyre ez a közlés mély benyomást tett, és ujjai titokban összefonódtak. Távolban vörösen izzott a Meridián, és talán éppen most siklott át a láva az elhagyott táborhelyen.

Teddy rendületlenül kitartott Edna mellett. Bradley feltűnően távol tartotta magát Marytól, mintegy megnyugtatta őt, hogy sohasem fogja emlékeztetni arra, amit a biztos halál tudatában közölt vele.

Relling közben azt fejtegette, hogy ő nem sértett meg senkit, mert a hadseregszállítás végre is elengedhetetlen feltétele a háborúnak, és aki tisztességesen szállít, mint például a társaság tagjai, az alapjában véve hazafiúi kötelességét teljesíti. Dalton békülékenyen megjegyezte, hogy a jövőben Rellinget is bevonja majd vállalkozásaiba. Mikor pedig a Fiju-Maru négy csónakja odajött hozzájuk, Clayton a régi erejével mondta Bradley Tamásnak:

- Ütött a leszámolás órája!

Tamás kevésbé hangzatosan, de sokkal csendesebben így felelt:

- Maga hülye.

9

Hogy Clayton valóban hülye volt-e, azt az események nem igazolták sem pro, sem kontra, viszont Bradley véleménye megbízhatatlan, mert végre is nem volt idegspecialista.

Annyi bizonyos, hogy a leszámolás nem történt meg. És ez igazán nem az ügyvéd rosszakarátán múlt.

Amint a hajóra értek, nyomban a mandulaszemű japán kapitányhoz fordult.

- A menekültek között rablók is vannak. Ezennel átadom őket a hatóságoknak.

A kapitány vállat vont.

- Egy japán személyszállító hajó nem illetékes erre. A gyanúsítottakat szíveskedjék megnevezni, és ezeket a legközelebbi kikötőig őrizetbe veszem. A többi az ottani hatóságok dolga.

Bradley és társai szó nélkül túrték, hogy összetereljék őket a fedélköz egyik helyiségében.

A menekültek a társalgóban forró teát ittak.

- Ez a gazember megtanulja majd, hogy a társadalom gyakorol megtorlást és igazságszolgáltatást is! - mondta nagyon dühösen Clayton.

- Felelni fog a galádságáért, amit velünk elkövetett - replikázott Burton.

Mary hallgatott. Elgondolkozva babrált az asztalterítővel.

- Azt hiszem - jegyezte meg Teddy -, hogy néhány esetben igen erélyesen lépett fel a mi oldalunkon.

- Ez enyhítő körülmény, amit a hatóságok is betudnak - szögezte le az ügyvéd.

- A mi méltányosságunkon nem fog múlni, hogy ezek a részletek is kiderüljenek - állapította meg Burton.

Mary hirtelen felkacagott. Csodálkozva néztek rá.

- Csak azért nevettem - mondta Mary -, mert eszembe jutott, hány kuplét fognak énekelni Londonban arról, hogy Mr. Burton halat főzött, Mr. Relling fát vágott, és a vicclapokban lerajzolják majd a papát köténnyel...

Kellemetlen szünet következett. A hegedűművész hosszú, sovány ujjait nézegetve szólalt meg:

- Az bizonyos, hogy ha ezek a parcellázási és családi ügyek szőnyegre kerülnek a tárgyaláson, én örökre elhagyom Londont.

- Ostobaság! - mondta Daltonné. - Ezt a tárgyalást nem lehet megtartani.

- Nem is szólva a hadseregszállításról - jegyezte meg Teddy.

Mr. Bradleyt kérték az urak a társalgóba. Clayton igen tekintélyesen emelkedett szólásra.

- Nézze, Bradley...

- Mr. Bradley vagyok önnek!

- Úgy látszik, nincs tisztában a helyzetével! - rikácsolta az ügyvéd nekivörösödve.

- Mindenképpen Mr. Bradley vagyok magának. Mondja el gyorsan, hogy mit akar.

- Nézze, Mr. Bradley - szólalt meg Burton nagyképűen -, ha a cinkosa már felvette az ötvenezer fontot, és hajlandó ezt visszaadni, mi futni hagyjuk magukat.

- Engem ne hagyjanak futni. A pénz felett én nem rendelkezem, mert magamnak nem kértem részt belőle. És nem tudom, hogy viszonzhatom-e jóindulatukat. Ugyanis, hogy én futni hagyom-e magukat, az nagyon kétséges.

- Hogy érti ezt?!

- Majd meglátják.

- Mi bizonyítani tudjuk a bíró előtt... - kezdte Clayton.

- Hogy önök mit tudnak bizonyítani a bíró előtt, erről már egy alkalommal meggyőztek. - És miután hirtelen nagy csend támadt, igen határozottan folytatta: - Most rajtam lesz a bizonyítás sora többrendbeli hamis tanúskodás, rágalmozás, becsületsértés és hamis tanúzásra való felbujtást illetően, amiért elsősorban Clayton ügyvédet mint felbujtót fogom feljelenteni!

- Úgy tudom, Bradley, elintéztem magával az ügy rám vonatkozó részét - jegyezte meg Teddy.

- Hogy a húga nem jött hozzám, amit nem is érdemeltem volna meg, arról nem tehetek. De ha rám fogja alapozni a vádját, már most biztosíthatom, hogy akik itt jelen vannak, azok velem együtt valamennyien börtönbe kerülnek. - És emelt hangon folytatta: - Én sok mindenre rájöttem azon a szigeten. De úgy látszik, az urak közül néhányan el tudják felejteni mindazt, ami történt, amit egymás fejébe vagdostak, amikor semmivé váltunk a halál előtt, mint a londoni külváros akármelyik rongyos kínaija, ha érzi, hogy itt a vég. És most még valamit, uraim! Jegyezzék meg, hogy az ügyben én vagyok az egyetlen ember, aki büntetőjogilag felelős. Mr. Bradley bizonyára megszerezte azt az írást, amelyben én felhatalmazom, hogy bennünket egy puszta szigetre hurcoljon és váltságdíjat követeljen. Tanú erre az oázis csendőrsége is. Tanú erre lord Flatherry is, akit szintén bezárathatnak az ügyből kifolyólag.

Természetesen nem tudtam, hogy éppen Bradley kezébe fogunk kerülni. Hogy így történt, annak örülök, és remélem, birtokában van ez az írás, amely minden felelősséget lord Flatherryre és rám hárít.

- Nálam van. - Elővette az írást, azután apró darabokra tépte, és kidobta a kis kajütblakon. - Uraim! Ezek után nyugodtan eljárhatnak ellenem. - Most még nagyobb csend támadt. De csak azért, hogy újabb bomba csapjon le. Mary mosolyogva felemelkedett, és kezét nyújtott Bradleynek.

- Várni fogok rád, Tamás, amíg kiszabadulsz. Ha kell, tíz évig is!

- Nézze, Clayton, a maga viselkedését egyáltalában nem értem - mondta Dalton. Miért akar erőszakkal bűnügyet? Maga jól tudja, hogy csak polgári peren lehet szépen keresni. És ha ez a bűnügy elkezdődik, attól a naptól kezdve maga Londonban egyetlen polgári pert sem fog kapni. Lehet kriminalista, vagy fordulhat képességeivel a város kiskereskedőihez. Megállapítom, hogy elindultunk mint vézna, sápadt emberek, most itt állunk napbarnítottan, és legalábbis ami engem illet, soha ilyen egészséges nem voltam. - A társaság valóban rongyos volt, de különben ez a kirándulás mindannyiukat erősebbé és edzettebbé tette. - Részemről ezentúl - fejezte be Dalton rövid beszédét - minden évben legalább egyszer elraboltatom magam, mert igazán pompás kúra, és ha leszámítjuk indokolatlan őszinteségünket, meg lehetünk elégedve a dologgal.

- Részemről - szólt Relling - úgy tudom, hogy hajótörést szenvedtünk, Bradley és társai megmentettek bennünket, sőt másodszor is ők mentették meg az életünket...

- Akkor még az is lehet, hogy Mr. Bradley és társai becsületrendet fognak kapni - szólt Thomas, azután levette a sálat magáról, gyengéden rátette Viktória nyakára, és így szólt:

- Vegye fel, kedvesem, mert itt hűvös van.

10

A lapok hasábokon át foglalkoztak a megmenekült előkelőségekkel. Benne volt ezekben a hasábokban pontosan minden. Hogyan menekültek meg a hajótörés után roncsokba kapaszkodva, hogyan küzdöttek a tőzsde ismert nagyságai ellenséges bennszülött törzsekkel a szigeten, hogyan néztek szembe száz veszéllyel, angol polgárhoz méltó elszánt daccal, Dalton, Relling, Burton és a többiek. Mellékesen megemlítik a lapok a néhány szökött légionárius szerepét is, akik e higgadt, tekintélyes polgárok vezetésével szintén jól megállták a sarat.

Higgins és az életben maradt légionáriusok az Egyesült Államokban birtokot vettek és boldogan éltek jól megérdemelt nyugalomban. Valamennyien levetették múltjukat, csak Higgins ragaszkodott hozzá, hogy az utolsó béres is „ügyvezető igazgatónak” szólítsa, mert szerinte ostoba ember az, aki bevett pozíciót felad. Dr. Morton visszament Afrikába misszionáriusnak.

Mr. Leonidas, hogy ő se legyen tisztára kárvallott, ötezer font „jutalékot” kapott, és ebből kisebb kávéházat bérelt London északi negyedében. Szép, messzire látszó neon cégtáblája volt:

<p>KÁVÉHÁZ AFRIKA HŐSÉHEZ Ötóriai tea és biliárd A tulajdonos saját élményeit beszéli el</p>
--

Teddy kibékítette Ednát, és ami egy puszta szigeten reménytelennek látszott, az a nyolc és fél millió lakosú Londonban sikerült: Edna mégiscsak elhatározta, hogy hozzámegy Earl of Cunninghamhez. Egy napon esküdtek Maryvel és Bradleyvel.

Rövidesen Gordon is nőül vette Ellyt. Utóbb kiderült, hogy az afrikai parcellázás nem is olyan rendkívüli szélhámosság, a folyó magas szintje dacára egy modern eljárással sikerült a csatornázás. Rellinget az öreg Dalton belevonta néhány üzletébe, és így rövidesen abban a helyzetben volt, hogy rendezhette vejének, Thomas Longnak adósságait.

11

Itt befejezhettem volna a regényt, ha véletlenül nem hallok hírt egy eseményről egy teadélutánon, amely már a fiatalok nászutazása alatt történt, és amelyen a város előkelőségein kívül jelen volt Burton, Clayton, Relling, Dalton és nejeik. Ezen a délutánon derült ki, hogy valamennyiük megmenekülése elsősorban Dalton higgadt, de erélyes fellépésének köszönhető. Clayton, mint szerénykedve mondta, ott is a törvény betűinek alázatos papja volt, aki békített, egyezkedett, és csak azon igyekezett, hogy fenntartsa az egyetértést fogolytársai között. Azért ha Rellingnek nem jut eszébe ez a mentő ötlet a tutajjal, és nem bíztatják a csüggedt, félájult légionistákat, hogy csak vágják a fát, akkor az egész kaland sokkal rosszabbul is végződhetett volna.

A vendégek csodálkozva hallgatták őket, és miután valamelyik továbbadta e nagyszerű történetet egy hírlapító barátjának, szép színes riport jelent meg a vasárnapi lapban ezekről az egyszerű londoni polgárokról, akik szokatlan és nehéz körülmények között is emberi méltósággal állták meg a helyüket.

Legutóbb hírlett, hogy külön e célból egy korlátolt felelősségű társaság alakult, amely filmre veszi az egész históriát „A City Hősei” címen.

Nem állítom, hogy ezek az emberek hazudtak. Most már bizonyos fokig ők is elhitték, hogy hősök voltak, gumikabátos, esernyős, puritán angol polgárok, akikről kiderül, hogy kemények és gerincesek is tudnak lenni, „ha úgy hozza magával az élet”.

Azért is valószínű, hogy ezt valahogy így hitték, mert az öreg Dalton, ha Mary kisfiának nagyapai meséket mondott, a történet anyagát kizárólag saját életéből merítette, felelevenítve a „rég jó időköt” a puszta szigeten.

- Papi - mondta egy este a kisfiú Bradleynek -, te láttad, mikor a nagyapa megfojtotta a mérgekgígyókat azon a szigeten?

- Láttam, kisfiam - felelte Tamás, és nem mert Maryre nézni.

.oOo.